

IV

(Informácie)

INFORMÁCIE INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

**Oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní
Európskej únie**

(2016/C 262/01)

OBSAH

	<i>Strana</i>
1. ÚVOD	3
2. POJEM PODNIK A HOSPODÁRSKA ČINNOSŤ	3
2.1. Všeobecné zásady	3
2.2. Výkon verejných právomocí	5
2.3. Sociálne zabezpečenie	6
2.4. Zdravotná starostlivosť	7
2.5. Vzdelávanie a výskumná činnosť	7
2.6. Kultúra a ochrana kultúrneho dedičstva vrátane ochrany prírody	8
3. ŠTÁTNY PŮVOD	9
3.1. Pripísateľnosť	9
3.1.1. Ukazovatele pripísateľnosti	10
3.1.2. Pripísateľnosť a záväzky podľa práva Únie	11
3.2. Štátne zdroje	11
3.2.1. Všeobecné zásady	11
3.2.2. Kontrolný vplyv na zdroje	13
3.2.3. Zapojenie štátu do prerozdeľovania zdrojov medzi súkromnými subjektmi	14
4. VÝHODA	15
4.1. Pojem výhoda vo všeobecnosti	15
4.2. Kritérium súkromného subjektu v trhovom hospodárstve	17
4.2.1. Úvod	17

4.2.2. Všeobecné zásady	18
4.2.3. Zistenie súladu s trhovými podmienkami	19
4.3. Nepriama výhoda	26
5. SELEKTÍVNOSŤ	27
5.1. Všeobecné zásady	27
5.2. Materiálna selektívnosť	27
5.2.1. Selektívnosť de jure a de facto	27
5.2.2. Selektívnosť vyplývajúca z voľného uváženia správnych orgánov	28
5.2.3. Posúdenie materiálnej selektívnosti opatrení, ktorými sa znižujú bežné poplatky podnikov	29
5.3. Regionálna selektívnosť	32
5.3.1. Inštitucionálna autonómnosť	32
5.3.2. Procesná autonómnosť	33
5.3.3. Hospodárska a finančná autonómnosť	33
5.4. Osobitné otázky týkajúce sa daňových opatrení	34
5.4.1. Družstvá	34
5.4.2. Podniky kolektívneho investovania	35
5.4.3. Daňové amnestie	36
5.4.4. Daňové rozhodnutia a urovnania	36
5.4.5. Pravidlá odpisovania a amortizácie	39
5.4.6. Režim fixnej dane pre konkrétne činnosti	39
5.4.7. Pravidlá proti zneužívaniu	40
5.4.8. Spotrebné dane	40
6. VPLYV NA OBCHOD A HOSPODÁRSKU SÚŤAŽ	40
6.1. Všeobecné zásady	40
6.2. Narušenie hospodárskej súťaže	41
6.3. Vplyv na obchod	41
7. INFRAŠTRUKTÚRA: URČITÉ OSOBITNÉ VYSVETLENIA	44
7.1. Úvod	44
7.2. Pomoc pre staviteľov/vlastníkov	44
7.2.1. Hospodárska činnosť verzus nehospodárska činnosť	44
7.2.2. Narušenie hospodárskej súťaže a vplyv na obchod	46
7.2.3. Pomoc pre staviteľa/vlastníka infraštruktúry – prehľad podľa odvetví	47
7.3. Pomoc pre hospodárske subjekty	49
7.4. Pomoc pre koncových používateľov	49
8. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	50

1. ÚVOD

1. Komisia chce v rámci modernizácie štátnej pomoci poskytnúť ďalšie objasnenie kľúčových koncepcií týkajúcich sa pojmu štátna pomoc uvedenému v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a prispieť tak k zjednodušeniu, sprehľadneniu a zosúladieniu používania tohto pojmu v Únii.
2. Toto oznámenie sa týka len pojmu štátna pomoc uvedeného v článku 107 ods. 1 zmluvy, ktorý Komisia aj vnútroštátne orgány (vrátane vnútroštátnych súdov) musia uplatňovať v spojení s notifikačnou povinnosťou a povinnosťou zdržať sa konania stanovenými v článku 108 ods. 3 zmluvy. Netýka sa zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 2 a 3 a článku 106 ods. 2 zmluvy; jej posúdenie je úlohou Komisie.
3. Keďže pojem štátna pomoc je objektívna a právna koncepcia vymedzená priamo v zmluve, ⁽¹⁾ toto oznámenie objasňuje, ako Komisia chápe článok 107 ods. 1 zmluvy v zmysle výkladu Súdneho dvora a Všeobecného súdu (ďalej len „súdy Únie“). Pokiaľ ide o otázky, ktoré ešte neboli zvažované súdmi Únie, Komisia vysvetlí, ako by sa v jej chápaní mal pojem štátna pomoc vykladať. Názory vyjadrené v tomto oznámení platia bez toho, aby bol nimi dotknutý výklad pojmu štátna pomoc súdmi Únie ⁽²⁾. Primárnym referenčným zdrojom na účely výkladu zmluvy je vždy judikatúra súdov Únie.
4. Treba zdôrazniť, že Komisia je viazaná týmto objektívnym pojmom a má iba obmedzený priestor na vlastné uváženie pri jeho uplatňovaní, a to konkrétne tam, kde sú hodnotenia Komisie technickej alebo komplexnej povahy, najmä v situáciách, ktoré si vyžadujú komplexné hospodárske posúdenie ⁽³⁾.
5. V článku 107 ods. 1 zmluvy sa štátna pomoc vymedzuje ako „pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá naruša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru [...], pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“ ⁽⁴⁾. Toto oznámenie ozrejmí rozličné prvky pojmu štátna pomoc: existencia podnikateľa (teda podniku), pripísateľnosť opatrenia štátu, jeho financovanie zo štátnych zdrojov, poskytnutie výhody, selektívnosť opatrenia a jeho vplyv na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi. Okrem toho vzhľadom na potrebu konkrétnych usmernení, ktorú vyjadrili členské štáty, v tomto oznámení sa uvádza konkrétne objasnenie vo vzťahu k verejnému financovaniu infraštruktúry.

2. POJEM PODNIK A HOSPODÁRSKA ČINNOSŤ

6. Pravidlá štátnej pomoci sa uplatňujú len vtedy, keď je príjemcom pomoci „podnik“.

2.1. Všeobecné zásady

7. Súdny dvor opakovane definoval podniky ako subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť bez ohľadu na ich právne postavenie a spôsob ich financovania ⁽⁵⁾. Označenie konkrétneho subjektu za podnik teda plne závisí od povahy jeho činnosti. Táto všeobecná zásada má tri podstatné dôsledky.

⁽¹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. decembra 2008, *British Aggregates/Komisia*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, bod 111.

⁽²⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 21. júla 2011, *Alcoa Trasformazioni/Komisia*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, bod 125.

⁽³⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. decembra 2008, *British Aggregates/Komisia*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, bod 114, a rozsudok Súdneho dvora z 2. septembra 2010, *Komisia/Scott*, C-290/07 P, ECLI:EU:C:2010:480, bod 66.

⁽⁴⁾ Pravidlá štátnej pomoci sa vzťahujú na poľnohospodárske výrobky, ktoré podľa článku 38 ods. 1 zmluvy zahŕňajú produkty rybolovu, a obchod s nimi len v rozsahu stanovenom Európskym parlamentom a Radou (článok 42 zmluvy).

⁽⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. septembra 2000, *Pavlov a i.*, spojené veci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, bod 74; rozsudok Súdneho dvora z 10. januára 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA a i.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, bod 107.

8. Po prvé, status subjektu podľa vnútroštátneho práva nerozhoduje. Napríklad subjekt, ktorý je podľa vnútroštátneho práva združením alebo športovým klubom, môže byť v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy pokladaný za podnik. To isté platí aj pre podnik, ktorý je formálne súčasťou verejnej správy. Jediným relevantným kritériom je to, či subjekt vykonáva hospodársku činnosť.
9. Po druhé, uplatnenie pravidiel štátnej pomoci nezávisí od toho, či bol subjekt založený s cieľom dosahovať zisk. Aj neziskové subjekty môžu ponúkať tovar a služby na trhu⁽⁶⁾. Ak však neziskový subjekt neponúka tovar ani služby, nepodlieha kontrole štátnej pomoci.
10. Po tretie, klasifikácia subjektu ako podniku sa vždy týka konkrétnej činnosti. Subjekt vykonávajúci hospodárske aj nehospodárske činnosti sa pokladá za podnik len v súvislosti s vykonávaním hospodárskej činnosti⁽⁷⁾.
11. Viaceré oddelené právne subjekty možno na účely uplatnenia pravidiel štátnej pomoci pokladať za subjekty tvoriace jednu hospodársku jednotku. Táto hospodárska jednotka sa potom pokladá za relevantný podnik. Súdny dvor v tejto súvislosti považuje za relevantnú existenciu kontrolného podielu a iných funkčných, hospodárskych a organických prepojení⁽⁸⁾.
12. Na objasnenie rozdielu medzi hospodárskymi a nehospodárskymi činnosťami Súdny dvor opakovane rozhodol, že každá činnosť, ktorá spočíva v ponuke tovaru a služieb na trhu, je hospodárskou činnosťou⁽⁹⁾.
13. Otázka existencie trhu s určitým službami môže závisieť od spôsobu organizácie týchto služieb v dotknutom členskom štáte⁽¹⁰⁾, takže medzi jednotlivými členskými štátmi sa môže líšiť. Klasifikácia danej činnosti sa okrem toho môže časom zmeniť vzhľadom na politickú vôľu alebo hospodársky vývoj. Činnosť, ktorá dnes nepredstavuje hospodársku činnosť, sa ňou v budúcnosti môže stať a naopak.
14. Rozhodnutie orgánu verejnej moci nedovoliť tretím stranám poskytovať určitú službu (napríklad preto, lebo chce túto službu poskytovať interne) nevylučuje existenciu hospodárskej činnosti. Napriek tomuto uzavretiu trhu hospodárska činnosť môže existovať, ak by boli iné subjekty ochotné a schopné poskytovať službu na danom trhu. Zo všeobecnejšieho hľadiska skutočnosť, že konkrétna služba sa poskytuje interne, nie je pre hospodársku povahu činnosti podstatná⁽¹¹⁾.
15. Keďže rozdiel medzi hospodárskymi a nehospodárskymi činnosťami závisí do určitej miery od politickej vôle a hospodárskeho vývoja v príslušnom členskom štáte, nie je možné vypracovať úplný zoznam činností, ktoré by sa *a priori* nikdy nemohli pokladať za hospodárske. Tento zoznam by neposkytoval skutočnú právnu istotu, takže by nebol veľmi užitočný. V bodoch 17 až 37 sa teda pozornosť upriamuje skôr na objasnenie tohto rozdielu v súvislosti s niekoľkými dôležitými oblasťami.
16. Samotná skutočnosť, že subjekt drží podiely podniku, ktorý poskytuje tovar alebo služby na trhu, neznamená, že tento subjekt by sa mal automaticky považovať za podnik v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy, a to ani

⁽⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 29. októbra 1980, *Van Landewyck*, spojené veci 209/78 až 215/78 a 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, bod 88; rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 1995, *FFSA a i.*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, bod 21; rozsudok Súdneho dvora z 1. júla 2008, *MOTOE*, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, body 27 a 28.

⁽⁷⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 2000, *Aéroports de Paris/Komisia*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, bod 108.

⁽⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 2010, *AceaElectrabel Produzione SpA/Komisia*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, body 47 až 55; rozsudok Súdneho dvora z 10. januára 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA a i.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, bod 112.

⁽⁹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 16. júna 1987, *Komisia/Taliansko*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, bod 7; rozsudok Súdneho dvora z 18. júna 1998, *Komisia/Taliansko*, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, bod 36; rozsudok Súdneho dvora z 12. septembra 2000, *Pavlov a i.*, spojené veci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, bod 75.

⁽¹⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. februára 1993, *Poucet a Pistre*, spojené veci C-159/91 a C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, body 16 až 20.

⁽¹¹⁾ Pozri návrhy generálneho advokáta Geelhoeda z 28. septembra 2006 vo veci C-295/05, *Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo)*, ECLI:EU:C:2006:619, body 110 až 116; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70 (Ú. v. EÚ L 315, 3.12.2007, s. 1), článok 5 ods. 2 a článok 6 ods. 1; rozhodnutie Komisie 2011/501/EÚ z 23. februára 2011 o štátnej pomoci C-58/06 (ex NN 98/05) Nemecka pre podniky Bahnen der Stadt Monheim (BSM) a Rheinische Bahngesellschaft (RBG) v rámci dopravného zväzu Verkehrsverbund Rhein-Ruhr (Ú. v. EÚ L 210, 17.8.2011, s. 1), odôvodnenia 208 a 209.

vtedy, keď drží jeho kontrolný podiel. Ak táto držba podielov umožňuje len výkon práv spojených so statusom akcionára, prípadne prijímanie dividend, ktoré sú len výnosom z vlastníctva majetku, tento subjekt sa nebude považovať za podnik, ak sám neposkytuje tovar alebo služby na trhu ⁽¹²⁾.

2.2. Výkon verejných právomocí

17. Článok 107 ods. 1 zmluvy sa neuplatňuje v prípade, že štát „vykonáva verejnú právomoc“ ⁽¹³⁾, ani v prípade, že verejné subjekty konajú „ako verejné orgány“ ⁽¹⁴⁾. Subjekt možno pokladať za subjekt vykonávajúci verejnú právomoc, ak predmetná činnosť tvorí súčasť základných funkcií štátu, alebo je spojená s týmito funkciami svojou povahou, cieľom a pravidlami, ktorým podlieha ⁽¹⁵⁾. Vo všeobecnosti možno povedať, že pokiaľ sa členský štát nerozhodne zaviesť trhové mechanizmy, činnosti, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou právomocí úradnej moci a ktoré vykonáva štát, nie sú hospodárskymi činnosťami. Príkladmi takýchto činností sú:

- a) armáda alebo polícia ⁽¹⁶⁾;
- b) bezpečnosť a riadenie letovej prevádzky ⁽¹⁷⁾;
- c) riadenie a bezpečnosť námornej dopravy ⁽¹⁸⁾;
- d) dohľad na účely boja proti znečisťovaniu ⁽¹⁹⁾;
- e) organizácia, financovanie a výkon trestov odňatia slobody ⁽²⁰⁾;
- f) rozvoj a revitalizácia pôdy vo verejnom vlastníctve orgánmi verejnej moci ⁽²¹⁾ a
- g) zber údajov, ktoré sa použijú na verejné účely na základe zákonnej povinnosti dotknutých podnikov zverejniť tieto údaje ⁽²²⁾.

18. Pokiaľ verejný subjekt vykonáva hospodársku činnosť, ktorú možno oddeliť od výkonu verejných právomocí, tento subjekt koná v súvislosti s touto činnosťou ako podnik. Ak túto hospodársku činnosť, naopak, nemožno oddeliť od výkonu verejných právomocí, činnosti, ktoré vykonáva tento subjekt, zostávajú ako celok spojené s výkonom týchto verejných právomocí, takže sa naň nevzťahuje pojem podnik ⁽²³⁾.

⁽¹²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 10. januára 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA a i.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, body 107 až 118 a bod 125.

⁽¹³⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. júna 1987, *Komisija/Taliansko*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, body 7 a 8.

⁽¹⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 4. mája 1988, *Bodson*, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, bod 18.

⁽¹⁵⁾ Pozri najmä rozsudok Súdneho dvora z 19. januára 1994, *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, bod 30, a rozsudok Súdneho dvora z 18. marca 1997, *Cañi & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, body 22 a 23.

⁽¹⁶⁾ Rozhodnutie Komisie zo 7. decembra 2011 o štátnej pomoci SA.32820 (2011/NN) – Spojené kráľovstvo – Pomoc spoločnosti Forensic Science Services (Ú. v. EÚ C 29, 2.2.2012, s. 4), bod 8.

⁽¹⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. januára 1994, *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, bod 27; Rozsudok Súdneho dvora z 26. marca 2009, *Selex Sistemi Integrati/Komisija*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191 bod 71.

⁽¹⁸⁾ Rozhodnutie Komisie zo 16. októbra 2002 o štátnej pomoci N 438/02 – Belgicko – Pomoc prístavným orgánom (Ú. v. ES C 284, 21.11.2002, s. 2).

⁽¹⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 18. marca 1997, *Cañi & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, bod 22.

⁽²⁰⁾ Rozhodnutie Komisie z 19. júla 2006 o štátnej pomoci N 140/06 – Litva – Dotácie štátnym podnikom, ktoré prevádzkujú väznice (Ú. v. EÚ C 244, 11.10.2006, s. 12).

⁽²¹⁾ Rozhodnutie Komisie z 27. marca 2014 o štátnej pomoci SA.36346 – Nemecko – GRW-Regelung zur Erschließung von Grundstücken für die industrielle und gewerbliche Nutzung (Spoločné opatrenie pre zlepšenie regionálnej hospodárskej štruktúry s cieľom vybudovať inžinierske siete na pozemkoch na priemyselné a komerčné využitie) (Ú. v. EÚ C 141, 9.5.2014, s. 1). V súvislosti s opatrením na podporu revitalizácie (vrátane dekontaminácie) verejných pozemkov miestnymi orgánmi Komisia konštatovala, že príprava verejného terénu na výstavbu a zabezpečenie pripojenia na inžinierske siete (voda, plyn, kanalizácia, elektrina) a dopravné siete (železnice a cesty) nepredstavuje hospodársku činnosť, ale je súčasťou verejných úloh štátu, konkrétne úlohy poskytnutia pozemku a dohľadu nad ním v súlade s miestnymi plánmi miestneho a územného rozvoja.

⁽²²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 2012, *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, bod 40.

⁽²³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 2012, *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, bod 38, a rozsudok Súdneho dvora z 26. marca 2009, *Selex Sistemi Integrati v Commission*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, body 72 a nasl.

2.3. Sociálne zabezpečenie

19. Zaradenie systémov sociálneho zabezpečenia medzi systémy zahŕňajúce hospodárske činnosti závisí od ich formy a štruktúry. V judikatúre sa v podstate rozlišuje medzi systémami opierajúcimi sa o zásadu solidarity a hospodárskymi systémami.
20. Systémy sociálneho zabezpečenia založené na solidarite, ktoré nezahŕňajú hospodársku činnosť, majú zvyčajne tieto vlastnosti:
- a) účasť v systéme je povinná ⁽²⁴⁾;
 - b) systém má výhradne sociálny účel ⁽²⁵⁾;
 - c) systém je neziskový ⁽²⁶⁾;
 - d) dávky sú nezávislé od odvedených príspevkov ⁽²⁷⁾;
 - e) vyplácané dávky nie sú nevyhnutne úmerné príjmom poistenca ⁽²⁸⁾ a
 - f) na systém dohliada štát ⁽²⁹⁾.
21. Takéto systémy založené na solidarite je nutné odlišovať od systémov zahŕňajúcich hospodársku činnosť ⁽³⁰⁾. Systémy zahŕňajúce hospodársku činnosť sa zväčša vyznačujú:
- a) nepovinným členstvom ⁽³¹⁾;
 - b) uplatňovaním zásady kapitalizácie (závislosť plnenia od odvedených príspevkov a finančných výsledkov systému) ⁽³²⁾;
 - c) orientáciou na dosahovanie zisku ⁽³³⁾ a
 - d) poskytovaním plnenia, ktoré je doplnkovým k plneniu v rámci základného systému ⁽³⁴⁾.

⁽²⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. februára 1993, *Poucet a Pistre*, spojené veci C-159/91 a C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, bod 13.

⁽²⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 22. januára 2002, *Cisal a INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, bod 45.

⁽²⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. marca 2004, *AOK Bundesverband*, spojené veci C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, body 47 až 55.

⁽²⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. februára 1993, *Poucet a Pistre*, spojené veci C-159/91 a C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, body 15 až 18.

⁽²⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 22. januára 2002, *Cisal a INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, bod 40.

⁽²⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. februára 1993, *Poucet a Pistre*, spojené veci C-159/91 a C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, bod 14; rozsudok Súdneho dvora zo 22. januára 2002, *Cisal a INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, body 43 až 48; rozsudok Súdneho dvora zo 16. marca 2004, *AOK Bundesverband*, spojené veci C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, body 51 až 55.

⁽³⁰⁾ Pozri najmä rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 1995, *FFSA a i.*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, bod 19.

⁽³¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 21. septembra 1999, *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, body 80 až 87.

⁽³²⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 1995, *FFSA a i.*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, bod 9 a body 17 až 20; rozsudok Súdneho dvora zo 21. septembra 1999, *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, body 81 až 85; pozri aj rozsudok Súdneho dvora zo 21. septembra 1999, *Brentjens*, spojené veci C-115/97 až C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, body 81 až 85; rozsudok Súdneho dvora zo 21. septembra 1999, *Drijvende Bokken*, C-219/97, ECLI:EU:C:1999:437, body 71 až 75, a rozsudok Súdneho dvora zo 12. septembra 2000, *Pavlov a i.*, spojené veci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, body 114 a 115.

⁽³³⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 21. septembra 1999, *Brentjens*, spojené veci C-115/97 až C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, body 74 až 85.

⁽³⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 12. septembra 2000, *Pavlov a i.*, spojené veci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, body 67 až 70.

22. Niektoré systémy kombinujú prvky oboch kategórií. V týchto prípadoch závisí zaradenie systému od analýzy rozličných prvkov a ich príslušného významu ⁽³⁵⁾.

2.4. Zdravotná starostlivosť

23. Systémy zdravotnej starostlivosti v členských štátoch Únie sa od seba výrazne líšia. Od týchto vnútroštátnych osobitostí závisí, či a do akej miery spolu rozliční poskytovatelia zdravotnej starostlivosti navzájom súťažia.

24. V niektorých členských štátoch sú verejné nemocnice neoddeliteľnou súčasťou národných systémov zdravotnej starostlivosti a sú takmer úplne založené na zásade solidarity ⁽³⁶⁾. Tieto nemocnice sa financujú priamo z príspevkov do systému sociálneho zabezpečenia a iných štátnych zdrojov a svoje služby poskytujú bezplatne na základe univerzálneho pokrytia ⁽³⁷⁾. Súdny Únie potvrdili, že tam, kde existuje takáto štruktúra, príslušné organizácie nekonajú ako podniky ⁽³⁸⁾.

25. V prípade takejto štruktúry aj činnosti, ktoré samy osebe môžu mať hospodársku povahu, ale vykonávajú sa len na účely poskytovania inej nehospodárskej služby, majú nehospodársku povahu. Organizáciu, ktorá nakupuje tovar – aj keď ide o veľké množstvá – na účely ponuky nehospodárskej služby, nemožno označiť za podnik len preto, že je kupujúcim na danom trhu ⁽³⁹⁾.

26. V mnohých iných členských štátoch nemocnice a iní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti ponúkajú svoje služby za odmenu, ktorú inkasujú priamo od pacientov alebo od ich poisťovne ⁽⁴⁰⁾. V týchto systémoch existuje určitý stupeň hospodárskej súťaže medzi nemocnicami, pokiaľ ide o poskytovanie služieb zdravotnej starostlivosti. V takom prípade skutočnosť, že službu zdravotnej starostlivosti poskytuje verejná nemocnica, nestačí na to, aby sa činnosť označila za nehospodársku.

27. Súdny Únie takisto ozrejmili, že služby zdravotnej starostlivosti poskytované nezávislými a inými súkromnými lekármi za odplatu na ich vlastné riziko sa pokladajú za hospodársku činnosť ⁽⁴¹⁾. Rovnaké zásady sa vzťahujú na lekárne.

2.5. Vzdelávanie a výskumná činnosť

28. Verejné vzdelávanie organizované v rámci vnútroštátneho systému vzdelávania, ktoré financuje a nad ktorým vykonáva dohľad štát, možno pokladať za nehospodársku činnosť. Súdny dvor rozhodol, že štát: „zriadením a udrжанím takejto verejného vzdelávania financovaného vo všeobecnosti z verejných zdrojov a nie žiakmi alebo ich rodičmi sa ... nezúčastňuje na odplatných činnostiach, ale plní svoju úlohu voči obyvateľom v sociálnej, kultúrnej a vzdelávacej oblasti“ ⁽⁴²⁾.

⁽³⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. marca 2009, *Kattner Stahlbau*, C-350/07, ECLI:EU:C:2009:127, bod 33 a nasl.

⁽³⁶⁾ Vhodným príkladom je španielsky národný systém zdravotnej starostlivosti (pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 4. marca 2003, *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, a rozsudok Súdneho dvora z 11. júla 2006, *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, body 25 až 28).

⁽³⁷⁾ V závislosti od celkovej povahy systému poplatky, ktoré pokrývajú len malú časť skutočných nákladov na službu, nemôžu mať vplyv na zaradenie tohto systému ako nehospodárskeho.

⁽³⁸⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 4. marca 2003, *Fenin*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, bod 39; a rozsudok Súdneho dvora z 11. júla 2006, *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, body 25 až 28.

⁽³⁹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 4. marca 2003, *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, bod 40.

⁽⁴⁰⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 2001, *Geraets-Smits a i.*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, body 53 až 58.

⁽⁴¹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 12. septembra 2000, *Pavlov a i.*, spojené veci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, body 75 a 77.

⁽⁴²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2007, *Komisia/Nemecko*, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, bod 68. Pozri aj rozhodnutie Komisie z 25. apríla 2001 o štátnej pomoci N 118/00, *Subvention publiques aux clubs sportifs professionnels* (Ú. v. ES C 333, 28.11.2001, s. 6).

29. Na neehospodársku povahu verejného vzdelávania nemá v zásade vplyv ani skutočnosť, že žiaci alebo ich rodičia musia niekedy zaplatiť poplatok za výučbu alebo zápis do školy, ktorý predstavuje príspevok na prevádzkové náklady systému. Tieto finančné príspevky často kryjú iba zlomok skutočných nákladov na službu, a preto ich nemožno pokladať za odmenu za poskytovanú službu. Nemenia teda neehospodársku povahu služby poskytovania všeobecného vzdelávania, ktorá sa prevažne financuje z verejných zdrojov⁽⁴³⁾. Tieto zásady sa môžu vzťahovať na služby verejného vzdelávania, napríklad na odbornú prípravu⁽⁴⁴⁾, súkromné a verejné základné školy⁽⁴⁵⁾ a materské školy,⁽⁴⁶⁾ pedagogickú činnosť vykonávanú vo vedľajšom pracovnom pomere na univerzitách⁽⁴⁷⁾ a poskytovanie vzdelávania na univerzitách⁽⁴⁸⁾.
30. Tieto služby verejného vzdelávania treba odlišiť od služieb financovaných prevažne rodičmi alebo žiakmi alebo z komerčných príjmov. Napríklad vysokoškolské vzdelávanie hradené v plnej výške študentmi patrí jednoznačne do druhej kategórie. V niektorých členských štátoch môžu verejné subjekty ponúkať aj služby vzdelávania, ktoré je potrebné vzhľadom na ich povahu, štruktúru financovania a vzhľadom na existenciu konkurenčných súkromných organizácií pokladať za hospodársku činnosť.
31. Komisia sa vzhľadom na zásady uvedené v bodoch 28, 29 a 30 domnieva, že určité činnosti univerzít a výskumných organizácií nepatria do rozsahu pravidiel štátnej pomoci. Týka sa to ich primárnych činností, konkrétne:
- a) vzdelávania zameraného na zvýšenie počtu a kvalifikácie ľudských zdrojov;
 - b) realizácie nezávislého výskumu a vývoja s cieľom rozšíriť poznatky a lepšie porozumieť daným témam vrátane spolupráce pri výskume a vývoji;
 - c) rozširovania výsledkov výskumu.
32. Komisia sa domnieva, že činnosti v oblasti prenosu poznatkov (licencie, tvorba vedľajších produktov alebo iné formy spravovania poznatkov, ktoré vytvorila výskumná organizácia alebo infraštruktúra) sú neehospodárske, ak sú vykonávané buď výskumnou organizáciou alebo výskumnou infraštruktúrou (vrátane ich oddelení alebo pobočiek), alebo spoločne s ďalšími takýmito subjektmi alebo v ich mene, a ak sa všetky zisky z uvedených činností opätovne investujú do základných činností príslušnej výskumnej organizácie alebo výskumnej infraštruktúry⁽⁴⁹⁾.

2.6. Kultúra a ochrana kultúrneho dedičstva vrátane ochrany prírody

33. Kultúra je prostriedkom vyjadrenia identity, hodnôt a významov, odzrkadľuje spoločnosti Únie a formuje ich. Oblasť kultúry a ochrany kultúrneho dedičstva zahŕňa širokú škálu účelov a činností, okrem iného múzeá, archívy, knižnice, umelecké a kultúrne centrá alebo priestory, divadlá, opery, koncertné siene, archeologické náleziská, pamiatky, historické sídla a budovy, tradičné zvyklosti a remeslá, festivaly a výstavy, ako aj kultúrne a umelecké vzdelávacie činnosti. Bohaté európske prírodné dedičstvo vrátane ochrany biodiverzity, biotopov a druhov poskytuje cenné výhody pre spoločnosti v Únii.
34. Vzhľadom na svoju osobitú povahu môžu byť určité činnosti v oblasti kultúry a ochrany kultúrneho dedičstva a prírody organizované nekomerčným spôsobom, a byť teda neehospodárskej povahy. Verejné financovanie týchto činností preto nemusí predstavovať štátnu pomoc. Komisia zastáva názor, že verejné financovanie

⁽⁴³⁾ Rozsudok Súdneho dvora EZVO z 21. februára 2008 vo veci E-5/07, *Private Barnehagers Landsforbund/Dozorný úrad EZVO*, Zb. úradu EZVO [2008], s. 62, bod 83.

⁽⁴⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 27. septembra 1988, *Humbel*, 263/86, ECLI:EU:C:1988:451, bod 18.

⁽⁴⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2007, *Komisia/Nemecko*, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, body 65 až 71; rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2007, *Schwarz*, C-76/05, ECLI:EU:C:2007:492, body 37 až 47.

⁽⁴⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora EZVO z 21. februára 2008 vo veci E-5/07, *Private Barnehagers Landsforbund/Dozorný úrad EZVO*, Zb. úradu EZVO [2008], s. 62.

⁽⁴⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 18. decembra 2007, *Jundt*, C-281/06, ECLI:EU:C:2007:816, body 28 až 39.

⁽⁴⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 7. decembra 1993, *Wirth*, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, body 14 až 22.

⁽⁴⁹⁾ Pozri bod 19 Rámca pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie (Ú. v. EÚ C 198, 27.6.2014, s. 1).

činností v oblasti kultúry alebo ochrany kultúrneho dedičstva, ktoré sú prístupné pre verejnosť a nespoplatnené, plní čisto sociálny a kultúrny účel nehospodárskej povahy. Podobne peňažný príspevok vybraný od návštevníkov kultúrnej ustanovizne alebo od účastníkov činnosti v oblasti kultúry alebo ochrany kultúrneho dedičstva, vrátane ochrany prírody, otvorenej pre širokú verejnosť, ktorý pokrýva len zlomok skutočných nákladov, nemení nehospodársku povahu tejto činnosti, keďže takéto peňažné príspevky nemôžu byť považované za skutočnú odplatu za poskytované služby.

35. Naopak však činnosti v oblasti kultúry alebo ochrany kultúrneho dedičstva (vrátane ochrany prírody), ktoré sú z väčšej časti financované prostredníctvom vstupného, používateľských poplatkov alebo inými obchodnými prostriedkami (napr. obchodné výstavy, kiná, komerčné hudobné predstavenia a festivaly, ako aj umelecké školy z väčšej časti financované prostredníctvom školného), by sa mali považovať za činnosti hospodárskej povahy. Podobne činnosti v oblasti kultúry alebo ochrany kultúrneho dedičstva výlučne v prospech určitých podnikov, a nie širokej verejnosti (napr. zreštaurovanie historickej budovy používanej určitou súkromnou spoločnosťou) by sa mali za bežných okolností považovať za činnosti hospodárskej povahy.
36. Okrem toho mnohé činnosti v oblasti kultúry alebo ochrany kultúrneho dedičstva sú objektívne nenahraditeľné (napr. prevádzkovanie verejných archívov, v ktorých sa uchovávali jedinečné dokumenty), čím sa vylučuje existencia skutočného trhu. Komisia zastáva názor, že takéto činnosti by sa tiež mali považovať za činnosti nehospodárskej povahy.
37. V prípadoch, keď subjekt vykonáva kultúrne činnosti alebo činnosti ochrany kultúrneho dedičstva, z ktorých niektoré sú nehospodárskymi činnosťami uvedenými v odsekoch 34 a 36 a niektoré hospodárskymi činnosťami, na verejné financovanie, ktoré získa, sa budú vzťahovať pravidlá štátnej pomoci iba v tom rozsahu, v akom pokrýva náklady spojené s hospodárskymi činnosťami ⁽⁵⁰⁾.

3. ŠTÁTNY PÔVOD

38. Poskytnutie výhody priamo alebo nepriamo zo štátnych zdrojov a pripísateľnosť tohto opatrenia štátu sú dve oddelené a kumulatívne podmienky existencie štátnej pomoci ⁽⁵¹⁾. Pri posudzovaní opatrenia podľa článku 107 ods. 1 zmluvy sa však často skúmajú spoločne, pretože sa obe týkajú štátneho pôvodu predmetného opatrenia.

3.1. Pripísateľnosť

39. V prípadoch, keď orgán verejnej moci poskytne pomoc príjemcovi, toto opatrenie je vo svojej podstate pripísateľné štátu, aj keď je predmetný orgán po právnej stránke autonómny od iných orgánov verejnej moci. To isté platí, ak orgán verejnej moci poverí súkromný alebo verejný subjekt spravovaním opatrenia poskytujúceho výhodu. Právo Únie nemôže povoliť obchádzanie pravidiel štátnej pomoci vytvorením autonómnych inštitúcií poverených poskytovaním pomoci ⁽⁵²⁾.
40. Pripísateľnosť je však menej zjavná, ak sa výhoda poskytuje prostredníctvom verejných podnikov ⁽⁵³⁾. V týchto prípadoch je nutné určiť, či orgány verejnej moci možno pokladať za zapojené nejakým spôsobom do prijatia tohto opatrenia ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵⁰⁾ Ako je vysvetlené v bode 207, Komisia sa domnieva, že verejné financovanie poskytnuté na zvyčajné vybavenie (napr. reštaurácie, obchody alebo platené parkovanie) infraštruktúr, ktoré sa používajú takmer výlučne na nehospodársku činnosť, nemá za bežných okolností žiaden vplyv na obchod medzi členskými štátmi. Komisia sa takisto domnieva, že verejné financovanie poskytnuté na zvyčajné vybavenie v rámci nehospodárskych činností v oblasti kultúry a ochrany kultúrneho dedičstva (napr. obchod, bar alebo platená šatňa v múzeu) nemá za bežných okolností žiaden vplyv na obchod medzi členskými štátmi.

⁽⁵¹⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 24; rozsudok Všeobecného súdu z 5. apríla 2006, *Deutsche Bahn AG/Komisia*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, bod 103.

⁽⁵²⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 1996, *Air France/Komisia*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, bod 62.

⁽⁵³⁾ Konceptiu verejných podnikov možno definovať na základe smernice Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006 o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch (Ú. v. EÚ L 318, 17.11.2006, s. 17). V článku 2 písm. b) tejto smernice sa uvádza, že „verejné podniky“ označujú všetky podniky, na ktoré môžu mať orgány verejnej moci, a to priamo alebo nepriamo, dominantný vplyv prostredníctvom ich vlastníctva, finančnej účasti alebo predpisov, ktorými sa riadia“.

⁽⁵⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 52.

41. Samotná skutočnosť, že opatrenie prijal verejný podnik, nie je ako taká dostatočnou podmienkou na to, aby sa mohlo považovať za pripísateľné štátu⁽⁵⁵⁾. Nie je však potrebné preukázať, že orgány verejnej moci v konkrétnom prípade vyslovene podnietili verejný podnik k prijatiu predmetného opatrenia pomoci⁽⁵⁶⁾. Keďže vzťahy medzi štátom a verejnými podnikmi sú nevyhnutne blízke, existuje reálne riziko, že štátna pomoc môže byť prostredníctvom uvedených podnikov ako sprostredkovateľov poskytnutá netransparentným spôsobom a v rozpore s pravidlami štátnej pomoci stanovenými v zmluve⁽⁵⁷⁾. Práve z dôvodu privilegovaných vzťahov medzi štátom a verejnými podnikmi je navyše pre tretiu stranu vo všeobecnosti veľmi ťažké preukázať, že opatrenia prijaté týmto podnikom sa v konkrétnom prípade vskutku vykonali na pokyn orgánov verejnej moci⁽⁵⁸⁾.
42. Pripísateľnosť opatrenia pomoci, ktoré prijal verejný podnik, štátu, možno preto vyvodit' zo súboru ukazovateľov vyplývajúcich z okolností prípadu a z kontextu, v ktorom sa dané opatrenie prijalo⁽⁵⁹⁾.

3.1.1. Ukazovatele pripísateľnosti

43. K možným ukazovateľom na stanovenie toho, či opatrenie je pripísateľné, patria tieto ukazovatele⁽⁶⁰⁾:
- a) skutočnosť, že predmetný orgán nemohol prijať napadnuté rozhodnutie bez zohľadnenia požiadaviek orgánov verejnej moci;
 - b) prítomnosť faktorov organizačného charakteru, ktoré spájajú verejný podnik so štátom;
 - c) skutočnosť, že podnik, prostredníctvom ktorého bola poskytnutá pomoc, musel zohľadniť smernice vydané štátnymi orgánmi⁽⁶¹⁾;
 - d) integrácia verejného podniku do štruktúr verejnej správy;
 - e) povaha činností verejného podniku⁽⁶²⁾ a ich vykonávanie na trhu za bežných podmienok hospodárskej súťaže so súkromnými subjektmi;
 - f) právne postavenie podniku (či podlieha verejnému právu alebo všeobecnému právu obchodných spoločností), hoci samotná skutočnosť, že verejný podnik bol založený vo forme kapitálovej spoločnosti podľa všeobecného práva, nemožno na základe autonómnosti, ktorú touto právnou formou získava, považovať za dostatočný dôvod na vylúčenie pripísateľnosti⁽⁶³⁾;
 - g) úroveň dohľadu orgánov verejnej moci nad riadením podniku;
 - h) akýkoľvek iný ukazovateľ, ktorý preukazuje zapojenie orgánov verejnej moci do prijatia predmetného opatrenia alebo nepravdepodobnosť ich nezapojenia s ohľadom na rozsah, obsah a podmienky opatrenia.

⁽⁵⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294. Pozri aj rozsudok Všeobecného súdu z 26. júna 2008, *SIC/Komisia*, T-442/03, ECLI:EU:T:2008:228, body 93 až 100.

⁽⁵⁶⁾ Navyše nie je nevyhnutné preukázať, že v konkrétnom prípade by správanie verejného podniku bolo bývalo odlišné, ak by bol býval konal autonómne, pozri rozsudok Všeobecného súdu z 25. júna 2015, *SACE a Sace BT/Komisia*, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, bod 48.

⁽⁵⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 53.

⁽⁵⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 54.

⁽⁵⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 55.

⁽⁶⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, body 55 a 56. Pozri aj návrhy generálneho advokáta Jacobsa zo 13. decembra 2001 vo veci C-482/99, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, ECLI:EU:C:2001:685, body 65 až 68.

⁽⁶¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 23. októbra 2014, *Commerz Nederland*, C-242/13, ECLI:EU:C:2014:2224, bod 35.

⁽⁶²⁾ Napríklad keď opatrenia prijímajú verejné rozvojové banky na účely splnenia cieľov verejnej politiky (rozsudok Všeobecného súdu z 27. februára 2013, *Nitrogenmuvek Vegyipari, Zrt./Komisia*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, bod 63) alebo keď opatrenia prijímajú privatizačné agentúry alebo verejné dôchodkové fondy [rozsudok Všeobecného súdu z 28. januára 2016, *Slovinsko/Komisia („ELAN“)*, T-507/12, ECLI:EU:T:2016:35, bod 86].

⁽⁶³⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 57.

3.1.2. Pripísateľnosť a záväzky podľa práva Únie

44. Opatrenie nie je pripísateľné členskému štátu, ak je členský štát povinný prijať ho podľa práva Únie bez akejkoľvek možnosti voľného uváženia. V takom prípade opatrenie vyplýva z právnych predpisov Únie a nie je pripísateľné štátu ⁽⁶⁴⁾.
45. Toto však neplatí v situáciách, keď právo Únie jednoducho umožňuje prijať určité vnútroštátne opatrenia a členský štát môže na základe voľného uváženia i) prijať predmetné opatrenia alebo ii) stanoviť charakteristiky konkrétneho opatrenia, ktoré sú relevantné z hľadiska štátnej pomoci ⁽⁶⁵⁾.
46. Opatrenia prijaté spoločne viacerými členskými štátmi sú podľa článku 107 ods. 1 zmluvy pripísateľné všetkým príslušným členským štátom ⁽⁶⁶⁾.

3.2. Štátne zdroje

3.2.1. Všeobecné zásady

47. Za štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy sa pokladajú len výhody poskytnuté priamo alebo nepriamo zo štátnych prostriedkov ⁽⁶⁷⁾.
48. Štátne zdroje zahŕňajú všetky zdroje verejného sektora ⁽⁶⁸⁾ vrátane zdrojov vnútroštátnych (decentralizovaných, federatívnych, regionálnych alebo iných) subjektov ⁽⁶⁹⁾ a za istých okolností aj zdroje súkromných subjektov (pozri body 57 a 58). Nie je podstatné, či je alebo nie je inštitúcia v rámci verejného sektora autonómna ⁽⁷⁰⁾. Poskytnutie finančných prostriedkov centrálnou bankou členského štátu konkrétnym úverovým inštitúciám vo všeobecnosti zahŕňa presun štátnych zdrojov ⁽⁷¹⁾.
49. Prostriedky verejných podnikov takisto predstavujú štátne zdroje v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy, pretože štát môže usmerňovať ich použitie ⁽⁷²⁾. Na účely uplatňovania práva štátnej pomoci môžu aj presuny v rámci štátom vlastnenej skupiny predstavovať štátnu pomoc, napríklad ak sa zdroje prevedú z materskej spoločnosti

⁽⁶⁴⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 2009, *Puffer*, C-460/07, ECLI:EU:C:2009:254, bod 70 o práve na zrážky dane podľa systému DPH zavedeného Úniou, a rozsudok Všeobecného súdu z 5. apríla 2006, *Deutsche Bahn AG/Komisia*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, bod 102 o oslobodení od dane, ktoré vyžaduje právo Únie.

⁽⁶⁵⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 10. decembra 2013, *Komisia/Írsko a i.*, C-272/12 P, ECLI:EU:C:2013:812, body 45 až 53 o povolení zaviesť oslobodenie od dane udelenom na základe rozhodnutia Rady členskému štátu. V rozsudku sa tiež ozrejmuje, že skutočnosť, že rozhodnutie Rady v oblasti harmonizácie právnych predpisov bolo prijaté na základe návrhu Komisie, je irelevantná, pretože pojem štátnej pomoci je objektívnym pojmom.

⁽⁶⁶⁾ Rozhodnutie Komisie 2010/606/EÚ z 26. februára 2010 o štátnej pomoci C 9/2009 (ex NN 45/08, NN 49/08 a NN50/08), ktorú Belgické kráľovstvo, Francúzska republika a Luxemburské veľkovojsvodstvo poskytli skupine Dexia SA (Ú. v. EÚ L 274, 19.10.2010, s. 54).

⁽⁶⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. januára 1978, *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, body 25 a 26; rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 1996, *Air France/Komisia*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, bod 63.

⁽⁶⁸⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 1996, *Air France/Komisia*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, bod 56.

⁽⁶⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. októbra 1987, *Nemecko/Komisia*, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, bod 17; rozsudok Všeobecného súdu zo 6. marca 2002, *Territorio Histórico de Álava a i./Komisia*, spojené veci T-92/00 a 103/00, ECLI:EU:T:2002:61, bod 57.

⁽⁷⁰⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 1996, *Air France/Komisia*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, body 58 až 62.

⁽⁷¹⁾ Pozri oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci na podporné opatrenia v prospech bánk v súvislosti s finančnou krízou od 1. augusta 2013 („oznámenie o bankovníctve“) (Ú. v. EÚ C 216, 30.7.2013, s. 1), najmä bod 62. Komisia však objasnila, že ak centrálna banka reaguje na bankovú krízu všeobecnými opatreniami prístupnými pre všetkých porovnateľných účastníkov trhu (napr. úvery pre celý trh za rovnakých podmienok), a nie selektívnymi opatreniami v prospech jednotlivých bánk, na takéto všeobecné opatrenia sa často nevzťahuje kontrola štátnej pomoci.

⁽⁷²⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzska/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 38. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, *Grécko/Komisia*, C-278/00, ECLI:EU:C:2004:239, body 53 a 54, a rozsudok Súdneho dvora z 8. mája 2003, *Taliano a SIM 2 Multimedia SpA/Komisia*, spojené veci C-328/99 a C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, body 33 a 34.

na jej dcérsku spoločnosť (aj keď ide z hospodárskeho hľadiska o jeden podnik) ⁽⁷³⁾. Otázke, či je presun týchto zdrojov pripísateľný štátu, sa venuje pozornosť v oddiele 3.1. Skutočnosť, že verejný podnik je príjemcom opatrenia pomoci, neznamená, že nemôže poskytnúť pomoc inému príjemcovi prostredníctvom iného opatrenia pomoci ⁽⁷⁴⁾.

50. Skutočnosť, že opatrenie, ktorým sa poskytne výhoda, nie je financované priamo štátom, ale verejným alebo súkromným subjektom, ktorý zriadil štát na účely vykonania pomoci alebo ho tým poveril, nevyhnutne neznamená, že toto opatrenie nie je financované zo štátnych zdrojov ⁽⁷⁵⁾. Opatrenie prijaté orgánom verejnej moci, ktorým sa zvýhodňujú určité podniky alebo výrobky, nestráca povahu bezodplatnej výhody len preto, lebo je v celom rozsahu alebo sčasti financované z príspevkov, ktoré uložil orgán verejnej moci a ktoré sa vybrali od príslušných podnikov ⁽⁷⁶⁾.
51. Presun štátnych zdrojov môže mať mnoho foriem, ako sú priame granty, úvery, záruky, priame investície do kapitálu spoločností a vecné plnenie. Za presun štátnych zdrojov sa považuje aj jasný a konkrétny záväzok poskytnúť štátne zdroje neskôr. K skutočnému presunu finančných prostriedkov nemusí dôjsť; stačí, ak sa štát vzdá príjmov. Vzdanie sa príjmov, ktoré by inak boli vyplatené štátu, predstavuje presun štátnych zdrojov ⁽⁷⁷⁾. Napríklad „výpadok“ príjmov z daní a zo systému sociálneho zabezpečenia v dôsledku štátom poskytnutého oslobodenia od dane alebo zníženia dane alebo oslobodenia od príspevkov do systému sociálneho zabezpečenia či ich zníženia, alebo oslobodenia od povinnosti zaplatiť pokutu či iné peňažné sankcie splňajú podmienku štátnych zdrojov podľa článku 107 ods. 1 zmluvy ⁽⁷⁸⁾. Vytvorenie konkrétneho rizika vzniku ďalšej záťaže pre štát v budúcnosti prostredníctvom záruky alebo zmluvnej ponuky je na účely článku 107 ods. 1 postačujúce ⁽⁷⁹⁾.
52. Ak orgány verejnej moci alebo verejné podniky poskytujú tovar alebo služby za cenu, ktorá je nižšia ako trhové ceny, alebo investujú do podniku spôsobom, ktorý nie je v súlade s kritériom súkromného subjektu v trhovom hospodárstve, ako je opísaný v bode 73, znamená to vzdanie sa štátnych zdrojov (ako aj poskytnutie výhody).
53. Poskytnutie prístupu k verejnému vlastníctvu alebo prírodným zdrojom alebo poskytnutie osobitných alebo výlučných práv ⁽⁸⁰⁾ bez primeranej odmeny v súlade s trhovými cenami môže predstavovať vzdanie sa príjmov štátu (ako aj poskytnutie výhody) ⁽⁸¹⁾.
54. V týchto prípadoch je nutné určiť, či štát okrem svojej úlohy správcu príslušného/dotknutého verejného majetku pôsobí aj ako regulátor, ktorý sleduje politické ciele, a to tak, že pri výbere príslušných podnikov uplatňuje kvalitatívne kritériá (stanovené *ex ante* transparentným a nediskriminačným spôsobom) ⁽⁸²⁾. Ak štát pôsobí ako regulátor, môže legitímne rozhodnúť nemaximalizovať príjmy, ktoré by sa inak mohli dosiahnuť,

⁽⁷³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. júla 1996, *SFEI a i.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, bod 62.

⁽⁷⁴⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 24. marca 2011, *Freistaat Sachsen a Land Sachsen-Anhalt a i./Komisia*, spojené veci T-443/08 a T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, bod 143.

⁽⁷⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 22. marca 1977, *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, bod 21.

⁽⁷⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 22. marca 1977, *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, bod 22.

⁽⁷⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2000, *Francúzskej Ladbroke Racing Ltd a Komisia*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, body 48 až 51.

⁽⁷⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 15. marca 1994, *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, bod 14 o oslobodení od dane. Výnimky z bežných pravidiel platobnej neschopnosti, ktoré umožňujú podnikom pokračovať v obchodovaní v situácii, v ktorej by nemohli obchodovať, ak by sa uplatnili bežné pravidlá platobnej neschopnosti, môžu takisto predstavovať ďalšiu záťaž pre štát, ak medzi hlavných veriteľov týchto podnikov patria verejné subjekty alebo ak tieto výnimky fakticky znamenajú odpustenie verejných dlhov. Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 17. júna 1999, *Piaggio*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313, body 40 až 43, a rozsudok Súdneho dvora z 1. decembra 1998, *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, bod 45.

⁽⁷⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 1. decembra 1998, *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, bod 41, a rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2013, *Bouygues a Bouygues Télécom/Komisia a i.*, spojené veci C-399/10 P a C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, body 137, 138 a 139.

⁽⁸⁰⁾ Ako je vymedzené v článku 2 písm. f) a g) smernice Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006 o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch (Ú. v. EÚ L 318, 17.11.2006, s. 17).

⁽⁸¹⁾ Pozri aj Oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu (Ú. v. EÚ C 8, 11.1.2012, s. 4), bod 33.

⁽⁸²⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 4. júla 2007, *Bouygues SA/Komisia*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, kde Všeobecný súd konštatoval, že vnútroštátne orgány poskytnutím prístupu k obmedzenému verejnemu zdroju, ako je napríklad rádiové spektrum, zároveň vykonávali úlohy regulátora telekomunikácií i správcu týchto verejných zdrojov, bod 104.

bez toho, aby toto rozhodnutie podliehalo pravidlám štátnej pomoci, a to za predpokladu, že so všetkými dotknutými subjektmi sa zaobchádza v súlade so zásadou nediskriminácie a že existuje inherentná súvislosť medzi dosiahnutím regulačného cieľa a vzdaním sa príjmov⁽⁸³⁾.

55. Presun štátnych zdrojov je v každom prípade prítomný, ak orgány verejnej moci v danom prípade neúčtujú v rámci svojho všeobecného systému bežnú sumu za prístup k verejnému vlastníctvu alebo prírodným zdrojom alebo za poskytnutie určitých osobitných alebo výlučných práv.
56. Negatívny nepriamy účinok na príjmy štátu vyplývajúci z regulačných opatrení nepredstavuje presun štátnych zdrojov, ak je inherentnou črtou opatrenia⁽⁸⁴⁾. Napríklad výnimka z ustanovení pracovného práva, ktorou sa mení rámec zmluvných vzťahov medzi podnikmi a zamestnancami, nepredstavuje presun štátnych zdrojov napriek tomu, že môže znamenať zníženie platieb príspevkov do systému sociálneho zabezpečenia alebo daní splatných štátu⁽⁸⁵⁾. Podobne vnútroštátne právne predpisy, v ktorých sa stanovuje minimálna cena určitého tovaru, nezahŕňajú presun štátnych zdrojov⁽⁸⁶⁾.

3.2.2. Kontrolný vplyv na zdroje

57. Pôvod zdrojov nie je relevantný, pokiaľ pred ich priamym alebo nepriamym presunom príjmom sa dostanú pod verejnú kontrolu, a vnútroštátne orgány ich teda majú k dispozícii,⁽⁸⁷⁾ a to ani vtedy, keď sa príslušné zdroje nestanú majetkom orgánu verejnej moci⁽⁸⁸⁾.
58. Dotácie, ktoré sa financujú z parafiskálnych poplatkov alebo povinných príspevkov uložených štátom a spravujú a rozdeľujú sa v súlade s ustanoveniami príslušných predpisov, predstavujú presun štátnych zdrojov, aj keď ich nevykonávajú orgány verejnej moci⁽⁸⁹⁾. Samotná skutočnosť, že dotácie sa sčasti financujú

⁽⁸³⁾ V tejto súvislosti pozri rozhodnutie Komisie z 20. júla 2004 o štátnej pomoci NN 42/2004 – Francúzsko – Úprava platieb od spoločností Orange a SFR na základe licencií UMTS (Ú. v. EÚ C 275, 8.11.2005, s. 3), odôvodnenia 28, 29 a 30, potvrdené súdmi Únie (rozsudok Všeobecného súdu zo 4. júla 2007, *Bouygues SA/Komisia*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, body 108–111 a bod 123, a rozsudok Súdneho dvora z 2. apríla 2009, *Bouygues a Bouygues Télécom/Komisia*, C-431/07 P, ECLI:EU:C:2009:223, body 94 až 98 a bod 125). V tomto prípade štát, pokiaľ ide o udelenie licencií na rádiové spektrum UMTS, zároveň vykonával úlohy regulátora telekomunikácií i správcu týchto verejných zdrojov a sledoval regulačné ciele stanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 97/13/ES z 10. apríla 1997 o spoločnom rámci pre všeobecné oprávnenia a individuálne licencie v oblasti telekomunikačných služieb (Ú. v. ES L 117, 7.5.1997, s. 15). Súdny Únie potvrdili, že udelenie licencií bez maximalizácie príjmov, ktoré sa mohli dosiahnuť, v tejto situácii nepredstavovalo poskytnutie štátnej pomoci, keďže predmetné opatrenia boli odôvodnené regulačnými cieľmi stanovenými v smernici 97/13/ES a boli v súlade so zásadou nediskriminácie. Naproti tomu v rozsudku Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Komisia/Holandsko*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, bod 88 a nasledujúce, Súdny dvor neidentifikoval regulačné dôvody, ktorými by sa odôvodnilo poskytnutie voľne obchodovateľných emisných práv bez protihodnoty. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2015, *Eventech/Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 46 a nasl.

⁽⁸⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 13. marca 2001, *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, bod 62.

⁽⁸⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. marca 1993, *Sloman Neptun Schiffahrts*, spojené veci C-72/91 a C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, body 20 a 21. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora zo 7. mája 1998, *Viscido a i.*, spojené veci C-52/97, C-53/97 a C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, body 13 a 14, a rozsudok Súdneho dvora z 30. novembra 1993, *Kirsammer-Hack*, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, body 17 a 18 o tom, že neuplatňovanie niektorých ustanovení pracovného práva nepredstavuje presun štátnych zdrojov.

⁽⁸⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. januára 1978, *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, body 25 a 26.

⁽⁸⁷⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 2008, *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, bod 70; rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2000, *Francúzsko/Ladbroke Racing Ltd a Komisia*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, bod 50.

⁽⁸⁸⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 1996, *Air France/Komisia*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, body 65, 66 a 67 v súvislosti s pomocou, ktorú poskytla Caisse des Dépôts et Consignations a ktorá bola financovaná z dobrovoľných vkladov súkromných občanov, ktorí si tieto vklady mohli kedykoľvek vybrať. Táto skutočnosť nemala vplyv na záver, že tieto finančné prostriedky boli štátnymi zdrojmi, pretože táto inštitúcia ich mohla použiť zo zostatku pochádzajúceho z vkladov a výberov, ako keby ich mala trvale k dispozícii. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2000, *Francúzsko/Ladbroke Racing Ltd a Komisia*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, bod 50.

⁽⁸⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 2. júla 1974, *Taliano/Komisia*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, bod 16; rozsudok Súdneho dvora z 11. marca 1992, *Compagnie Commerciale de l'Ouest*, spojené veci C-78/90 až C-83/90, ECLI:EU:C:1992:118, bod 35; rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 2008, *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, body 58 až 74.

z dobrovoľných súkromných príspevkov, nestačí na vylúčenie prítomnosti štátnych zdrojov, pretože rozhodujúcim faktorom nie je pôvod zdrojov, ale miera, do akej orgán verejnej moci zasahuje do definície opatrenia a jeho spôsobu financovania⁽⁹⁰⁾. Presun štátnych zdrojov možno vylúčiť len za veľmi osobitných okolností, a to najmä vtedy, ak sú zdroje získané od členov odborovej organizácie vyčlenené v záujme členov na financovanie osobitného účelu, o ktorom rozhoduje súkromná organizácia, a majú čisto komerčný účel, a ak členský štát pôsobí len ako nástroj slúžiaci k tomu, aby príspevok zavedený odborovými organizáciami vyhlásil za povinný⁽⁹¹⁾.

59. Presun štátnych zdrojov existuje aj v prípade, že zdroje majú spoločne k dispozícii viaceré členské štáty, ktoré spoločne rozhodujú o ich použití⁽⁹²⁾. Platí to napríklad pre finančné prostriedky z Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS).
60. Zdroje pochádzajúce od Únie (napr. zo štrukturálnych fondov), od Európskej investičnej banky alebo z Európskeho investičného fondu, alebo od medzinárodných finančných inštitúcií, ako sú Medzinárodný menový fond alebo Európska banka pre obnovu a rozvoj, sa považujú za štátne zdroje, ak vnútroštátne orgány môžu rozhodovať o ich použití na základe voľného uváženia (najmä o výbere príjemcov)⁽⁹³⁾. Ak sú tieto zdroje naopak priamo poskytnuté od Únie, Európskej investičnej banky alebo z Európskeho investičného fondu, a vnútroštátne orgány nemajú v ich prípade možnosť voľného uváženia, nepredstavujú štátne zdroje [napr. finančné prostriedky poskytnuté v rámci priameho hospodárenia podľa rámcového programu Horizont 2020, programu EÚ pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov (COSME) alebo fondov transeurópskej dopravnej siete (TEN-T)].

3.2.3. Zapojenie štátu do prerozdelenia zdrojov medzi súkromnými subjektmi

61. Regulácia, ktorá vedie k prerozdeleniu finančných prostriedkov od jedného súkromného subjektu druhému bez akéhokoľvek ďalšieho zapojenia štátu, v zásade nepredstavuje presun štátnych zdrojov, ak sa prostriedky presúvajú priamo od jedného súkromného subjektu druhému a neprechádzajú cez verejný alebo súkromný subjekt poverený štátom na vykonanie presunu⁽⁹⁴⁾.
62. Ak napríklad členský štát uloží súkromným dodávateľom elektrickej energie povinnosť nakupovať elektrickú energiu vyrábanú z obnoviteľných zdrojov energie za pevne stanovené minimálne ceny, nejde o priamy ani nepriamy presun štátnych zdrojov podnikom, ktoré vyrábajú tento typ elektrickej energie⁽⁹⁵⁾. Štát v tomto prípade nepoveril dotknuté podniky (teda súkromných dodávateľov elektrickej energie) správou schémy pomoci, ale viaže ich len povinnosť nakupovať konkrétny typ elektrickej energie za vlastné finančné prostriedky.
63. Presun štátnych zdrojov je však prítomný vtedy, keď poplatky zaplatené súkromnými osobami prechádzajú cez verejný alebo súkromný subjekt, ktorý je poverený ich postupovať príjemcom.

⁽⁹⁰⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 27. septembra 2012, *Francúzsko a i./Komisia*, spojené veci T-139/09, T-243/09 a T-328/09, ECLI:EU:T:2012:496, body 63 a 64.

⁽⁹¹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 2004, *Pearle*, C-345/02, ECLI:EU:C:2004:448, bod 41, a rozsudok Súdneho dvora z 30. mája 2013, *Doux élevages SNC a i.*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348.

⁽⁹²⁾ Rozhodnutie Komisie 2010/606/EÚ z 26. februára 2010 o štátnej pomoci C 9/2009 (ex NN 45/08, NN 49/08 a NN 50/08), ktorú Belgické kráľovstvo, Francúzska republika a Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo poskytli skupine Dexia SA (Ú. v. EÚ L 274, 19.10.2010, s. 54).

⁽⁹³⁾ V súvislosti so štrukturálnymi fondmi pozri napríklad rozhodnutie Komisie z 22. novembra 2006 o štátnej pomoci N 157/06, Spojené kráľovstvo, Projekt širokopásmového digitálneho pripojenia v regióne South Yorkshire, odôvodnenia 21 a 29 týkajúce sa opatrenia sčasti financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) (Ú. v. EÚ C 80, 13.4.2007, s. 2). Pokiaľ ide o financovanie produkcie poľnohospodárskych výrobkov a obchodovanie s nimi, rozsah uplatňovania pravidiel štátnej pomoci je obmedzený článkom 42 zmluvy.

⁽⁹⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. januára 1978, *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, body 25 a 26.

⁽⁹⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 13. marca 2001, *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, body 59 až 62. Súdny dvor rozhodol, že uloženie povinnosti výkupu súkromným podnikom nepredstavuje priamy ani nepriamy presun štátnych zdrojov a že táto kvalifikácia sa nemení z dôvodu nižších príjmov podnikov podliehajúcich tejto povinnosti, čo pravdepodobne spôsobí zníženie príjmov na daniach, pretože ide o inherentný prvok tohto opatrenia. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora z 5. marca 2009, *UTECA*, C-222/07, ECLI:EU:C:2009:124, body 43 až 47 o povinných príspevkoch na výrobu filmov uložených vysielateľom, ktoré nepredstavujú presun štátnych zdrojov.

64. Platí to napríklad aj vtedy, keď je súkromný subjekt zo zákona poverený výberom týchto poplatkov v mene štátu a ich postupovaním príjemcom, ale nesmie používať výnosy z týchto poplatkov na iné účely ako na tie, ktoré sú stanovené v zákone. Predmetné sumy v tomto prípade zostávajú pod verejnou kontrolou a sú teda k dispozícii vnútroštátnym orgánom, čo je dostatočným dôvodom na to, aby sa považovali za štátne zdroje ⁽⁹⁶⁾. Keďže táto zásada platí pre verejné i súkromné subjekty poverené výberom poplatkov a spracovaním platieb, zmena postavenia sprostredkovateľa z verejného na súkromný subjekt nie je z hľadiska kritéria štátnych zdrojov relevantná, ak štát tento subjekt aj naďalej prísne monitoruje ⁽⁹⁷⁾.
65. Mechanizmus na kompenzáciu dodatočných nákladov v plnej výške, ktorý je uplatňovaný v prípade podnikov z dôvodu povinnosti vykupovať určitý výrobok od určitých poskytovateľov za cenu vyššiu než cena tržová a ktorý financujú všetci koneční spotrebiteľia daného výrobku, takisto predstavuje zásah prostredníctvom štátnych zdrojov, a to aj vtedy, ak je tento mechanizmus sčasti založený na priamom presune zdrojov medzi súkromnými subjektmi ⁽⁹⁸⁾.

4. VÝHODA

4.1. Pojem výhoda vo všeobecnosti

66. Výhodou v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy je každá hospodárska výhoda, ktorú by podnik nemohol získať za bežných trhových podmienok, teda bez zásahu štátu ⁽⁹⁹⁾. Oddiel 4.2 tohto oznámenia obsahuje podrobné usmernenie o tom, kedy možno výhodu považovať za výhodu získanú za bežných trhových podmienok.
67. Relevantný je len vplyv opatrenia na podnik, a nie príčina ani cieľ zásahu štátu ⁽¹⁰⁰⁾. Výhoda je prítomná vždy, keď sa v dôsledku zásahu štátu ⁽¹⁰¹⁾ zlepší finančná situácia podniku za podmienok, ktoré sú odlišné od bežných trhových podmienok. Posudzuje sa to tak, že finančná situácia podniku po prijatí opatrenia sa porovná s jeho finančnou situáciou v prípade, že by sa opatrenie neprijalo ⁽¹⁰²⁾. Keďže podstatný je len vplyv opatrenia na podnik, nie je dôležité, či je výhoda pre podnik povinná v tom zmysle, že sa jej nemohol vyhnúť alebo ju odmietnuť ⁽¹⁰³⁾.
68. Presná forma opatrenia je takisto nepodstatná pri určovaní toho, či opatrenie poskytuje podniku hospodársku výhodu ⁽¹⁰⁴⁾. Z hľadiska pojmu štátna pomoc je relevantné nielen poskytnutie pozitívnych hospodárskych výhod, ale výhodu môže predstavovať aj oslobodenie od hospodárskej záťaže ⁽¹⁰⁵⁾. Takéto oslobodenie od hospodárskej

⁽⁹⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 2008, *Essent Network Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, body 69 až 75.

⁽⁹⁷⁾ Rozhodnutie Komisie 2011/528/EÚ o štátnej pomoci C-24/09 (ex N 446/08) – Rakúsko – Zákon o ekoenerгии (Ú. v. EÚ L 235, 10.9.2011, s. 42), odôvodnenie 76.

⁽⁹⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2013, *Vent de Colère a i.*, C-262/12, ECLI:EU:C:2013:851, body 25 a 26.

⁽⁹⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. júla 1996, *SFEI a i.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, bod 60; rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 1999, *Španielsko/Komisia*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, bod 41.

⁽¹⁰⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 2. júla 1974, *Taliansko/Komisia*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, bod 13.

⁽¹⁰¹⁾ Pojem „zásah štátu“ nezahŕňa len pozitívne opatrenia štátu, ale vzťahuje sa aj na situáciu, keď orgány neprijímajú opatrenia za určitých okolností, napr. nevymáhajú dlh. Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 12. októbra 2000, *Magfesa*, C-480/98, ECLI:EU:C:2000:559, body 19 a 20.

⁽¹⁰²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 2. júla 1974, *Taliansko/Komisia*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, bod 13.

⁽¹⁰³⁾ Rozhodnutie Komisie 2004/339/ES z 15. októbra 2003 o opatreniach Talianska v prospech RAI SpA (Ú. v. EÚ L 119, 23.4.2004, s. 1), odôvodnenie 69; návrhy generálneho advokáta Fennellyho z 26. novembra 1998 vo veci C-251/97, *Air France/Komisia*, ECLI:EU:C:1998:572, bod 26.

⁽¹⁰⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, bod 84.

⁽¹⁰⁵⁾ Ako napríklad daňové výhody alebo zníženia príspevkov do systému sociálneho zabezpečenia.

záťaž predstavuje širokú kategóriu zahŕňajúcu akékoľvek zníženie poplatkov, ktoré sú spravidla zahrnuté do rozpočtu podniku ⁽¹⁰⁶⁾. Patria sem všetky situácie, keď sú hospodárske subjekty oslobodené od nákladov nutne spojených s ich hospodárskou činnosťou ⁽¹⁰⁷⁾. Ak napríklad členský štát uhradí časť nákladov určitého podniku na zamestnancov, oslobodzuje tento podnik od nákladov, ktoré sú nutne spojené s jeho hospodárskou činnosťou. Výhoda existuje aj v prípade, keď orgány verejnej moci zaplatia prémie pracovníkom určitého podniku, aj keď tento podnik nemal žiadnu právnu povinnosť vyplatiť takúto prémie ⁽¹⁰⁸⁾. Týka sa to aj situácií, keď niektorí prevádzkovatelia nemusia znášať náklady, ktoré iní porovnateľní prevádzkovatelia za bežných okolností v rámci daného právneho poriadku musia znášať, bez ohľadu na skutočnosť, že dotknutá činnosť, na ktorú sa náklady vzťahujú, nemá hospodársku povahu ⁽¹⁰⁹⁾.

69. Náklady vyplývajúce z regulačných povinností uložených štátom ⁽¹¹⁰⁾ možno v zásade považovať za súvisiace s nákladmi nutne spojenými s hospodárskou činnosťou, takže akákoľvek kompenzácia týchto nákladov predstavuje poskytnutie výhody podniku ⁽¹¹¹⁾. To znamená, že skutočnosť, že prínos nepresahuje rámec kompenzácie nákladov vyplývajúcich z uloženia regulačnej povinnosti, v zásade nevyklučuje existenciu výhody. To isté platí aj pre oslobodenie od nákladov, ktoré by podniku nevznikli, ak by neexistoval stimul vyplývajúci z opatrenia štátu, pretože bez tohto stimulu by podnik inak štruktúroval svoje činnosti ⁽¹¹²⁾. Existencia výhody nie je vylúčená ani vtedy, keď je opatrenie kompenzáciou za poplatky iného charakteru, ktoré nesúvisia s týmto opatrením ⁽¹¹³⁾.
70. Pokiaľ ide o kompenzáciu nákladov, ktoré vznikli pri poskytovaní služby všeobecného hospodárskeho záujmu, Súdny dvor v rozsudku vo veci *Altmark* jasne uviedol, že poskytnutie výhody možno vylúčiť v prípade splnenia štyroch kumulatívnych podmienok ⁽¹¹⁴⁾. Po prvé, podnik, ktorý prijíma takúto kompenzáciu, musí byť skutočne poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme, a tieto záväzky musia byť jasne definované. Po druhé, kritériá, na základe ktorých sa vypočíta kompenzácia, musia byť vopred objektívne a transparentne stanovené. Po tretie, kompenzácia nemôže prekročiť sumu, ktorá je potrebná na pokrytie všetkých nákladov alebo ich časti, vzniknutých pri plnení záväzkov služby vo verejnom záujme, berúc do úvahy príslušné príjmy, ako aj primeraný zisk. Po štvrté, ak sa výber podniku, ktorý bude poverený realizáciou záväzkov súvisiacich so službou vo verejnom záujme, neuskutoční prostredníctvom postupu verejného obstarávania, ktorý umožňuje vybrať uchádzača schopného poskytovať tieto služby komunite za najnižšiu cenu, výška nevyhnutnej kompenzácie sa musí určiť na základe analýzy nákladov, ktoré by typický dobre riadený podnik primerane vybavený prostriedkami potrebnými na splnenie požiadaviek na poskytnutie služby vo verejnom záujme vynaložil na realizáciu týchto záväzkov pri zohľadnení príslušných príjmov a primeraného zisku dosiahnutých

⁽¹⁰⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 15. marca 1994, *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, bod 13; rozsudok Súdneho dvora z 19. septembra 2000, *Nemecko/Komisia*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, bod 25; rozsudok Súdneho dvora z 19. mája 1999, *Taliansko/Komisia*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, bod 15; rozsudok Súdneho dvora z 3. marca 2005, *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, bod 36.

⁽¹⁰⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 20. novembra 2003, *GEMO SA*, C-126/01, ECLI:EU:C:2003:622, body 28 až 31 o bezplatnom zbere a spracovaní odpadu.

⁽¹⁰⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 26. septembra 1996, *Francúzsko/Komisia*, C-241/94, ECLI:EU:C:1996:353, bod 40; rozsudok Súdneho dvora z 12. decembra 2002, *Belgicko/Komisia*, C-5/01, ECLI:EU:C:2002:754, body 38 a 39; rozsudok Všeobecného súdu z 11. septembra 2012, *Corsica Ferries France SAS/Komisia*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, body 137 a 138, potvrdené v odvolacom konaní; pozri rozsudok Súdneho dvora zo 4. septembra 2014, *SNCM a Francúzsko/Komisia*, spojené veci C-533/12 P a C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142.

⁽¹⁰⁹⁾ Pozri Usmernenia o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti (Ú. v. EÚ C 99, 4.4.2014, s. 3), odôvodnenie 37.

⁽¹¹⁰⁾ Pokiaľ ide o poľnohospodársky sektor, príkladmi uloženia regulačnej povinnosti sú veterinárne kontroly a testy alebo kontroly a testy bezpečnosti potravín, ktorých vykonávanie je uložené poľnohospodárskym výrobcom. Naopak, kontroly a testy vykonávané a financované verejnými subjektmi, ktoré podľa zákona poľnohospodárski výrobcovia nemusia vykonávať a financovať, sa nepovažujú za regulačné povinnosti uložené podnikom. Pozri rozhodnutie Komisie z 18. septembra 2015 o štátnej pomoci SA.35484, kontroly akosti mlieka v rámci zákona o mlieku a tukoch, a rozhodnutie Komisie zo 4. apríla 2016 o štátnej pomoci SA.35484, všeobecné činnosti kontroly zdravotnej starostlivosti v rámci zákona o mlieku a tukoch.

⁽¹¹¹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 25. marca 2015, *Belgicko/Komisia*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, body 74 až 78.

⁽¹¹²⁾ Ak napríklad spoločnosť dostane dotáciu na uskutočnenie investície v podporovanej oblasti, nemožno tvrdiť, že sa tým neznižujú náklady, ktoré by podnik spravidla zahrnul do svojho rozpočtu, pretože bez dotácie by spoločnosť investíciu neuskutočnila.

⁽¹¹³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, *France Télécom SA/Komisia*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, body 43 až 50. To logicky platí pre oslobodenie od nákladov, ktoré vznikli podniku zmenou statusu úradníkov na status zamestnancov porovnateľný s jeho konkurentmi, pretože to predmetnému podniku poskytuje výhodu (v tejto veci vládla v minulosti určitá neistota vzhľadom na rozsudok Všeobecného súdu zo 16. marca 2004, *Danske Busvognmænd/Komisia*, T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, bod 57). V súvislosti s kompenzáciou uviaznutých nákladov pozri aj rozsudok Všeobecného súdu z 11. februára 2009, *Iride SpA a Iride Energia SpA/Komisia*, T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, body 46 až 56.

⁽¹¹⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, body 87 až 95.

pri realizácii týchto záväzkov. Komisia bližšie objasnila svoje chápanie týchto podmienok vo svojom oznámení o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu ⁽¹¹⁵⁾.

71. Existencia výhody je vylúčená v prípade vrátenia nezákonne vybratej dane ⁽¹¹⁶⁾, povinnosti vnútroštátnych orgánov nahradiť škodu, ktorú spôsobili určitým podnikom ⁽¹¹⁷⁾, alebo v prípade vyplatenia náhrady za vyvlastnenie ⁽¹¹⁸⁾.
72. Samotná skutočnosť, že konkurenčné podniky v iných členských štátoch sú vo výhodnejšom postavení, nevylučuje existenciu výhody ⁽¹¹⁹⁾, pretože pojem výhoda je založený na analýze finančnej situácie podniku v jeho vlastnom právnom a skutkovom kontexte v prípade poskytnutia a neposkytnutia konkrétneho opatrenia.

4.2. Kritérium súkromného subjektu v trhovom hospodárstve

4.2.1. Úvod

73. Právny poriadok Únie je z hľadiska úpravy vlastníckych vzťahov neutrálny ⁽¹²⁰⁾ a žiadnym spôsobom sa nedotýka práva členských štátov pôsobiť ako hospodárske subjekty. Keď však orgány verejnej moci priamo alebo nepriamo vykonávajú hospodárske transakcie v akejkoľvek forme ⁽¹²¹⁾, podliehajú pravidlám štátnej pomoci Únie.
74. Hospodárske transakcie, ktoré vykonávajú verejné subjekty (vrátane verejných podnikov), neposkytujú výhodu druhej strane, a teda nepredstavujú pomoc, ak sa vykonávajú v súlade s bežnými trhovými podmienkami ⁽¹²²⁾. Táto zásada sa zaviedla s ohľadom na rôzne hospodárske transakcie. Súdny Únie zaviedli „zásadu súkromného investora v trhovom hospodárstve“ na účely zistenia prítomnosti štátnej pomoci v prípadoch verejnej investície (najmä pri kapitálových injekciách): na stanovenie toho, či investícia verejného subjektu predstavuje štátnu pomoc, je potrebné posúdiť, či by súkromný investor porovnateľnej veľkosti pôsobiaci v bežných podmienkach trhového hospodárstva mohol mať záujem uskutočniť za podobných podmienok predmetnú investíciu ⁽¹²³⁾. Súdny Únie podobne zaviedli aj „kritérium súkromného veriteľa“, prostredníctvom ktorého skúmajú, či opätovné prerokovanie dlhu verejnými veriteľmi zahŕňa štátnu pomoc, pričom porovnávajú správanie verejného veriteľa so správaním hypotetických súkromných veriteľov v podobnej situácii ⁽¹²⁴⁾. Súdny Únie napokon zaviedli „kritérium súkromného predávajúceho“, prostredníctvom ktorého skúmajú, či predaj uskutočnený verejným subjektom zahŕňa štátnu pomoc, pričom posudzujú, či by súkromný predávajúci mohol za bežných trhových podmienok získať rovnakú alebo lepšiu cenu ⁽¹²⁵⁾.

⁽¹¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 8, 11.1.2012, s. 4.

⁽¹¹⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 27. marca 1980, *Amministrazione delle finanze dello Stato*, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, body 29 až 32.

⁽¹¹⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 27. septembra 1988, *Asteris AE a i./Grécko*, spojené veci 106 až 120/87, ECLI:EU:C:1988:457, body 23 a 24.

⁽¹¹⁸⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 1. júla 2010, *Nuova Terni Industrie Chimiche SpA/Komisia*, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, body 59 až 63 a 140 až 141, v ktorých sa obhajuje, že kým vyplatením náhrady za vyvlastnenie nevzniká výhoda, predĺženie tejto náhrady ex post môže predstavovať štátnu pomoc.

⁽¹¹⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 2. júla 1974, *Taliansko/Komisia*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, bod 17. Pozri aj rozsudok Všeobecného súdu z 29. septembra 2000, *Confederación Española de Transporte de Mercancías/Komisia*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, bod 85.

⁽¹²⁰⁾ V článku 345 zmluvy sa stanovuje: „Zmluvy sa nedotýkajú úpravy vlastníckych vzťahov uplatňovanej v členských štátoch.“

⁽¹²¹⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1986, *Belgicko/Komisia*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, bod 12.

⁽¹²²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. júla 1996, *SFEI a i.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, body 60 a 61.

⁽¹²³⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 1990, *Belgicko/Komisia* („*Tubemeuse*“), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, bod 29; rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 1991, *Taliansko/Komisia* („*ALFA Romeo*“), C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, body 18 a 19; rozsudok Všeobecného súdu z 30. apríla 1998, *Cityflyer Express/Komisia*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, bod 51; rozsudok Všeobecného súdu z 21. januára 1999, *Neue Maxhütte Stahlwerke a Lech-Stahlwerke/Komisia*, spojené veci T-129/95, T-2/96 a T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, bod 104; rozsudok Všeobecného súdu z 6. marca 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen/Komisia*, spojené veci T-228/99 a T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57.

⁽¹²⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 22. novembra 2007, *Španielsko/Komisia*, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698; rozsudok Súdneho dvora z 24. januára 2013, *Frucona/Komisia*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32; rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

⁽¹²⁵⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 28. februára 2012, *Land Burgenland a Rakúsko/Komisia*, spojené veci T-268/08 a T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90.

75. Uvedené kritériá sú obmenami rovnakej základnej koncepcie, podľa ktorej by sa správanie verejných subjektov malo porovnávať so správaním podobných súkromných hospodárskych subjektov za bežných trhových podmienok s cieľom stanoviť, či hospodárske transakcie, ktoré tieto subjekty vykonávajú, poskytujú druhým stranám výhodu. Komisia bude preto v tomto oznámení vo všeobecnosti odkazovať na kritérium „súkromného subjektu v trhovom hospodárstve“ ako na relevantnú metódu posúdenia toho, či sa súbor hospodárskych transakcií uskutočnených verejnými subjektmi realizuje za bežných trhových podmienok, a teda či tieto transakcie zahŕňajú poskytnutie výhody (ktorá by neexistovala za bežných trhových podmienok) druhej strane. Všeobecné zásady a príslušné kritériá pre uplatnenie kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve sú uvedené v oddieloch 4.2.2 a 4.2.3.

4.2.2. Všeobecné zásady

76. Účelom kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve je posúdiť, či štát poskytol výhodu podniku tým, že v súvislosti s určitou transakciou nekonal ako subjekt v trhovom hospodárstve. Z tohto hľadiska nie je podstatné, či zásah predstavuje racionálny spôsob dosahovania cieľov verejnej politiky (napr. zamestnanosti) verejnými subjektmi. Podobne ani samotná ziskovosť či neziskovosť príjemcu nie je rozhodujúcim ukazovateľom pri určovaní súladu predmetnej hospodárskej transakcie s trhovými podmienkami. Rozhodujúcim prvkom je to, či verejné subjekty konali tak, ako by konal subjekt v trhovom hospodárstve v podobnej situácii. Ak tak nekonali, podnik, ktorý je príjemcom opatrenia, získal hospodársku výhodu, ktorú by nezískal za bežných trhových podmienok⁽¹²⁶⁾, čím sa v porovnaní so svojimi konkurentmi dostal do výhodnejšieho postavenia⁽¹²⁷⁾.
77. Na účely uplatnenia kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve sa majú zohľadniť len prínosy a záväzky súvisiace s postavením štátu ako hospodárskeho subjektu, s vylúčením tých, ktoré sa viažu na jeho postavenie ako orgánu verejnej moci⁽¹²⁸⁾. Kritérium súkromného subjektu v trhovom hospodárstve sa neuplatňuje za bežných okolností vtedy, keď štát koná ako orgán verejnej moci, a nie ako hospodársky subjekt. Ak sa zásah štátu uskutoční napríklad z dôvodov súvisiacich s verejnou politikou (napríklad na účely sociálneho alebo regionálneho rozvoja), správanie štátu môže, hoci je racionálne z hľadiska verejnej politiky, zároveň zohľadňovať aspekty, ktoré by subjekt v trhovom hospodárstve spravidla nezohľadnil. Kritérium súkromného subjektu v trhovom hospodárstve by sa malo teda uplatňovať s vylúčením zohľadnenia akýchkoľvek aspektov, ktoré výlučne súvisia s postavením členského štátu ako orgánu verejnej moci (napríklad zohľadnenie aspektov sociálnej, regionálnej alebo sektorovej politiky)⁽¹²⁹⁾.
78. Otázka súladu zásahu štátu s trhovými podmienkami sa musí posudzovať *ex ante* s ohľadom na informácie dostupné v čase rozhodovania o zásahu⁽¹³⁰⁾. Každý obozretný subjekt v trhovom hospodárstve by v skutočnosti spravidla uskutočnil vlastné *ex ante* posúdenie stratégie a finančného výhľadu projektu⁽¹³¹⁾,

⁽¹²⁶⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 6. marca 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen/Komisia*, spojené veci T-228/99 a T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, bod 208.

⁽¹²⁷⁾ V tejto súvislosti pozri rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, bod 90; rozsudok Súdneho dvora z 15. marca 1994, *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, bod 14; rozsudok Súdneho dvora z 19. mája 1999, *Taliano/Komisia*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, bod 16.

⁽¹²⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, body 79 až 81; rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1986, *Belgicko/Komisia*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, bod 14; rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1986, *Belgicko/Komisia*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, bod 13; rozsudok Súdneho dvora zo 14. septembra 1994, *Španielsko/Komisia*, spojené veci C-278/92 až C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, bod 22; rozsudok Súdneho dvora z 28. januára 2003, *Nemecko/Komisia*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, bod 134.

⁽¹²⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, body 79, 80 a 81; rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1986, *Belgicko/Komisia*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, bod 14; rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 1986, *Belgicko/Komisia*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, bod 13; rozsudok Súdneho dvora zo 14. septembra 1994, *Španielsko/Komisia*, spojené veci C-278/92 až C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, bod 22; rozsudok Súdneho dvora z 28. januára 2003, *Nemecko/Komisia*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, bod 134; rozsudok Všeobecného súdu zo 6. marca 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen/Komisia*, spojené veci T-228/99 a T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57; rozsudok Všeobecného súdu z 24. septembra 2008, *Kahla Thüringen Porzellan/Komisia*, T-20/03, ECLI:EU:T:2008:395; rozsudok Všeobecného súdu zo 17. októbra 2002, *Linde/Komisia*, T-98/00, ECLI:EU:T:2002:248.

⁽¹³⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, body 83, 84 a 85 a bod 105; rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2002, *Francúzsko/Komisia (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, body 71 a 72; rozsudok Všeobecného súdu z 30. apríla 1998, *Cityflyer Express/Komisia*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, bod 76.

⁽¹³¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, body 82 až 85 a bod 105.

napríklad vo forme podnikateľského plánu. Nestačí sa spoliehať na hospodárske hodnotenia *ex post* obsahujúce retrospektívne zistenie, že investícia vykonaná dotknutým členským štátom bola vlastne zisková ⁽¹³²⁾.

79. Ak členský štát tvrdí, že konal ako subjekt v trhovom hospodárstve, musí v prípade pochybností predložiť dôkaz preukazujúci, že rozhodnutie uskutočniť transakciu sa prijalo na základe hospodárskych hodnotení porovnateľných s tými, ktoré by za podobných okolností uskutočnil racionálny subjekt v trhovom hospodárstve (s podobnými charakteristikami ako príslušný verejný subjekt) s cieľom zistiť výnosnosť alebo hospodárske výhody transakcie ⁽¹³³⁾.
80. Súlad transakcie s trhovými podmienkami sa musí overiť globálnym posúdením účinkov transakcie na dotknutý podnik bez ohľadu na to, či by subjekty v trhovom hospodárstve mali k dispozícii konkrétne prostriedky použité na uskutočnenie tejto transakcie. Uplatniteľnosť kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve nemožno vylúčiť napríklad len preto, lebo štát použil prostriedky fiškálnej povahy ⁽¹³⁴⁾.
81. V určitých prípadoch sa viacero po sebe nasledujúcich opatrení v rámci zásahu štátu môže na účely článku 107 ods. 1 zmluvy považovať za jeden zásah. Môže ísť napríklad o situáciu, keď sú po sebe nasledujúce zásahy tak úzko navzájom prepojené, najmä pokiaľ ide o ich chronológiu, účel a situáciu podniku v čase týchto zásahov, že ich nemožno od seba oddeliť ⁽¹³⁵⁾. Napríklad séria zásahov štátu, ktoré sa v pomerne krátkom časovom období uskutočnia v súvislosti s rovnakým podnikom, sú navzájom prepojené alebo boli všetky plánované či predvídateľné v čase prvého zásahu, sa môžu posudzovať ako jeden zásah. Naopak, ak bol neskorší zásah dôsledkom udalostí, ktoré sa nedali predvídať v čase skoršieho zásahu ⁽¹³⁶⁾, obe opatrenia by sa spravidla mali posudzovať oddelene.
82. Pri posudzovaní súladu určitých transakcií s trhovými podmienkami by sa mali vziať do úvahy všetky relevantné okolnosti daného prípadu. Môžu sa napríklad vyskytnúť výnimočné okolnosti, za ktorých nákup tovaru alebo služieb zo strany orgánu verejnej moci nemožno považovať za nákup v súlade s trhovými podmienkami, a to ani vtedy, ak sa uskutočnil za tržové ceny ⁽¹³⁷⁾.

4.2.3. Zistenie súladu s trhovými podmienkami

83. Pri uplatňovaní kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve je užitočné rozlišovať medzi situáciami, keď súlad transakcie s trhovými podmienkami možno zistiť priamo na základe tržových údajov týkajúcich sa transakcie, a situáciami, keď je vzhľadom na neprítomnosť týchto údajov nutné súlad transakcie s trhovými podmienkami posudzovať inými dostupnými metódami.

⁽¹³²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, bod 85.

⁽¹³³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, body 82 až 85. Pozri aj rozsudok Súdneho dvora z 24. októbra 2013, *Land Burgenland/Komisia*, spojené veci C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, bod 61. Úroveň zložitosti tohto posúdenia *ex ante* sa môže líšiť v závislosti od zložitosti predmetnej transakcie a hodnoty príslušného majetku, tovaru alebo služieb. Tieto hodnotenia *ex ante* by sa spravidla mali vykonať za pomoci odborníkov s primeranými schopnosťami a skúsenosťami. Tieto hodnotenia by vždy mali vychádzať z objektívnych kritérií a nemali by mať na ne vplyv politické aspekty. Hodnotenia vykonané nezávislými odborníkmi môžu poskytnúť ďalšie potvrdenie spoľahlivosti posúdenia.

⁽¹³⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 5. júna 2012, *Komisia/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, bod 88.

⁽¹³⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2013, *Bouygues a Bouygues Télécom/Komisia a i.*, spojené veci C-399/10 P a C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, bod 104; rozsudok Všeobecného súdu z 13. septembra 2010, *Grécko a i./Komisia*, spojené veci T-415/05, T-416/05 a T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, bod 177; rozsudok Všeobecného súdu z 15. septembra 1998, *BP Chemicals/Komisia*, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, body 170 a 171.

⁽¹³⁶⁾ Rozhodnutie Komisie z 19. decembra 2012 vo veci SA.35378, *Financovanie letiska Berlín-Brandenburgsko, Nemecko* (Ú. v. EÚ C 36, 8.2.2013, s. 10), odôvodnenia 14 až 33.

⁽¹³⁷⁾ V rozsudku Všeobecného súdu z 28. januára 1999, *BAI/Komisia*, T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, body 74 až 79, Všeobecný súd rozhodol, že vzhľadom na osobitné okolnosti prípadu možno dospieť k záveru, že nákup cestovných poukázok vnútroštátnymi orgánmi od spoločnosti P&O Ferries neuspokojoval skutočnú potrebu, takže vnútroštátne orgány nekonali podobným spôsobom, akým by konal súkromný subjekt za bežných podmienok tržového hospodárstva. Tento nákup preto poskytol spoločnosti P&O Ferries výhodu, ktorú by inak za bežných tržových podmienok nezískala, takže všetky sumy vyplatené v rámci plnenia kúpnej zmluvy predstavovali štátnu pomoc.

4.2.3.1. Prípady, keď súlad s trhovými podmienkami možno zistiť priamo

84. Súlad transakcie s trhovými podmienkami možno zistiť priamo na základe trhových informácií týkajúcich sa transakcie v týchto situáciách:
- keď verejné a súkromné subjekty uskutočňujú transakciu *pari passu* alebo
 - keď sa transakcia týka predaja a nákupu majetku, tovaru a služieb (alebo ide o iné porovnateľné transakcie) prostredníctvom súťažného, transparentného, nediskriminačného a nepodmienčeného postupu verejného obstarávania.
85. V týchto prípadoch, ak sa na základe konkrétnych trhových informácií o transakcii preukáže, že transakcia nie je v súlade s trhovými podmienkami, by spravidla nebolo vhodné použiť iné metódy oceňovania na dosiahnutie odlišného záveru ⁽¹³⁸⁾.
- Transakcie *pari passu*
86. Ak transakciu za rovnakých podmienok (a teda s rovnakou mierou rizika a ziskov) uskutočňujú verejné a súkromné subjekty, ktoré sú v porovnateľnej situácii (napr. v rámci verejno-súkromného partnerstva), takúto transakciu (transakciu *pari passu*) ⁽¹³⁹⁾ možno spravidla označiť za transakciu, ktorá je v súlade s trhovými podmienkami ⁽¹⁴⁰⁾. Naproti tomu, ak sa verejné a súkromné subjekty, ktoré sú v porovnateľnej situácii, zapoja do rovnakej transakcie v rovnakom čase, ale za odlišných podmienok, spravidla to znamená, že zásah verejného subjektu nie je v súlade s trhovými podmienkami ⁽¹⁴¹⁾.
87. Na to, aby transakciu bolo možné považovať za transakciu *pari passu*, je potrebné posúdiť najmä tieto kritériá:
- či sa o zásahu verejných a súkromných subjektov rozhoduje v tom istom čase a či sa zásah vykoná v tom istom čase alebo či je medzi nimi časový odstup a medzitým sa zmenila hospodárska situácia;
 - či sú podmienky transakcie rovnaké pre verejné subjekty a všetky zapojené súkromné subjekty aj vzhľadom na možnosť rastúcej alebo klesajúcej úrovne rizika v čase;
 - či má zásah súkromných subjektov reálny hospodársky význam a nie je len symbolický alebo okrajový ⁽¹⁴²⁾
a

⁽¹³⁸⁾ V tejto súvislosti pozri rozsudok Súdneho dvora z 24. októbra 2013, *Land Burgenland/Komisia*, spojené veci C-214/12 P, C-215/12 a C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, body 94 a 95. V uvedenom prípade Súdny dvor konkrétne uviedol, že keď chce orgán verejnej moci predať podnik a použije na to riadnu verejnú súťaž, možno sa domnievať, že trhovú cenu zodpovedá najvyššej (záväznej a dôveryhodnej) ponuke, a to bez toho, aby bolo potrebné použiť iné metódy oceňovania, ako sú nezávislé štúdie.

⁽¹³⁹⁾ Podmienky nemožno považovať za rovnaké, ak verejné a súkromné subjekty zasiahnu za rovnakých podmienok, ale v odlišnom čase po zmene hospodárskej situácie, ktorá je pre transakciu relevantná.

⁽¹⁴⁰⁾ V tejto súvislosti pozri rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 2000, *Alitalia/Komisia*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, bod 81.

⁽¹⁴¹⁾ Ak sa však transakcie líšia a neuskutočnia sa v rovnakom čase, samotná skutočnosť, že podmienky sú odlišné, nie je rozhodujúcim ukazovateľom (pozitívnym či negatívnym) súladu transakcie vykonanej verejným subjektom s trhovými podmienkami.

⁽¹⁴²⁾ Napríklad vo veci *Citynet Amsterdam Komisia* usúdila, že tretinový podiel dvoch súkromných subjektov na celkových kapitálových investíciách do podniku (aj vzhľadom na celkovú akcionársku štruktúru a skutočnosť, že ich podiely sú dostatočné na sfornovanie blokujúcej menšiny v prípade prijímania strategických rozhodnutí o podniku) možno pokladať za hospodársky významný [pozri rozhodnutie Komisie 2008/729/ES z 11. decembra 2007 o štátnej pomoci C-53/2006, *Citynet Amsterdam*, Holandsko (Ú. v. EÚ L 247, 16.9.2008, s. 27), odôvodnenia 96 až 100]. Naopak vo veci *N 429/2010, Agricultural Bank of Greece (ATE)* (Ú. v. EÚ C 317, 29.10.2011, s. 5), predstavovala súkromná účasť iba 10 % investície, zatiaľ čo účasť štátu predstavovala 90 %. Na základe toho Komisia dospela k záveru, že podmienky *pari passu* neboli dodržané, pretože kapitál investovaný štátom nebol sprevádzaný porovnateľnou účasťou súkromného akcionára, ani nebol úmerný počtu podielov v držbe štátu. Pozri aj rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 2000, *Alitalia/Komisia*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, bod 81.

- d) či počiatočné postavenie zapojených verejných a súkromných subjektov je v súvislosti s transakciou porovnateľné pri zohľadnení napríklad ich predchádzajúceho hospodárskeho vzťahu k predmetným podnikom (pozri oddiel 4.2.3.3), eventúálnych synergií, ktoré možno dosiahnuť⁽¹⁴³⁾, miery, do akej majú rôzni investori podobné náklady na transakciu⁽¹⁴⁴⁾, alebo akýchkoľvek iných okolností týkajúcich sa verejného alebo súkromného subjektu, ktoré by mohli narušiť porovnanie.
88. Podmienka *pari passu* nemusí byť v niektorých prípadoch uplatniteľná, ak je účasť verejného sektora (vzhľadom na jej jedinečnú povahu alebo rozsah) taká, že by ju v praxi subjekt v trhovom hospodárstve nemohol zaistiť.
- ii) Predaj a nákup majetku, tovaru a služieb (alebo iné porovnateľné transakcie) prostredníctvom súťažného, transparentného, nediskriminačného a nepodmieneného verejného obstarávania
89. Ak sa predaj a nákup majetku, tovaru a služieb (alebo iné porovnateľné transakcie⁽¹⁴⁵⁾) uskutočnia prostredníctvom súťažného⁽¹⁴⁶⁾, transparentného, nediskriminačného a nepodmieneného postupu verejného obstarávania v súlade so zásadami ZFEÚ týkajúcimi sa verejného obstarávania⁽¹⁴⁷⁾ (pozri body 90 až 94), možno predpokladať, že uvedené transakcie sú v súlade s trhovými podmienkami, a to za predpokladu, že na účely výberu kupujúceho alebo predávajúceho sa použili príslušné kritériá stanovené v bodoch 95 a 96. Naproti tomu, ak sa členský štát z dôvodov súvisiacich s verejnou politikou rozhodne poskytnúť podporu na určitú činnosť a vyhlási napríklad súťažné obstarávanie, v rámci ktorého uvedie výšku poskytnutých finančných prostriedkov, ako napríklad v prípade podpory na výrobu obnoviteľnej energie alebo na samotnú dostupnosť kapacity na výrobu elektrickej energie, takéto opatrenie nepatrí do rozsahu pôsobnosti tohto pododdielu ii). V takejto situácii môže verejné obstarávanie len minimalizovať poskytnutú sumu, nemôže však vylúčiť výhodu.
90. Postup verejného obstarávania musí byť súťažný, aby sa umožnila účasť na ňom všetkým kvalifikovaným uchádzačom, ktorí o ňu majú záujem.
91. Postup musí byť transparentný, aby umožňoval rovnocenné a náležité informovanie všetkých uchádzačov, ktorí majú záujem o účasť, vo všetkých fázach postupu verejného obstarávania. Medzi kľúčové prvky transparentného postupu výberu patria prístupnosť informácií, dostatok času pre uchádzačov, ktorí majú záujem o účasť, a jasné kritériá výberu a zadania zákazky. Verejné obstarávanie musí byť dostatočne zverejnené, aby ho všetci potenciálni uchádzači mohli vziať na vedomie. Úroveň propagácie potrebná na zaistenie dostatočného zverejnenia v danom prípade závisí od charakteru majetku, tovaru alebo služieb. Majetok, tovar a služby, ktoré môžu na základe svojej vysokej hodnoty alebo iných vlastností prilákať uchádzačov pôsobiacich na celoeurópskej alebo medzinárodnej úrovni, by sa mali zverejniť takým spôsobom, aby prilákali potenciálnych uchádzačov pôsobiacich na celoeurópskej alebo medzinárodnej úrovni.
92. Nevyhnutnými podmienkami na zaistenie súladu výslednej transakcie s trhovými podmienkami sú nediskriminačné zaobchádzanie so všetkými uchádzačmi vo všetkých fázach postupu a objektívne kritériá výberu a zadania zákazky stanovené pred samotným postupom. V záujme zabezpečenia rovnocenného zaobchádzania by kritériá zadania zákazky mali uchádzačom umožňovať objektívne porovnanie a posúdenie ich ponúk.

⁽¹⁴³⁾ Musia vyplývať aj z rovnakých obchodných úvah; pozri rozhodnutie Komisie 2005/137/ES o štátnej pomoci C-25/2002, týkajúce sa finančného podielu valónskeho regiónu v podniku Carsid, a. s. (Ú. v. EÚ L 47, 18.2.2005, s. 28), odôvodnenia 67 až 70.

⁽¹⁴⁴⁾ Náklady na transakciu môžu predstavovať náklady, ktoré jednotliví investori vynaložia na preverenie a výber investičného projektu, stanovenie podmienok zmluvy alebo monitorovanie výkonu v priebehu celého trvania plnenia zmluvy. Napríklad v prípade, keď banky vo verejnom vlastníctve nepretržite vynakladajú náklady na preverovanie investičných projektov na účely úverového financovania, samotná skutočnosť, že súkromní investori spoluinvestujú s rovnakou úrokovou sadzbou, nestačí na vylúčenie pomoci.

⁽¹⁴⁵⁾ Napríklad prenájom určitého tovaru alebo udelenie koncesie na komerčné využitie prírodných zdrojov.

⁽¹⁴⁶⁾ Súdny Únie často odkazujú v kontexte štátnej pomoci na verejnú „súťaž“ [pozri napríklad rozsudok Všeobecného súdu z 5. augusta 2003, *P & O European Ferries (Vizcaya)/Komisia*, spojené veci T-116/01 a T-118/01, ECLI:EU:T:2003:217, body 117 a 118; rozsudok Súdneho dvora z 24. októbra 2013, *Land Burgenland/Komisia*, spojené veci C-214/12 P, C-215/12 a C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, bod 94]. Použitie slova „súťaž“ však neodkazuje na osobitný postup podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES. Preto výraz „súťažný“ sa zdá byť vhodnejší. Účelom nie je odkloniť sa od vecných podmienok stanovených v judikatúre.

⁽¹⁴⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 7. decembra 2000, *Telaustria*, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, bod 62; rozsudok Súdneho dvora z 3. decembra 2001, *Bent Mousten Vestergaard*, C-59/00, ECLI:EU:C:2001:654, bod 20. Pozri aj Výkladové oznámenie Komisie o právnych predpisoch Spoločenstva uplatniteľných na zadávanie zákaziek, na ktoré sa úplne alebo čiastočne nevzťahujú smernice o verejnom obstarávaní (Ú. v. EÚ C 179, 1.8.2006, s. 2).

93. Využívanie a dodržiavanie postupov stanovených v smerniciach o verejnom obstarávaní⁽¹⁴⁸⁾ sa môže považovať za dostatočné na splnenie uvedených požiadaviek za predpokladu splnenia podmienok týkajúcich sa využitia príslušného postupu. To neplatí v osobitných situáciách, ktoré znemožňujú určiť trhovú cenu, ako je využitie rokovacieho konania bez uverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania. Ak je predložená iba jedna ponuka, postup za bežných okolností nepostačuje na zabezpečenie trhovej ceny, pokiaľ však i) nie je navrhnutý tak, aby existovali obzvlášť spoľahlivé záruky na zabezpečenie skutočnej a účinnej hospodárskej súťaže, pričom nie je zrejmé, že len jeden subjekt dokáže reálne predložiť dôveryhodnú ponuku, alebo ii) orgány verejnej moci neoverili prostredníctvom dodatočných prostriedkov, že výsledok zodpovedá trhovej cene.
94. Verejné obstarávanie na predaj majetku, tovaru alebo služieb je nepodmienené, keď potenciálny kupujúci má vo všeobecnosti možnosť nadobudnúť majetok, tovar alebo služby, ktoré sa majú predáť, a využívať ich na vlastné účely bez ohľadu na to, či vykonáva určité podnikateľské činnosti. Ak existuje podmienka, že kupujúci má prevziať osobitné záväzky v prospech orgánov verejnej moci alebo vo všeobecnom verejnom záujme, ktoré by súkromný predávajúci nepožadoval – iné ako záväzky vyplývajúce zo všeobecných vnútroštátnych právnych predpisov alebo z rozhodnutia plánujúcich orgánov – verejné obstarávanie sa nedá považovať za nepodmienené.
95. Keď verejné subjekty predávajú majetok, tovar a služby, jediným podstatným kritériom výberu kupujúceho by mala byť najvyššia cena⁽¹⁴⁹⁾, pričom do úvahy sa berú aj požadované zmluvné podmienky (napr. predajné záruky predajcu alebo iné popredajné záväzky). Zvažovať sa majú len dôveryhodné⁽¹⁵⁰⁾ a záväzné ponuky⁽¹⁵¹⁾.
96. Keď verejné subjekty nakupujú majetok, tovar a služby, všetky osobitné podmienky verejného obstarávania by mali byť nediskriminačné a mali by úzko a objektívne súvisieť s predmetom a konkrétnym hospodárskym cieľom zákazky. Mali by umožňovať, aby hospodársky najvýhodnejšia ponuka zodpovedala trhovej hodnote. Kritériá by mali byť teda vymedzené tak, aby umožňovali účinný súťažný postup verejného obstarávania, ktorý úspešnému uchádzačovi prinesie bežnú návratnosť, nie vyššiu. V praxi to znamená, že sa majú realizovať verejné obstarávania, ktoré podstatným spôsobom zdôrazňujú „cenovú“ zložku ponuky alebo pri ktorých je z iného dôvodu pravdepodobné, že sa dosiahne súťažný výsledok (napr. niektoré reverzné verejné obstarávania s dostatočne jasnými kritériami zadania zákazky).

4.2.3.2. Stanovenie súladu transakcie s trhovými podmienkami na základe referenčného porovnávania alebo iných metód oceňovania

97. Ak sa transakcia uskutočnila prostredníctvom verejného obstarávania alebo na základe podmienok *pari passu*, je to priamy a špecifický dôkaz súladu s trhovými podmienkami. Skutočnosť, že sa transakcia neuskutočnila prostredníctvom verejného obstarávania alebo zásah verejných subjektov nie je „*pari passu*“ so zásahom súkromných subjektov, však automaticky neznamená, že transakcia nie je v súlade s trhovými podmienkami⁽¹⁵²⁾. V takýchto prípadoch možno súlad s trhovými podmienkami posúdiť prostredníctvom i) referenčného porovnávania alebo ii) iných metód oceňovania⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES.

⁽¹⁴⁹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 28. februára 2012, *Land Burgenland a Rakúsko/Komisia*, spojené veci T-268/08 a T-281/08, ECLI:ECLI:EU:T:2012:90, bod 87.

⁽¹⁵⁰⁾ V závislosti od okolností prípadu môže byť dôveryhodná aj nevyžiadaná ponuka, najmä ak je záväzná (pozri rozsudok Všeobecného súdu z 13. decembra 2011, *Konsum Nord/Komisia*, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, body 73, 74 a 75).

⁽¹⁵¹⁾ V postupe verejného obstarávania by sa napríklad iba samotné oznámenie bez záväzných požiadaviek nebralo do úvahy; pozri rozsudok Všeobecného súdu z 28. februára 2012, *Land Burgenland a Rakúsko/Komisia*, spojené veci T-268/08 a T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, bod 87, a rozsudok Všeobecného súdu z 13. decembra 2011, *Konsum Nord/Komisia*, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, body 67 a 75.

⁽¹⁵²⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu z 12. júna 2014, *Sarc/Komisia*, T-488/11, ECLI:EU:T:2014:497, bod 98.

⁽¹⁵³⁾ Ak sa trhovú cenu stanoví na základe transakcie *pari passu* alebo transakcie na základe verejného obstarávania, tieto výsledky nemožno spochybniť inými metódami oceňovania, napríklad nezávislými štúdiami (pozri rozsudok Súdneho dvora z 24. októbra 2013, *Land Burgenland/Komisia*, spojené veci C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, body 94 a 95).

i) Referenčné porovnávanie

98. Na účely stanovenia súladu transakcie s trhovými podmienkami možno transakciu posúdiť s ohľadom na podmienky, za ktorých porovnateľné súkromné subjekty uskutočnili porovnateľné transakcie v porovnateľných situáciách (referenčné porovnávanie).
99. Pri identifikácii vhodného referenčného kritéria je potrebné venovať osobitnú pozornosť typu subjektu (napr. holdingová skupina, špekulatívny fond alebo dlhodobý investor, ktorý chce dosiahnuť dlhodobějšíe zisky), typu transakcie (napr. majetková účasť, dlhová transakcia) a príslušnému trhu resp. príslušným trhom (napr. finančné trhy, rýchlo rastúce trhy s technológiami, trhy s verejnými službami alebo infraštruktúrou). V prípade, že došlo k významným hospodárskym zmenám, je mimoriadne dôležité aj načasovanie transakcií. V prípade potreby môže byť nutné upraviť disponibilné trhové referenčné kritériá podľa konkrétnych aspektov transakcie zahŕňajúcej štátne zdroje (napríklad podľa situácie podniku, ktorý je príjmom transakcie, a príslušného trhu⁽¹⁵⁴⁾). Referenčné porovnávanie nemusí byť vhodnou metódou na stanovenie trhových cien, ak disponibilné referenčné kritériá neboli vymedzené s ohľadom na aspekty trhu alebo ak sú existujúce ceny výrazne narušené verejnými zásahmi.
100. Referenčným porovnávaním sa často nestanoví jedna presná referenčná hodnota, ale skôr rozsah možných hodnôt na základe posúdenia súboru porovnateľných transakcií. Ak je cieľom ocenenia stanoviť, či je zásah štátu v súlade s trhovými podmienkami, spravidla je vhodné použiť merítka strednej hodnoty, napríklad priemer alebo medián súboru porovnateľných transakcií.

ii) Iné metódy oceňovania

101. To, či je transakcia v súlade s trhovými podmienkami, možno tiež určiť pomocou všeobecne uznávanej štandardnej metódy oceňovania⁽¹⁵⁵⁾. Táto metóda musí vychádzať z dostupných objektívnych, overiteľných a spoľahlivých údajov⁽¹⁵⁶⁾, ktoré by mali byť dostatočne podrobné a mali by odzrkadľovať hospodársku situáciu v čase rozhodovania o transakcii s ohľadom na úroveň rizika a budúcich očakávaní⁽¹⁵⁷⁾. V závislosti od hodnoty transakcie by sa spoľahlivosť ocenenia mala spravidla potvrdiť vykonaním analýzy citlivosti, posúdením rôznych podnikateľských scenárov, prípravou pohotovostných plánov a porovnaním výsledkov pomocou alternatívnych metód oceňovania. Ak sa transakcia odloží na neskôr a je potrebné vziať do úvahy aktuálne zmeny trhových podmienok, môže byť nutné vykonať nové ocenenie (*ex ante*).
102. Všeobecne uznávanou štandardnou metódou stanovenia (ročnej) návratnosti investície je výpočet miery vnútornej návratnosti⁽¹⁵⁸⁾. Investičné rozhodnutie možno vyhodnotiť aj z hľadiska jeho čistej aktuálnej hodnoty⁽¹⁵⁹⁾, ktorá vo väčšine prípadov prinesie výsledky zodpovedajúce miere vnútornej návratnosti⁽¹⁶⁰⁾. Pri

⁽¹⁵⁴⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 6. marca 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen/Komisia*, spojené veci T-228/99 a T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, bod 251.

⁽¹⁵⁵⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu z 29. marca 2007, *Scott/Komisia*, T-366/00, ECLI:EU:C:2007:99, bod 134, a rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 2010, *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, bod 39.

⁽¹⁵⁶⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 16. septembra 2004, *Valmont Nederland BV/Komisia*, T-274/01, ECLI:EU:T:2004:266, bod 71.

⁽¹⁵⁷⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu z 29. marca 2007, *Scott/Komisia*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, bod 158.

⁽¹⁵⁸⁾ Miera vnútornej návratnosti nie je založená na účtovných príjmoch v danom roku, ale zohľadňuje budúce peňažné toky, ktorých príjem investor očakáva počas celkového trvania investície. Je definovaná ako diskontná sadzba, pre ktorú sa čistá aktuálna hodnota peňažných tokov rovná nule.

⁽¹⁵⁹⁾ Čistá aktuálna hodnota je rozdiel medzi pozitívnym a negatívnym peňažným tokom počas celého trvania investície, ktorý je diskontovaný na primeranú úroveň návratnosti (kapitálových nákladov).

⁽¹⁶⁰⁾ V prípadoch, keď sa miera vnútornej návratnosti rovná alternatívnym nákladom investora, existuje dokonalá korelácia medzi čistou aktuálnou hodnotou a mierou vnútornej návratnosti. Ak je čistá aktuálna hodnota investície pozitívna, znamená to, že miera vnútornej návratnosti projektu prevyšuje požadovanú mieru návratnosti (alternatívne náklady investora). V tomto prípade sa investícia vyplatí. Ak sa čistá aktuálna hodnota projektu rovná nule, miera vnútornej návratnosti projektu sa rovná požadovanej miere návratnosti. V tomto prípade je irelevantné, či investor investíciu uskutoční, alebo investuje inde. Ak je čistá aktuálna hodnota negatívna, miera vnútornej návratnosti je nižšia ako kapitálové náklady. Investícia nie je dostatočne výnosná, pretože inde existujú lepšie príležitosti na investovanie. Ak miera vnútornej návratnosti a čistá aktuálna hodnota vedú k odlišným investičným rozhodnutiam (tento rozdiel vo výsledku môže nastať najmä v prípade vzájomne sa vylučujúcich projektov), v súlade s trhovou praxou by sa mala uprednostniť metóda čistej aktuálnej hodnoty, pokiaľ neprevládá významná neistota, pokiaľ ide o primeranú diskontnú sadzbu.

posudzovaní toho, či sa investícia uskutočnila za trhových podmienok, sa návratnosť investície musí porovnať s bežnou očakávanou trhovou návratnosťou. Bežnú očakávanú návratnosť (kapitálové náklady investície) možno definovať ako priemernú očakávanú návratnosť, ktorú trh vyžaduje od investície na základe všeobecne prijímaných kritérií, najmä rizika investície, s ohľadom na finančné postavenie spoločnosti a osobitné charakteristiky odvetvia, regiónu alebo krajiny. Ak bežnú návratnosť nemožno primerane očakávať, investícia by sa s najväčšou pravdepodobnosťou za trhových podmienok neuskutočnila. Vo všeobecnosti platí, že čím riskantnejší je projekt, tým vyššiu mieru návratnosti budú investori požadovať, a teda tým vyššie budú kapitálové náklady.

103. Výber vhodnej metódy ocenenia môže závisieť od situácie na trhu⁽¹⁶¹⁾, dostupnosti údajov alebo typu transakcie. Kým investor sa napríklad snaží dosiahnuť zisk investovaním do podnikov (v takom prípade bude zrejme najvhodnejšou metódou vnútorná miera návratnosti alebo čistá aktuálna hodnota), veriteľ chce dosiahnuť zaplatenie súm (istiny a všetkých úrokov), ktoré mu dlžník dlží, v rámci zmluvne a zákonne stanoveného obdobia⁽¹⁶²⁾ (v takom prípade môže byť vhodnejšie ocenenie zábezpeky, napr. hodnoty aktív). V prípade predajov pozemkov je v zásade uspokojivým riešením vypracovanie posudku nezávislým expertom ešte pred rokováním o predaji na účely stanovenia trhovej hodnoty na základe všeobecne akceptovaných trhových ukazovateľov a noriem oceňovania⁽¹⁶³⁾.
104. Metódy stanovenia miery vnútornej návratnosti alebo čistej aktuálnej hodnoty investície zvyčajne nevedú k jednej presnej hodnote, ktorú možno prijať, ale skôr k rozsahu možných hodnôt (v závislosti od hospodárskych, právnych a iných osobitných okolností transakcie obsiahnutých v danej metóde oceňovania). Ak je cieľom ocenenia stanoviť, či je zásah štátu v súlade s trhovými podmienkami, spravidla je vhodné použiť merítka strednej hodnoty, napríklad priemer alebo medián súboru porovnateľných transakcií.
105. Obozretné subjekty v trhovom hospodárstve zvyčajne posudzujú svoje zásahy s použitím viacerých odlišných metodík s cieľom potvrdiť odhadované výsledky (výpočty čistej aktuálnej hodnoty sa napríklad overia s použitím metód referenčného porovnávania). Ak sa výsledky rôznych metodík približujú k rovnakej hodnote, je to ďalším ukazovateľom toho, že sa stanovila skutočná trhovú cena. Prítomnosť doplnkových metód oceňovania, ktoré navzájom potvrdzujú zistenia, sa teda bude pri posudzovaní súladu transakcie s trhovými podmienkami považovať za pozitívny ukazovateľ.

4.2.3.3. Kontrafaktuálna analýza v prípade predchádzajúceho hospodárskeho vzťahu k predmetnému podniku

106. Pri posudzovaní súladu transakcie s trhovými podmienkami by sa mala zohľadniť skutočnosť, že príslušný verejný subjekt má predchádzajúci hospodársky vzťah k danému podniku, za predpokladu, že porovnateľný súkromný subjekt mohol takýto predchádzajúci vzťah mať (napríklad ako akcionár podniku)⁽¹⁶⁴⁾.
107. Na účely kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve sa predchádzajúci vzťah musí posudzovať s použitím kontrafaktuálnych scenárov. Napríklad v prípade kapitálového alebo dlhového zásahu vo verejnom

⁽¹⁶¹⁾ V prípade likvidácie spoločnosti môže byť napríklad najvhodnejšou metódou ocenenie založené na likvidačnej hodnote alebo na hodnote majetku.

⁽¹⁶²⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 1999, *Španielsko/Komisia*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, bod 46, a rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, bod 24.

⁽¹⁶³⁾ Ak použitie porovnávacej metódy (referenčné porovnávanie) nie je vhodné a ak sa zdá, že pomocou iných všeobecne akceptovaných metód nie je možné presne stanoviť hodnotu pozemku, možno použiť alternatívnu metódu, napríklad metódu ocenenia „Vergleichspreissystem“, ktorú navrhlo Nemecko [Komisia ju prijala v prípade poľnohospodárskej a lesnej pôdy vo svojom rozhodnutí o štátnej pomoci SA.33167, Navrhovaná alternatívna metóda ocenenia poľnohospodárskej a lesnej pôdy v Nemecku v prípade jej predaja orgánmi verejnej moci (Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2013, s. 7)]. Pokiaľ ide o obmedzenia iných metód, pozri rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 2010, *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, bod 52.

⁽¹⁶⁴⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 3. apríla 2014, *ING Groep NV*, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, body 29 až 37. Predchádzajúci vzťah by sa však nemal zohľadniť, ak je dôsledkom opatrenia, ktoré – na základe globálneho posúdenia všetkých aspektov opatrenia – nemohlo byť uskutočnené súkromným investorom usilujúcim sa o dosiahnutie zisku (rozsudok Súdneho dvora z 24. októbra 2013, *Land Burgenland/Komisia*, spojené veci C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, body 52 až 61).

podniku, ktorý sa ocitol v ťažkostiach, by sa očakávaná návratnosť tejto investície mala porovnať s očakávanou návratnosťou v kontrafaktuálnom scenári likvidácie spoločnosti. V prípade, že by likvidácia priniesla vyššie zisky alebo nižšie straty, obozretný subjekt v trhovom hospodárstve by si zvolil túto možnosť⁽¹⁶⁵⁾. Analyzované náklady na likvidáciu by na tieto účely nemali zahŕňať náklady spojené s povinnosťami orgánov verejnej moci, ale len náklady, ktoré by vznikli racionálnemu subjektu v trhovom hospodárstve⁽¹⁶⁶⁾, pričom zohľadniť sa musí aj vývoj sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho prostredia, v ktorom tento subjekt pôsobí⁽¹⁶⁷⁾.

4.2.3.4. Špecifické aspekty pri zisťovaní súladu podmienok úverov a záruk s trhovými cenami

108. Rovnako ako akékoľvek iné transakcie, úvery a záruky poskytnuté verejnými subjektmi (vrátane verejných podnikov) môžu predstavovať štátnu pomoc, ak nie sú v súlade s trhovými podmienkami.
109. Pokiaľ ide o záruky, spravidla sa musí analyzovať trojuhelníková situácia zahŕňajúca verejný subjekt, ktorý je ručiteľom, situácia dlžníka, ako aj situácia veriteľa⁽¹⁶⁸⁾. Vo väčšine prípadov môže byť pomoc prítomná len na úrovni dlžníka, pretože verejná záruka mu môže poskytnúť výhodu tým, že mu umožní požičať si so sadzbou, ktorú by na trhu nebolo možné získať bez záruky⁽¹⁶⁹⁾ (alebo si požičať v situácii, v ktorej by výnimočne nebolo možné na trhu získať úver pri akejkoľvek sadzbe). Za určitých osobitných okolností však poskytnutie verejnej záruky môže predstavovať pomoc aj pre veriteľa, najmä vtedy, keď sa záruka poskytuje *ex post* v súvislosti s jestvujúcim záväzkom medzi veriteľom a dlžníkom, keď úplné postúpenie výhody dlžníkovi nie je zabezpečené⁽¹⁷⁰⁾ alebo keď sa zaručený úver používa na splatenie nezaručeného úveru⁽¹⁷¹⁾.
110. Každá záruka poskytnutá za výhodnejších podmienok, ako sú trhové podmienky, s ohľadom na hospodársku situáciu dlžníka poskytuje dlžníkovi výhodu (dlžník zaplatí poplatok, v ktorom sa primerane neodzrkadľuje riziko ručiteľa)⁽¹⁷²⁾. Neobmedzené záruky vo všeobecnosti nie sú v súlade s bežnými trhovými podmienkami. Platí to aj pre implicitné záruky vyplývajúce zo zodpovednosti štátu za dlhy podnikov v platobnej neschopnosti, na ktoré sa nevzťahujú všeobecné pravidlá konkurzného konania⁽¹⁷³⁾.
111. Pri absencii špecifických trhových informácií o danej dlhovej transakcii sa súlad dlhového nástroja s trhovými podmienkami môže zistiť na základe porovnania s porovnateľnými transakciami na trhu (teda prostredníctvom referenčného porovnávania). V prípade úverov a záruk možno informácie o nákladoch financovania podniku získať napríklad z iných (nedávnych) úverov, ktoré predmetný podnik dostal, z výnosov z dlhopisov vydaných podnikom alebo z rozpätí pre swap na kreditné zlyhanie daného podniku. Porovnateľnými transakciami na trhu môžu byť aj podobné transakcie týkajúce sa úveru alebo záruky, ktoré uskutočnila vzorka spoločností na porovnanie, dlhopisy vydané vzorkou spoločností na porovnanie alebo rozpätia pre swap na kreditné zlyhanie vzorky spoločností na porovnanie. Pokiaľ ide o záruky, ak sa na finančných trhoch nedá nájsť

⁽¹⁶⁵⁾ V tejto súvislosti pozri rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 2000, *Alitalia/Komisia*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, alebo rozsudok Súdneho dvora z 24. januára 2013, *Frucona/Komisia*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, body 79 a 80.

⁽¹⁶⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 28. januára 2003, *Nemecko/Komisia*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, bod 140.

⁽¹⁶⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2012, *Corsica Ferries France SAS/Komisia*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, body 79 až 84, potvrdené v odvolacom konaní, pozri rozsudok Súdneho dvora zo 4. septembra 2014, *SNCM a Francúzsko/Komisia*, spojené veci C-533/12 P a C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142, body 40 a 41. Súdny v tomto prípade potvrdil, že v zásade môže byť z dlhodobého hľadiska pre súkromných investorov, najmä pre väčšie skupiny spoločností, hospodársky racionálne zaplatiť dodatočné odstupné (napríklad na ochranu imidžu značky skupiny). Potreba zaplatiť dodatočné odstupné by sa však mala riadne preukázať v konkrétnom prípade, v ktorom je potrebná ochrana imidžu, a rovnako by sa malo preukázať, že takéto platby sú medzi súkromnými spoločnosťami v podobnej situácii zavedenou praxou (len príklady nestačia).

⁽¹⁶⁸⁾ Pre informácie v súvislosti s posúdením prípadov možného poskytnutia štátnej pomoci vo forme záruky pozri aj Oznámenie Komisie o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme záruk (Ú. v. EÚ C 155, 20.6.2008, s. 10). Týmto oznámením sa nenahrádza uvedené oznámenie.

⁽¹⁶⁹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, *Residex Capital/Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, bod 39.

⁽¹⁷⁰⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2015, *OTP Bank Nyrt/Magyar Állam a i.* C-672/13, ECLI:EU:C:2015:185.

⁽¹⁷¹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, *Residex Capital/Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, bod 42.

⁽¹⁷²⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 3. apríla 2014, *Francúzsko/Komisia*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, bod 96.

⁽¹⁷³⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 3. apríla 2014, *Francúzsko/Komisia*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, bod 98.

zodpovedajúca referenčná cena, celkové náklady financovania zaručeného úveru vrátane úrokovej sadzby úveru a poplatku za záruku by sa mali porovnať s trhovou cenou podobného nezaručeného úveru. Metódy referenčného porovnávania možno doplniť metódami oceňovania na základe návratnosti kapitálu ⁽¹⁷⁴⁾.

112. V záujme zjednodušenia posudzovania súladu opatrenia s kritériom súkromného subjektu v trhovom hospodárstve vytvorila Komisia náhradné ukazovatele na zistenie toho, či poskytnuté úvery a záruky predstavujú pomoc.
113. V prípade úverov je metodika výpočtu referenčnej sadzby, ktorá by sa mala používať ako náhradný ukazovateľ trhovej ceny v situáciách, keď nie je jednoduché identifikovať porovnateľné transakcie na trhu [čo je pravdepodobnejšie pre transakcie zahŕňajúce nižšie sumy a/alebo transakcie zahŕňajúce malé a stredné podniky (MSP)], uvedená v oznámení o referenčných sadzbách ⁽¹⁷⁵⁾. Treba pripomenúť, že táto referenčná sadzba je len náhradným ukazovateľom ⁽¹⁷⁶⁾. Ak sa porovnateľné transakcie bežne uskutočňovali za nižšiu cenu, ako je cena stanovená ako náhradná referenčná sadzba, členský štát môže túto nižšiu cenu považovať za trhovú cenu. Ak, naopak, tá istá spoločnosť nedávno uskutočnila podobné transakcie za vyššiu cenu, ako je referenčná sadzba, a jej finančná situácia a prostredie trhu sa výrazne nezmenili, referenčná sadzba nemusí v tomto konkrétnom prípade predstavovať spoľahlivý náhradný ukazovateľ trhovej sadzby.
114. Komisia vypracovala podrobné usmernenie o náhradných ukazovateľoch (a nevyvrátiteľných domnienkach, tzv. bezpečných prístavoch, pre MSP) v súvislosti so zárukami v oznámení o zárukách ⁽¹⁷⁷⁾. Podľa uvedeného oznámenia na vylúčenie prítomnosti pomoci spravidla stačí, aby dlžník nebol vo finančných ťažkostiach, aby záruka bola spojená s konkrétnou transakciou, aby veriteľ niesol časť rizika a aby dlžník zaplatil za záruku trhovu orientovanú cenu.

4.3. Nepriama výhoda

115. Výhoda môže byť poskytnutá aj iným podnikom ako tým, ktorým sa priamo presunú štátne zdroje (nepriama výhoda) ⁽¹⁷⁸⁾. Opatrenie môže takisto predstavovať zároveň priamu výhodu pre podnik, ktorý je príjemcom opatrenia, i nepriamu výhodu pre iné podniky, napríklad pre podniky pôsobiace na nasledujúcich úrovniach činnosti ⁽¹⁷⁹⁾. Priamym príjemcom výhody môže byť podnik alebo subjekt (fyzická alebo právnická osoba), ktorý nevykonáva žiadnu hospodársku činnosť ⁽¹⁸⁰⁾.
116. Tieto nepriame výhody je potrebné odlišiť od čisto sekundárnych hospodárskych účinkov, ktoré sú súčasťou takmer všetkých opatrení štátnej pomoci (napr. prostredníctvom zvýšenia výroby). Na tieto účely by sa mali vopred preskúmať predvídateľné účinky daného opatrenia. Nepriama výhoda je prítomná vtedy, keď je opatrenie navrhnuté tak, že jeho sekundárne účinky sú nasmerované na identifikovateľné podniky alebo skupiny podnikov. To sa deje napríklad vtedy, keď je priama pomoc *de facto* alebo *de jure* podmienená nákupom tovaru alebo služieb, ktoré vyrábajú alebo poskytujú len určité podniky (napr. len podniky sídliace v určitých oblastiach) ⁽¹⁸¹⁾.

⁽¹⁷⁴⁾ Napríklad prostredníctvom parametra RAROC (Risk Adjusted Return on Capital, návratnosť kapitálu so zohľadnením rizika), ktorý veritelia a investori vyžadujú pri poskytovaní finančných prostriedkov s podobným referenčným rizikom a splatnosťou podniku pôsobiacemu v rovnakom odvetví.

⁽¹⁷⁵⁾ Pozri Oznámenie Komisie o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadziieb (Ú. v. EÚ C 14, 19.1.2008, s. 6). V prípade podriadených úverov, ktorých sa netýka oznámenie o referenčných sadzbách, možno použiť metodiku stanovenú v rozhodnutí Komisie z 11. decembra 2008 o štátnej pomoci N55/2008, GA/EFRE Nachrangdarlehen (Ú. v. EÚ C 9, 14.1.2009, s. 1).

⁽¹⁷⁶⁾ Keď sa však v nariadeniach alebo rozhodnutiach Komisie o schémach pomoci odkazuje na účely zistenia výšky pomoci na referenčnú sadzbu, Komisia ju bude považovať za pevne stanovené referenčné kritérium neexistencie pomoci (bezpečný prístav).

⁽¹⁷⁷⁾ Oznámenie Komisie o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme záruk (Ú. v. EÚ C 155, 20.6.2008, s. 10).

⁽¹⁷⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. septembra 2000, *Nemecko/Komisia*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, body 26 a 27; rozsudok Súdneho dvora z 28. júla 2011, *Mediaset SpA/Komisia*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, body 73 až 77; rozsudok Súdneho dvora z 13. júna 2002, *Holandsko/Komisia*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, body 60 až 66; rozsudok Všeobecného súdu zo 4. marca 2009, *Taliansko/Komisia*, T-424/05, ECLI:EU:T:2009:49, body 136 až 147. Pozri aj článok 107 ods. 2 písm. a) zmluvy.

⁽¹⁷⁹⁾ V prípade, že sprostredkovateľský podnik je len nástrojom na presun výhody na príjemcu a nezíska žiadnu výhodu, spravidla by nemal byť považovaný za príjemcu štátnej pomoci.

⁽¹⁸⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. septembra 2000, *Nemecko/Komisia*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, body 26 a 27; rozsudok Súdneho dvora z 28. júla 2011, *Mediaset SpA/Komisia*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, bod 81.

⁽¹⁸¹⁾ Čisto sekundárny hospodársky účinok vo forme zvýšenej produkcie (ktorý nie je nepriamou pomocou) sa naopak vyskytuje v prípadoch, keď je pomoc jednoducho prevedená cez nejaký podnik (napr. finančného sprostredkovateľa), ktorý ju v plnej miere presunie na príjemcu pomoci.

5. SELEKTÍVNOSŤ

5.1. Všeobecné zásady

117. Na to, aby sa na opatrenie štátu vzťahoval článok 107 ods. 1 zmluvy, musí toto opatrenie zvýhodňovať „určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru“. Nie na všetky opatrenia, ktoré zvýhodňujú hospodárske subjekty, sa však vzťahuje pojem pomoc – týka sa len tých opatrení, ktoré selektívnym spôsobom zvýhodňujú niektoré podniky alebo kategórie podnikov, alebo niektoré odvetvia hospodárstva.
118. Článok 107 ods. 1 zmluvy sa nevzťahuje na opatrenia čisto všeobecného uplatnenia, ktorými sa nezvýhodňujú určité podniky alebo výroba iba určitého tovaru. V judikatúre sa však ozrejnilo, že aj zásahy, ktoré sa na prvý pohľad týkajú podnikov vo všeobecnosti, môžu byť do určitej miery selektívne, a teda sa môžu pokladať za opatrenia určené na zvýhodnenie určitých podnikov alebo výrobu určitého tovaru ⁽¹⁸²⁾. Veľký počet oprávnených podnikov (ktorý môže dokonca zahŕňať všetky podniky z daného odvetvia) ani rozmanitosť a veľkosť odvetví, do ktorých podniky patria, nie sú dôvodom na vyvodenie záveru, že opatrenie štátu predstavuje všeobecné opatrenie hospodárskej politiky, ak toto opatrenie nemôžu využiť všetky odvetvia hospodárstva ⁽¹⁸³⁾. Skutočnosť, že pomoc nie je zameraná na jeden alebo viac konkrétnych a vopred vymedzených prijímateľov, ale že podlieha súboru objektívnych kritérií, podľa ktorých sa môže v rámci vopred určených celkových rozpočtových prostriedkov poskytnúť nekonečnému počtu príjemcov, ktorí nie sú na začiatku individuálne určení, nestačí na spochybnenie selektívnej povahy opatrenia ⁽¹⁸⁴⁾.
119. Na objasnenie pojmu selektívnosť v rámci práva štátnej pomoci je užitočné rozlišovať medzi materiálnou a regionálnou selektívnosťou. Okrem toho je užitočné uviesť ďalšie usmernenia o niektorých otázkach týkajúcich sa daňových (alebo podobných) opatrení.

5.2. Materiálna selektívnosť

120. Materiálna selektívnosť opatrenia znamená, že opatrenie sa týka len určitých podnikov (skupiny podnikov) alebo určitých odvetví hospodárstva v príslušnom členskom štáte. Materiálnu selektívnosť možno stanoviť *de jure* alebo *de facto*.

5.2.1. Selektívnosť *de jure* a *de facto*

121. Selektívnosť *de jure* vyplýva priamo z právnych kritérií na poskytnutie opatrenia, ktoré je oficiálne vyhradené len pre určité podniky (napríklad tie, ktoré majú určitú veľkosť, pôsobia v určitých odvetviach alebo majú určitú právnu formu ⁽¹⁸⁵⁾), spoločnosti zapísané v obchodnom registri alebo novokótované na regulovanom trhu v konkrétnom období ⁽¹⁸⁶⁾, spoločnosti patriace do skupiny s určitými charakteristikami alebo poverené

⁽¹⁸²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, bod 27; rozsudok Všeobecného súdu zo 6. marca 2002, *Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava a i./Komisia*, spojené veci T-127/99, T-129/99 a T-148/99, ECLI:EU:T:2002:59, bod 149.

⁽¹⁸³⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 17. júna 1999, *Belgicko/Komisia*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, bod 32; rozsudok Súdneho dvora z 8. novembra 2001, *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, bod 48.

⁽¹⁸⁴⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 29. septembra 2000, *Confederación Española de Transporte de Mercancías/Komisia*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, bod 40. Pozri aj rozsudok Všeobecného súdu z 13. septembra 2012, *Taliansko/Komisia*, T-379/09, ECLI:EU:T:2012:422, bod 47. Predmetným opatrením v uvedenom prípade bolo čiastočné oslobodenie od spotrebnej dane na naftu používanú na vykurovanie skleníkov. Všeobecný súd uviedol, že skutočnosť, že výnimku mohli využiť všetky podniky, ktoré sa rozhodli pre pestovanie v skleníkoch, nestačí na stanovenie všeobecnej povahy opatrenia.

⁽¹⁸⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 52.

⁽¹⁸⁶⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 4. septembra 2009, *Taliansko/Komisia*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, bod 120, a rozsudok Súdneho dvora z 24. novembra 2011, *Taliansko/Komisia*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, body 59 a 60.

určitými funkciami v rámci skupiny ⁽¹⁸⁷⁾, spoločnosti v ťažkostiach ⁽¹⁸⁸⁾ alebo vývozné podniky alebo podniky vykonávajúce činnosti súvisiace s vývozom ⁽¹⁸⁹⁾). O selektívnosti *de facto* možno hovoriť v prípadoch, keď oficiálne kritériá uplatňovania opatrenia sú síce formulované všeobecne a objektívne, ale štruktúra opatrenia je taká, že jeho účinky výrazne zvýhodňujú konkrétnu skupinu podnikov (ako v príkladoch v predchádzajúcej vete) ⁽¹⁹⁰⁾.

122. Selektívnosť *de facto* môže byť výsledkom podmienok alebo prekážok vytvorených členskými štátmi, ktoré bránia určitým podnikom využiť opatrenie. Napríklad uplatnenie daňového opatrenia (napr. daňového úveru) len na investície prekračujúce určitú hraničnú hodnotu (inú ako malú hraničnú hodnotu z dôvodov administratívnej účelnosti) môže znamenať, že opatrenie je *de facto* vyhradené pre podniky so značnými finančnými zdrojmi ⁽¹⁹¹⁾. Opatrenie, ktorým sa poskytnú určité výhody iba na krátke obdobie, môže byť takisto *de facto* selektívne ⁽¹⁹²⁾.

5.2.2. Selektívnosť vyplývajúca z voľného uváženia správnych orgánov

123. Všeobecné opatrenia, ktoré sa *prima facie* týkajú všetkých podnikov, ale sú obmedzené právomocou voľného uváženia verejnej správy, sú selektívne ⁽¹⁹³⁾. Platí to v prípade, keď splnenie daného kritéria automaticky nevedie k nároku na opatrenie.
124. Orgány verejnej správy majú pri uplatňovaní opatrenia právomoc voľného uváženia najmä vtedy, keď sú kritériá poskytnutia pomoci formulované veľmi všeobecným alebo neurčitým spôsobom, ktorý nevyhnutne obsahuje určitú možnosť voľného uváženia pri posudzovaní. Jedným z príkladov je, že daňová správa môže zmeniť podmienky poskytnutia daňovej úľavy podľa charakteristík investičného projektu, ktorý jej bol predložený na posúdenie. Podobne, ak má daňová správa široký priestor na voľné uváženie pri určovaní príjemcov alebo podmienok, za ktorých sa poskytuje daňové zvýhodnenie, na základe kritérií, ktoré nesúvisia s daňovým systémom, ako je napríklad zachovanie zamestnanosti, musí sa vykonávanie tohto voľného uváženia považovať za zvýhodňovanie „určitých podnikateľov alebo výroby určitých druhov tovaru“ ⁽¹⁹⁴⁾.
125. Skutočnosť, že si oslobodenie od dane vyžaduje vydanie správneho povolenia vopred, automaticky neznamená, že ide o selektívne opatrenie. K takejto situácii nedochádza, ak je vopred vydané správne povolenie založené na objektívnych, nediskriminačných a vopred známych kritériách, a teda je obmedzený priestor orgánov verejnej správy pre voľné uváženie. Takáto schéma vopred vydávaných správnych povolení musí byť takisto založená na procesnom systéme, ktorý je ľahko prístupný a schopný zaistiť, že žiadosť o povolenie sa bude riešiť objektívne a nestranne v rámci primeranej lehoty, pričom musí byť takisto možné napadnúť zamietnutie vydania povolenia v rámci súdneho alebo kvázisúdneho konania ⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁸⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2006, *Belgicko a Forum 187/Komisia*, spojené veci C-182/03 a C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, bod 122.

⁽¹⁸⁸⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 4. februára 2016, *Heitkamp Bauholding/Komisia*, T-287/11, ECLI:EU:T:2016:60, bod 129 a nasl.

⁽¹⁸⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 10. decembra 1969, *Komisia/Francúzsko*, spojené veci 6 a 11/69, ECLI:EU:C:1969:68, bod 3; rozsudok Súdneho dvora zo 7. júna 1988, *Grécko/Komisia*, 57/86, ECLI:EU:C:1988:284, bod 8; rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 2004, *Španielsko/Komisia*, C-501/00, ECLI:EU:C:2004:438, bod 92.

⁽¹⁹⁰⁾ Toto bol prípad, ktorý bol predmetom rozsudku Súdneho dvora z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Vláda Gibraltáru a Spojené kráľovstvo*, spojené veci C-106/09 P a C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, ktoré sa týkali daňovej reformy v Gibraltári, ktorá *de facto* zvýhodňovala „offshore“ spoločnosti. Pozri odsek 101 a nasledujúce odseky tohto rozsudku. Reformou sa zaviedol systém troch daní platných pre všetky gibraltárske spoločnosti, konkrétne dane z počtu zamestnancov, dane z užívania obchodných priestorov a registračného poplatku. Povinnosť platiť daň z počtu zamestnancov a daň z užívania obchodných priestorov sa obmedzila na 15 % zo zisku. Súdny dvor dospel k záveru, že táto kombinácia daní od začiatku vylučovala akékoľvek zdanenie „offshore“ spoločností, pretože vzhľadom na to, že v Gibraltári nemajú žiadnych zamestnancov ani firemný majetok, nemajú ani žiadny zdaniteľný základ.

⁽¹⁹¹⁾ Pozri napríklad rozsudok Všeobecného súdu zo 6. marca 2002, *Ramondín SA a Ramondín Cápulas SA/Komisia*, spojené veci T-92/00 a T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, bod 39.

⁽¹⁹²⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. septembra 2007, *Taliansko a Brandt Italia/Komisia*, spojené veci T-239/04 a T-323/04, ECLI:EU:T:2007:260, bod 66; rozsudok Všeobecného súdu zo 4. septembra 2009, *Taliansko/Komisia*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, bod 120; rozsudok Súdneho dvora z 24. novembra 2011, *Taliansko/Komisia*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, body 59 a 60.

⁽¹⁹³⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, bod 27.

⁽¹⁹⁴⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2013, *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, bod 27.

⁽¹⁹⁵⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 2001, *Smits a Peerbooms*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, bod 90; rozsudok Súdneho dvora z 3. júna 2010, *Sporting Exchange Ltd, trading „Betfair“/Minister van Justitie*, C-203/08, ECLI:EU:C:2010:307, bod 50.

5.2.3. Posúdenie materiálnej selektívnosti opatrení, ktorými sa znižujú bežné poplatky podnikov

126. Keď členské štáty prijímajú pozitívne opatrenia *ad hoc*, ktorými zvýhodnia jeden alebo viacero jasne identifikovaných podnikov (napríklad poskytnutie peňažných prostriedkov alebo aktív určitým podnikom), zvyčajne možno jednoducho dospieť k záveru, že tieto opatrenia majú selektívny charakter, pretože zvýhodnené zaobchádzanie je obmedzené na jeden podnik alebo niekoľko podnikov ⁽¹⁹⁶⁾.
127. Situácia je zvyčajne menej jasná, keď členské štáty prijímajú širšie opatrenia týkajúce sa všetkých podnikov, ktoré spĺňajú určité kritériá, pričom týmito opatreniami sa znižujú poplatky, ktoré by tieto podniky za bežných okolností museli hradiť (napríklad oslobodenie od dane alebo odvodov do systému sociálneho zabezpečenia pre podniky spĺňajúce určité kritériá).
128. V týchto prípadoch by sa selektívnosť opatrení mala spravidla posudzovať analýzou v troch krokoch. Po prvé sa musí identifikovať referenčný systém. Po druhé je potrebné stanoviť, či dané opatrenie predstavuje výnimku v rámci tohto systému tým, že sa pri ňom rozlišuje medzi hospodárskymi subjektmi, ktoré sú vzhľadom na vlastné ciele systému v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii. Stanovenie toho, či existuje výnimka, je kľúčovým prvkom tejto časti testu a umožňuje dospieť k záveru v súvislosti s tým, či je opatrenie *prima facie* selektívne. Ak predmetné opatrenie nepredstavuje výnimku v rámci referenčného systému, nie je selektívne. Ak však áno (a teda je *prima facie* selektívne), musí sa v treťom kroku testu určiť, či je táto výnimka odôvodnená povahou alebo všeobecnou štruktúrou (referenčného) systému ⁽¹⁹⁷⁾. Ak je *prima facie* selektívne opatrenie odôvodnené povahou alebo všeobecnou štruktúrou systému, nebude sa považovať za selektívne, a nebude sa naň teda vzťahovať článok 107 ods. 1 zmluvy ⁽¹⁹⁸⁾.
129. Túto analýzu v troch krokoch však v niektorých prípadoch nemožno použiť vzhľadom na praktické účinky predmetných opatrení. Treba zdôrazniť, že v článku 107 ods. 1 zmluvy sa nerozlišuje medzi opatreniami zásahu štátu podľa ich príčin alebo cieľov, ale tieto opatrenia sú tu definované na základe ich účinkov bez ohľadu na použité metódy ⁽¹⁹⁹⁾. To znamená, že v určitých výnimočných prípadoch nestačí posúdiť, či sa dané opatrenie odchyľuje od pravidiel referenčného systému definovaných príslušným členským štátom. Je tiež potrebné vyhodnotiť, či hranice referenčného systému boli navrhnuté konzistentným spôsobom, alebo, naopak, jednoznačne svojvoľne alebo neobjektívne tak, aby zvýhodnili určité podniky, ktoré sú v porovnateľnej situácii vzhľadom na základnú logiku predmetného systému.
130. V spojených veciach C-106/09 P a C-107/09 P ⁽²⁰⁰⁾ týkajúcich sa daňovej reformy v Gibraltári preto Súdny dvor rozhodol, že hoci referenčný systém definovaný príslušným členským štátom bol založený na kritériách všeobecného charakteru, v praxi diskriminoval medzi spoločnosťami, ktoré sa nachádzali v porovnateľnej situácii vzhľadom na cieľ daňovej reformy. To viedlo k poskytnutiu selektívnej výhody „offshore“ spoločnostiam ⁽²⁰¹⁾. Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že skutočnosť, že „offshore“ spoločnosti neboli zdanené, nebol náhodný dôsledok režimu, ale nevyhnutný dôsledok toho, že základy posúdenia boli osobitne stanovené tak, aby „offshore“ spoločnosti nemali žiadny základ dane ⁽²⁰²⁾.
131. Podobné overenie môže byť nevyhnutné aj v niektorých prípadoch, ktoré sa týkajú účelových daní, ak existujú prvky, ktoré nasvedčujú tomu, že hranice dane boli stanovené jednoznačne svojvoľne alebo neobjektívne tak,

⁽¹⁹⁶⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 4. júna 2015, *Komisia/MOL*, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, body 60 a nasl.; návrhy generálneho advokáta Mengozziho z 27. júna 2013 vo veci C-284/12, *Deutsche Lufthansa*, ECLI:EU:C:2013:442, bod 52.

⁽¹⁹⁷⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Komisia/Holandsko*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, bod 62; rozsudok Súdneho dvora z 8. novembra 2001, *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

⁽¹⁹⁸⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 49 a nasl.; rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252.

⁽¹⁹⁹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. decembra 2008, *British Aggregates/Komisia*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, body 85 a 89 a citovanú judikatúru; rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Komisia/Holandsko*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, bod 51; rozsudok Súdneho dvora z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Vláda Gibraltáru a Spojené kráľovstvo*, spojené veci C-106/09 P a C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, bod 87.

⁽²⁰⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Vláda Gibraltáru a Spojené kráľovstvo*, spojené veci C-106/09 P a C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732.

⁽²⁰¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Vláda Gibraltáru a Spojené kráľovstvo*, spojené veci C-106/09 P a C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, body 101 a nasl.

⁽²⁰²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Vláda Gibraltáru a Spojené kráľovstvo*, spojené veci C-106/09 P a C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, bod 106.

aby zvýhodňovali určité výrobky alebo určité činnosti, ktoré sú v porovnateľnej situácii vzhľadom na základnú logiku týchto daní. Napríklad vo veci *Ferring* ⁽²⁰³⁾ Súdny dvor považoval daň uvalenú na priamy predaj liekov farmaceutickými laboratóriami, ale nie na predaj veľkoobchodníkmi, za selektívnu. Vzhľadom na konkrétne skutkové okolnosti – napríklad jasný cieľ opatrenia a jeho účinky – Súdny dvor neskúmal len to, či by predmetné opatrenie viedlo k výnimke v rámci referenčného systému, ktorý táto daň predstavovala. Porovnával aj situácie farmaceutických laboratórií (na ktoré sa vzťahuje táto daň) a veľkoobchodníkov (na ktorých sa nevzťahuje), pričom dospel k záveru, že neuloženie dane z priameho predaja veľkoobchodníkmi sa rovnalo poskytnutiu *prima facie* selektívneho oslobodenia od dane ⁽²⁰⁴⁾.

5.2.3.1. Identifikácia referenčného systému

132. Referenčný systém predstavuje referenčné kritérium, na základe ktorého sa posudzuje selektívnosť opatrenia.
133. Referenčný systém sa skladá zo stabilného súboru pravidiel, ktoré vo všeobecnosti platia – na základe objektívnych kritérií – pre všetky podniky patriace do jeho rozsahu pôsobnosti definovaného jeho cieľom. Uvedenými pravidlami sa zvyčajne definuje nielen rozsah pôsobnosti systému, ale aj podmienky, za ktorých sa systém uplatňuje, práva a povinnosti podnikov, na ktoré sa vzťahuje, a technické aspekty fungovania systému.
134. V prípade daní je referenčný systém založený na takých prvkoch ako základ dane, zdaniteľné osoby, zdaniteľné udalosti a sadzby dane. Referenčný systém by napríklad mohol byť identifikovaný vzhľadom na systém dane z príjmu právnických osôb ⁽²⁰⁵⁾, systém DPH ⁽²⁰⁶⁾ alebo všeobecný systém zdanenia poistenia ⁽²⁰⁷⁾. To isté platí aj pre účelové (samostatné) dane, napríklad dane uložené na určité výrobky alebo činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na životné prostredie alebo zdravie, ktoré v skutočnosti nie sú súčasťou širšieho daňového systému. V dôsledku toho a s výhradou osobitných prípadov uvedených v bodoch 129 až 131 je referenčným systémom v zásade samotná daň ⁽²⁰⁸⁾.

5.2.3.2. Výnimka v rámci referenčného systému

135. Ďalším krokom analýzy po stanovení referenčného systému je posúdenie, či sa v danom opatrení rozlišuje medzi podnikmi v zmysle výnimky v rámci tohto systému. Na to je potrebné určiť, či opatrenie môže zvýhodniť určité podniky alebo výrobu určitého tovaru v porovnaní s inými podnikmi, ktoré sú v podobnej skutkovej a právnej situácii vzhľadom na vlastný cieľ referenčného systému ⁽²⁰⁹⁾. Externé politické ciele – napríklad ciele regionálnej, environmentálnej či priemyselnej politiky – nemôžu byť uvádzané členským štátom ako odôvodnenie pre odlišné zaobchádzanie s podnikmi ⁽²¹⁰⁾.

⁽²⁰³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 22. novembra 2001, *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, bod 20.

⁽²⁰⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 22. novembra 2001, *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, body 19 a 20.

⁽²⁰⁵⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 50. Súdny dvor niekedy v tejto súvislosti používa pojem „všeobecný daňový režim“ (pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2006, *Belgicko a Forum 187/Komisia*, spojené veci C-182/03 a C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, bod 95) alebo „všeobecná daňová úprava“ (pozri rozsudok Súdneho dvora z 15. decembra 2005, *Taliano/Komisia*, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, bod 100).

⁽²⁰⁶⁾ Pozri odôvodnenie Súdneho dvora v súvislosti so selektívnosťou v rozsudku Súdneho dvora z 3. marca 2005, *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, bod 40 a nasl.

⁽²⁰⁷⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, body 75 a 78.

⁽²⁰⁸⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 7. marca 2012, *British Aggregates Association/Komisia*, T-210/02 RENV, ECLI:EU:T:2012:110, body 49 a 50. Daň zostáva referenčným systémom aj vtedy, ak bola vo vnútroštátnom právnom systéme zavedená ako transpozícia smernice Únie.

⁽²⁰⁹⁾ Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci *Paint Graphos* však uviedol, že vzhľadom na špecifickosť družstiev, ktoré musia dodržiavať osobitné zásady fungovania, situáciu týchto podnikov nemožno považovať za skutkovo a právne porovnateľnú so situáciou obchodných spoločností, ak konajú v hospodárskom záujme svojich členov a ich vzťahy s ich členmi nie sú čisto obchodné, ale osobné a individuálne, členovia sa aktívne podieľajú na podnikaní a majú nárok na rovnomerné rozdelenie hospodárskeho zisku (pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 61).

⁽²¹⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2013, *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, bod 27 a nasl.

136. Štruktúra niektorých účelových daní (a najmä ich daňové základy), ako sú environmentálne a zdravotné dane vybrané s cieľom odradiť od určitých činností alebo výroby určitých výrobkov, ktoré majú nepriaznivé účinky na životné prostredie alebo ľudské zdravie, bude v tomto smere spravidla zahŕňať sledované politické ciele. Rôzne zaobchádzanie s činnosťami alebo výrobkami, ktorých situácia je odlišná od situácie činností alebo výrobkov podliehajúcich dani, pokiaľ ide o vlastný sledovaný cieľ, v týchto prípadoch nepredstavuje výnimku ⁽²¹¹⁾.
137. Ak sa nejakým opatrením zvýhodňujú určité podniky alebo výroba určitého tovaru, ktoré sú v porovnateľnej právnej a skutkovej situácii, toto opatrenie je *prima facie* selektívne.

5.2.3.3. Odôvodnenie na základe povahy alebo všeobecnej štruktúry referenčného systému

138. Opatrenie, ktoré sa odchyľuje od referenčného systému (selektívnosť *prima facie*), je neselektívne, ak je odôvodnené povahou alebo všeobecnou štruktúrou daného systému. Ide o prípady, keď je opatrenie priamo odvodené od vlastných základných alebo určujúcich zásad referenčného systému alebo keď je výsledkom inherentných mechanizmov potrebných na účinné fungovanie systému ⁽²¹²⁾. Na druhej strane nie je možné odvolávať sa na externé politické ciele, ktoré nie sú inherentnou súčasťou systému ⁽²¹³⁾.
139. Základom možného odôvodnenia môže byť napríklad potreba boja proti podvodom alebo daňovým únikom, potreba zohľadniť osobitné účtovné požiadavky, zvládnutelnosť administratívnych aspektov, zásada daňovej neutrality ⁽²¹⁴⁾, progresívny charakter dane z príjmu a jej prerozdelený účel, potreba vyhnúť sa dvojitému zdaneniu ⁽²¹⁵⁾ alebo cieľ optimalizácie vymáhania daňových dlhov.
140. Členské štáty by však v záujme zabezpečenia súladu výnimiek s logikou a všeobecnou štruktúrou daňového systému mali zaviesť a uplatňovať vhodné postupy kontroly a monitorovania ⁽²¹⁶⁾. Na to, aby výnimky bolo možné odôvodniť povahou alebo všeobecnou štruktúrou systému, je takisto nevyhnutné zaistiť, aby tieto opatrenia boli primerané a aby nešli nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného legitímneho cieľa, a to v tom zmysle, že cieľ by nebolo možné dosiahnuť opatreniami menšieho rozsahu ⁽²¹⁷⁾.
141. Členský štát, ktorý zavádza rozlišovanie medzi podnikmi, musí vedieť preukázať, že toto rozlišovanie je skutočne odôvodnené povahou a všeobecnou štruktúrou predmetného systému. ⁽²¹⁸⁾

⁽²¹¹⁾ Daň zavedená vo vnútroštátnom právnom systéme v dôsledku transpozície smernice EÚ, ktorá v rámci svojho rozsahu pôsobnosti umožňuje rôzne zaobchádzanie s určitými činnosťami alebo výrobkami, môže znamenať, že tieto činnosti alebo výrobky sú v odlišnej situácii, pokiaľ ide o vlastný sledovaný cieľ.

⁽²¹²⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 69.

⁽²¹³⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, body 69 a 70; rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, bod 81; rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Komisia/Holandsko*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551; rozsudok Súdneho dvora z 22. decembra 2008, *British Aggregates/Komisia*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757; rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2013, *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, bod 27 a nasl.

⁽²¹⁴⁾ Pokiaľ ide o podniky kolektívneho investovania, pozri oddiel 5.4.2.

⁽²¹⁵⁾ V rozsudku Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, Súdny dvor odkázal na možnosť odvolávať sa na povahu alebo všeobecnú štruktúru vnútroštátneho daňového systému na odôvodnenie toho, že družstvá, ktoré rozdeľujú celý svoj zisk medzi svojich členov, nemožno na úrovni družstva zdaňovať, pokiaľ bola daň vybratá na úrovni ich členov (bod 71).

⁽²¹⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 74.

⁽²¹⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, bod 75.

⁽²¹⁸⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Vláda Gibraltáru a Spojené kráľovstvo*, spojené veci C-106/09 P a C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, bod 146; rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, *Holandsko/Komisia*, C-159/01, ECLI:EU:C:2004:246, bod 43; rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

5.3. Regionálna selektívnosť

142. V zásade sa kritérium regionálnej selektívnosti stanovené v článku 107 ods. 1 zmluvy nevzťahuje len na tie opatrenia, ktoré sa uplatňujú na celom území členského štátu. Ako je však uvedené ďalej, referenčný systém nemusí byť nevyhnutne vymedzený ako celé územie členského štátu⁽²¹⁹⁾. Z toho vyplýva, že nie všetky opatrenia, ktoré sa uplatňujú len na určité časti územia členského štátu, sú automaticky selektívne.
143. Ako je stanovené v judikatúre⁽²²⁰⁾, opatrenia s regionálnym alebo miestnym rozsahom pôsobnosti nemusia byť selektívne, ak spĺňajú určité požiadavky. Táto judikatúra sa doteraz zaoberala len daňovými opatreniami. Keďže je však regionálna selektívnosť všeobecným pojmom, zásady stanovené súdmi Únie, pokiaľ ide o daňové opatrenia, sa uplatňujú aj na iné druhy opatrení.
144. Na posúdenie regionálnej selektívnosti treba rozlišovať medzi tromi scenármi⁽²²¹⁾:
1. V prvom scenári, ktorý vedie k regionálnej selektívnosti opatrenia, sa ústredná vláda členského štátu jednostranne rozhodne uplatňovať nižšiu úroveň zdanenia vo vymedzenej geografickej oblasti.
 2. Druhý scenár zodpovedá symetrickej decentralizácii právomocí v oblasti daní⁽²²²⁾ – modelu rozdelenia daňových právomocí, v ktorom všetky orgány na nižšej ako celoštátnej úrovni majú na konkrétnej úrovni členského štátu (regionálnej, obvodnej a inej) rovnaké autonómne zákonné právomoci rozhodovať o platnej sadzbe dane na území svojej samosprávy nezávisle od ústrednej vlády. Opatrenia, o ktorých rozhodli orgány na nižšej ako celoštátnej úrovni, v tomto prípade nie sú selektívne, pretože nie je možné stanoviť bežnú sadzbu dane, ktorá by mohla slúžiť ako referenčný rámec.
 3. V treťom scenári – asymetrickej decentralizácii právomocí v oblasti daní⁽²²³⁾ – len niektoré regionálne alebo miestne orgány môžu prijímať daňové opatrenia uplatniteľné na ich území. Posúdenie selektívnej povahy predmetného opatrenia v tomto prípade závisí od toho, či príslušný orgán je dostatočne autonómny od ústrednej vlády členského štátu⁽²²⁴⁾. Tento prípad nastáva, ak sú splnené tri kumulatívne kritériá autonómnosti: inštitucionálna, procesná a hospodárska a finančná autonómnosť⁽²²⁵⁾. Ak regionálny alebo miestny orgán rozhoduje o prijatí daňového opatrenia uplatniteľného len na jeho území a toto opatrenie spĺňa všetky tieto kritériá autonómnosti, potom príslušný región, a nie členský štát, predstavuje geografický referenčný rámec.

5.3.1. Inštitucionálna autonómnosť

145. Existenciu inštitucionálnej autonómnosti možno zistiť vtedy, keď rozhodnutie o daňovom opatrení prijal regionálny alebo miestny orgán na základe svojho ústavného, politického a administratívneho statusu, ktorý je oddelený od statusu ústrednej vlády. Vo veci *Azory* Súdny dvor konštatoval, že v portugalskej ústave sa Azory uznávajú ako autonómny región s vlastným politickým a administratívnym statusom a samosprávnymi inštitúciami, ktoré majú aj vlastné daňové právomoci a právomoc prispôsobiť vnútroštátne daňové predpisy konkrétnym regionálnym osobitostiam⁽²²⁶⁾.

⁽²¹⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, bod 57; rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, spojené veci C-428/06 až C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, bod 47.

⁽²²⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, bod 57 a nasl.; rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, spojené veci C-428/06 až C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, bod 47 a nasl.

⁽²²¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, body 63 až 66.

⁽²²²⁾ Pozri návrhy generálneho advokáta Geelhoeda z 20. októbra 2005 vo veci C-88/03, *Portugalsko/Komisia*, ECLI:EU:C:2005:618, bod 60.

⁽²²³⁾ Návrhy generálneho advokáta Geelhoeda z 20. októbra 2005 vo veci C-88/03, *Portugalsko/Komisia*, ECLI:EU:C:2005:618, bod 60.

⁽²²⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, bod 58: „Nie je možné vylúčiť, aby orgán nižšej ako štátnej úrovne mal také právne a skutočné postavenie, ktoré by mu zabezpečovalo dostatočnú autonómiu voči ústrednej vláde členského štátu na to, aby to vzhľadom na opatrenia, ktoré prijíma, bol tento orgán a nie ústredná vláda, kto má hlavnú úlohu pri určovaní politického a hospodárskeho prostredia, v ktorom podniky pôsobia.“

⁽²²⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, bod 67.

⁽²²⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, bod 70.

146. Posúdenie splnenia tohto kritéria by v každom jednotlivom prípade malo zahŕňať najmä preskúmanie ústavy a ďalších relevantných právnych predpisov daného členského štátu s cieľom overiť, či predmetný región má naozaj samostatný politický a administratívny status a či má vlastné samosprávne inštitúcie s vlastnými daňovými právomocami.

5.3.2. Procesná autonómnosť

147. Existenciu procesnej autonómnosti možno zistiť vtedy, keď rozhodnutie o daňovom opatrení bolo prijaté bez toho, aby ústredná vláda mohla priamo zasahovať do jeho obsahu.
148. Podstatným kritériom pri stanovovaní existencie procesnej autonómnosti nie je rozsah právomocí, ktoré má príslušný orgán na nižšej ako celoštátnej úrovni, ale schopnosť tohto orgánu prijať vzhľadom na svoje právomoci nezávislé rozhodnutie o daňovom opatrení, teda bez toho, aby ústredná vláda mohla priamo zasahovať do jeho obsahu.
149. Skutočnosť, že medzi ústrednými a regionálnymi (alebo miestnymi) orgánmi existuje konzultačný alebo zmierovací postup na zabránenie konfliktom, automaticky neznamena, že orgán nižšej ako štátnej úrovne nedisponuje procesnou autonómnosťou, ak daný orgán, a nie ústredná vláda, má konečné slovo pri prijímaní predmetného opatrenia ⁽²²⁷⁾.
150. Samotná skutočnosť, že právne predpisy, ktoré prijíma orgán na nižšej ako celoštátnej úrovni, podliehajú súdnemu preskúmaniu, neznamena, že daný orgán nedisponuje procesnou autonómnosťou, pretože existencia takéhoto preskúmania je inherentnou črtou právneho štátu ⁽²²⁸⁾.
151. Na to, aby regionálne (alebo miestne) daňové opatrenie nepredstavovalo štátnu pomoc, nemusí byť úplne oddelené od všeobecnejšieho daňového systému. Predovšetkým nie je nutné, aby predmetný daňový systém (vymeriavacie základy, daňové sadzby, pravidlá vymáhania daní a oslobodenia od dane) bol úplne decentralizovaný, a teda v kompetencii orgánu na nižšej ako celoštátnej úrovni ⁽²²⁹⁾. Napríklad decentralizáciu dane z príjmu právnických osôb obmedzenú na právomoc upravovať sadzby v rámci vymedzeného rozsahu bez decentralizácie možnosti meniť vymeriavacie základy (napríklad úľavy na dani, oslobodenia od dane atď.) možno považovať za vyhovujúcu podmienke procesnej autonómnosti, ak vopred vymedzený rozsah sadzby umožňuje príslušnému regiónu vykonávať zmysluplné autonómne právomoci v súvislosti so zdanením bez toho, aby ústredná vláda mohla priamo zasahovať, pokiaľ ide o obsah.

5.3.3. Hospodárska a finančná autonómnosť

152. Existenciu hospodárskej a finančnej autonómnosti možno zistiť vtedy, keď orgán na nižšej ako celoštátnej úrovni zodpovedá za politické a finančné dôsledky opatrenia na zníženie dane. Nemožno ju stanoviť, ak orgán na nižšej ako celoštátnej úrovni nie je zodpovedný za riadenie rozpočtu, teda keď nemá kontrolu nad príjmami aj výdavkami.
153. Pri stanovovaní existencie hospodárskej a finančnej autonómnosti teda finančné dôsledky daňového opatrenia v regióne nesmú byť ovplyvnené pomocou alebo dotáciami od iných regiónov alebo ústrednej vlády. Existencia priamej príčinnej súvislosti medzi daňovým opatrením prijatým orgánom na nižšej ako celoštátnej úrovni a finančnou podporou od iných regiónov alebo ústrednej vlády príslušného členského štátu teda vylučuje existenciu autonómnosti ⁽²³⁰⁾.

⁽²²⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, spojené veci C-428/06 až C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, body 96 až 100.

⁽²²⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, spojené veci C-428/06 až C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, body 80 až 83.

⁽²²⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisija*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

⁽²³⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 11. septembra 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, spojené veci C-428/06 až C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, bod 129 a nasl.

154. Existenciu hospodárskej a finančnej autonómnosti nespochybňuje skutočnosť, že výpadok v príjmoch z daní v dôsledku uplatnenia decentralizovaných právomocí v oblasti daní (napr. nižšej sadzby dane) sa kompenzuje súčasným zvýšením týchto príjmov v dôsledku príchodu nových podnikov, ktoré pritiahli nižšie sadzby.
155. Kritériá autonómnosti si nevyžadujú, aby sa pravidlá výberu daní decentralizovali, a teda dostali do kompetencie regionálnych alebo miestnych orgánov, ani to, aby dané orgány reálne vybrali dane. Ústredná vláda môže byť aj naďalej zodpovedná za výber decentralizovaných daní, ak náklady na výber nesie orgán na nižšej ako celoštátnej úrovni.

5.4. Osobitné otázky týkajúce sa daňových opatrení

156. Členské štáty môžu slobodne rozhodovať o hospodárskej politike, ktorú považujú za najvhodnejšiu, a najmä môžu rozložiť daňovú záťaž naprieč rôznymi faktormi výroby tak, ako to považujú za primerané. V každom prípade však členské štáty musia túto právomoc vykonávať v súlade s právom Únie ⁽²³¹⁾.

5.4.1. Družstvá

157. Skutočné družstvá sa v zásade riadia zásadami fungovania, ktorými sa odlišujú od iných hospodárskych subjektov ⁽²³²⁾. Predovšetkým podliehajú osobitným požiadavkám na členstvo a svoje činnosti vykonávajú v prospech svojich členov ⁽²³³⁾, nie v záujme vonkajších investorov. Rezervy a aktíva sa navyše neprerozdeľujú a musia sa použiť v spoločnom záujme členov. Družstvá tiež majú vo všeobecnosti obmedzený prístup na kapitálové trhy a majú nízke ziskové rozpätia.
158. Situáciu družstiev možno vzhľadom na tieto osobitosti považovať za skutkovo a právne neporovnateľnú so situáciou obchodných spoločností, takže zvýhodnené daňové zaobchádzanie v prípade družstiev nemusí patriť do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, ak ⁽²³⁴⁾:
- konajú v hospodárskom záujme svojich členov,
 - ich vzťahy s členmi nie sú čisto obchodné, ale osobné a individuálne,
 - členovia sa aktívne podieľajú na podnikaní,
 - majú nárok na rovnomerné rozdelenie hospodárskeho zisku.
159. Ak sa však zistí, že situácia skúmaného družstva je porovnateľná so situáciou obchodných spoločností, je potrebné zahrnúť toto družstvo do toho istého referenčného rámca ako obchodné spoločnosti a podrobiť ho analýze v troch krokoch stanovenej v bodoch 128 až 141. V treťom kroku uvedenej analýzy je potrebné preskúmať, či je predmetný daňový režim odôvodnený logikou daňového systému ⁽²³⁵⁾.
160. V tejto súvislosti treba poznamenať, že opatrenie musí byť v súlade so základnými alebo určujúcimi zásadami daňového systému členského štátu (s odkazom na inherentné mechanizmy uvedeného systému). Výnimku pre

⁽²³¹⁾ Členské štáty najmä nesmú prijímať ani zachovávať právne predpisy, ktoré umožňujú štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom alebo diskrimináciu v rozpore so základnými slobodami. Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 17. septembra 2009, *Glaxo Wellcome*, C-182/08, ECLI:EU:C:2009:559, bod 34 a citovanú judikatúru.

⁽²³²⁾ Pozri preambulu nariadenia Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách európskeho družstva.

⁽²³³⁾ Kontrola nad družstvami rovnocenne prislúcha ich členom na základe pravidla „jedna osoba, jeden hlas“.

⁽²³⁴⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, body 55 a 61.

⁽²³⁵⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, body 69 až 75.

družstvá v tom zmysle, že sa nezdaňujú ako družstvá, možno napríklad odôvodniť skutočnosťou, že rozdeľujú celý svoj zisk medzi svojich členov a daň sa následne vyberá od týchto jednotlivých členov. Zníženie zdanenia musí byť v každom prípade primerané a nesmie presiahnuť rámec toho, čo je nevyhnutné. Príslušný členský štát musí navyše uplatňovať primerané postupy kontroly a monitorovania ⁽²³⁶⁾.

5.4.2. Podniky kolektívneho investovania ⁽²³⁷⁾

161. Vo všeobecnosti sa uznáva, že investičné nástroje, napríklad podniky kolektívneho investovania ⁽²³⁸⁾, by mali podliehať primeranej úrovni zdanenia, pretože v zásade fungujú ako sprostredkovateľské subjekty medzi investormi (treťou stranou) a cieľovými spoločnosťami, do ktorých sa investuje. Neexistencia osobitných daňových pravidiel pre investičné fondy alebo spoločnosti môže mať za následok to, že s investičným fondom sa bude zaobchádzať ako so samostatným daňovníkom – pričom na všetky príjmy alebo zisky sprostredkovateľského nástroja sa bude vzťahovať ďalšia vrstva zdanenia. Členské štáty sa v tejto súvislosti vo všeobecnosti snažia znížiť nepriaznivý vplyv zdanenia na investície vykonávané prostredníctvom investičných fondov alebo spoločností v porovnaní s priamymi investíciami individuálnych investorov a pokiaľ možno zaistiť, aby celková konečná daňová záťaž súboru rôznych typov investícií bola približne rovnaká bez ohľadu na nástroj použitý na investovanie.
162. Daňové opatrenia zamerané na zaistenie daňovej neutrality investícií vykonávaných prostredníctvom fondov alebo spoločností kolektívneho investovania by sa nemali považovať za selektívne, pokiaľ ich účinkom nie je zvýhodnenie určitých podnikov kolektívneho investovania alebo určitých typov investícií ⁽²³⁹⁾, ale zníženie alebo odstránenie dvojitého hospodárskeho zdanenia v súlade so všeobecnými zásadami príslušného daňového systému. Na účely tohto oddielu daňová neutralita znamená, že s daňovníkmi sa zaobchádza rovnako bez ohľadu na to, či do aktív, ako sú štátne cenné papiere alebo akcie akciových spoločností, investujú priamo alebo nepriamo prostredníctvom investičných fondov. Daňový režim pre podniky kolektívneho investovania rešpektujúci účel fiškálnej transparentnosti na úrovni sprostredkovateľského nástroja teda môže byť odôvodnený logikou predmetného daňového systému za predpokladu, že zabránenie dvojitému hospodárskemu zdaneniu je inherentnou zásadou predmetného daňového systému. Zvýhodnené daňové zaobchádzanie obmedzené na jasne definované investičné nástroje, ktoré spĺňajú konkrétne podmienky ⁽²⁴⁰⁾, na úkor iných investičných nástrojov, ktoré sú v porovnateľnej právnej a skutkovej situácii, by sa naopak malo považovať za selektívne ⁽²⁴¹⁾, napríklad, keby daňové pravidlá poskytovali zvýhodnené zaobchádzanie pre vnútroštátny podnik, fondy so sociálnym účinkom alebo dlhodobé investičné fondy, pričom by takéto zvýhodnené zaobchádzanie neposkytovali pre fondy harmonizované na úrovni EÚ, teda EuVECA ⁽²⁴²⁾, EuSEF ⁽²⁴³⁾ alebo ELTIF ⁽²⁴⁴⁾.
163. Daňová neutralita však neznamená, že tieto investičné nástroje by mali byť úplne oslobodené od akejkoľvek dane alebo že správcovia fondov by mali byť oslobodení od dane z poplatkov, ktoré si účtujú za správu

⁽²³⁶⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2011, *Paint Graphos a i.*, spojené veci C-78/08 až C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, body 74 a 75.

⁽²³⁷⁾ Tento oddiel nie je obmedzený len na podniky kolektívneho investovania podliehajúce smernici Európskeho parlamentu a Rady 2009/65/ES o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP). Vzťahuje sa aj na iné typy podnikov kolektívneho investovania, na ktoré sa nevzťahuje uvedená smernica, ako sú napríklad, okrem iných, alternatívne investičné fondy vymedzené smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 174, 1.7.2011, s. 1).

⁽²³⁸⁾ Tieto podniky sa môžu vytvárať na základe zmluvného práva (ako spoločné fondy spravované správcovskými spoločnosťami), právnych predpisov o podielových fondoch (ako podielové fondy) alebo podľa predpisov o investičných spoločnostiach (ako investičné spoločnosti). Pozri článok 1 ods. 3 smernice o PKIPCP.

⁽²³⁹⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 4. marca 2009, *Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management/Komisija*, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, bod 78 a nasledujúce body, v ktorých Všeobecný súd potvrdil rozhodnutie Komisie 2006/638/ES zo 6. septembra 2005 (Ú. v. EÚ L 268, 27.9.2006, s. 1), keď vyhlásil za nezlučiteľnú so spoločným trhom schému pomoci, v rámci ktorej sa určitým podnikom poskytujú daňové stimuly na kolektívne investovanie do prevoditeľných cenných papierov, pričom tieto podniky sa zameriavajú na akcie spoločností s nízkou alebo strednou kapitalizáciou, s ktorými sa môže obchodovať na regulovanom európskom trhu.

⁽²⁴⁰⁾ Napríklad zvýhodnené daňové zaobchádzanie na úrovni investičného nástroja podmienené investovaním troch štvrtín aktív fondu do MSP.

⁽²⁴¹⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 4. marca 2009, *Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management/Komisija*, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, bod 150.

⁽²⁴²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 345/2013 zo 17. apríla 2013 o európskych fondoch sociálneho podnikania (Ú. v. EÚ L 115, 25.4.2013, s. 1).

⁽²⁴³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 346/2013 zo 17. apríla 2013 o európskych fondoch sociálneho podnikania (Ú. v. EÚ L 115, 25.4.2013, s. 18).

⁽²⁴⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/760 z 29. apríla 2015 o európskych dlhodobých investičných fondoch (Ú. v. EÚ L 123, 19.5.2015, s. 98).

podkladových aktív, do ktorých sa investovalo prostredníctvom fondov ⁽²⁴⁵⁾. Neodôvodňuje ani výhodnejšie daňové zaobchádzanie s kolektívnym investovaním v porovnaní s individuálnym investovaním v rámci predmetných daňových režimov ⁽²⁴⁶⁾. V týchto prípadoch by daňový režim bol neprimeraný a prekročoval by rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa, ktorým je zabránenie dvojitému zdaneniu, a predstavoval by teda selektívne opatrenie.

5.4.3. Daňové amnestie

164. Daňové amnestie zvyčajne zahŕňajú imunitu vo vzťahu k trestným sankciám, pokutám a (niektorým alebo všetkým) platbám úrokov. Kým určité daňové amnestie si vyžadujú zaplatenie plnej sumy dlžnej dane ⁽²⁴⁷⁾, iné umožňujú odpustenie časti sumy dlžnej dane ⁽²⁴⁸⁾.
165. Opatrenie daňovej amnestie, ktoré sa týka podnikov, možno vo všeobecnosti považovať za všeobecné opatrenie, ak sú splnené podmienky uvedené ďalej ⁽²⁴⁹⁾.
166. Po prvé, opatrenie je reálne otvorené pre všetky podniky všetkých veľkostí alebo zo všetkých odvetví, ktoré majú ku dňu stanovenému v opatrení nesplnené daňové záväzky, pričom by nemalo zvýhodňovať žiadnu vopred vymedzenú skupinu podnikov. Po druhé, neumožňuje žiadnu selektívnosť *de facto* v prospech určitých podnikov alebo odvetví. Po tretie, činnosti daňovej správy sa obmedzujú na kontrolu uplatňovania daňovej amnestie bez akýchkoľvek právomocí na základe voľného uváženia zasahovať do poskytovania alebo intenzity opatrenia. Opatrenie neznamená oslobodenie od overovania.
167. Časovo obmedzené uplatňovanie daňových amnestií, ktoré platia len počas krátkoho obdobia ⁽²⁵⁰⁾ na daňové záväzky splatné pred vopred vymedzeným dátumom, ktoré sú stále nezaplatené v čase vyhlásenia daňovej amnestie, je inherentnou súčasťou koncepcie daňovej amnestie, ktorej cieľom je zlepšiť výber daní a dodržiavanie predpisov zo strany daňovníkov.
168. Opatrenia daňovej amnestie možno považovať za všeobecné opatrenia aj vtedy, keď sa nimi sleduje cieľ vnútroštátnych zákonodarcov zaistiť súlad so všeobecnou zásadou právneho štátu, napríklad so zásadou, že rozsudok sa musí vyniesť v primeranej časovej lehote ⁽²⁵¹⁾.

5.4.4. Daňové rozhodnutia a urovnania

5.4.4.1. Správne rozhodnutia v daňovej oblasti

169. Prostredníctvom daňového rozhodnutia sa vopred stanoví uplatňovanie bežného daňového systému v konkrétnom prípade vzhľadom na osobitné skutočnosti a okolnosti. Mnohé vnútroštátne daňové orgány vydávajú v záujme právnej istoty predbežné správne rozhodnutia o tom, ako sa bude z daňového hľadiska zaobchádzať s určitými transakciami ⁽²⁵²⁾. Môže sa tak urobiť s cieľom vopred stanoviť spôsob uplatňovania

⁽²⁴⁵⁾ Logika neutrality v súvislosti s osobitným zdanením investičných podnikov sa týka kapitálu fondu, ale nie vlastných príjmov a kapitálu správcovských spoločností. Pozri rozhodnutie Dozorného úradu EZVO o štátnej pomoci z 18. marca 2009 týkajúce sa zdanenia investičných podnikov v Lichtenštajnsku.

⁽²⁴⁶⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 12. mája 2010, N 131/2009, Fínsko, Systém investičných fondov investujúcich do obytných nehnuteľností (Ú. v. EÚ C 178, 3.7.2010, s. 1), odôvodnenie 33.

⁽²⁴⁷⁾ Daňové amnestie môžu poskytovať aj možnosť nahlásiť nepriznaný majetok alebo príjmy.

⁽²⁴⁸⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 29. marca 2012, *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, bod 12.

⁽²⁴⁹⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 11. júla 2012 o opatrení daňovej amnestie oznámenom Lotyšskom, SA.33183 (Ú. v. EÚ C 1, 4.1.2013, s. 6).

⁽²⁵⁰⁾ Obdobie uplatňovania by malo byť dostatočné na to, aby sa všetkým daňovníkom, ktorých sa týka, umožnilo využiť ho.

⁽²⁵¹⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 29. marca 2012, *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, body 40, 41 a 42.

⁽²⁵²⁾ Niektoré členské štáty prijali obežníky, v ktorých regulujú zameranie a rozsah pôsobnosti svojej rozhodovacej praxe. Niektoré členské štáty svoje rozhodnutia aj uverejňujú.

ustanovení dvojstrannej daňovej zmluvy alebo vnútroštátnych daňových predpisov v konkrétnom prípade alebo spôsob, akým sa stanovia „zisky v súlade so zásadou trhového odstupu“ pri transakciách medzi stranami, ktoré sú vo vzájomnom vzťahu, keď neistota odôvodňuje predbežné rozhodnutie, ktorým sa zabezpečí, aby sa všetky vnútroskupinové transakcie museli uskutočňovať podľa zásady trhového odstupu. ⁽²⁵³⁾ Členské štáty môžu svojim daňovníkom, pokiaľ ide o uplatňovanie všeobecných daňových pravidiel, zabezpečiť právnu istotu a predvídateľnosť, pričom najlepšie to možno dosiahnuť prostredníctvom transparentnej správnej rozhodovacej praxe a uverejňovaním rozhodnutí.

170. Pri vydaní daňového rozhodnutia sa však musia rešpektovať pravidlá štátnej pomoci. Ak sa daňovým rozhodnutím podporí výsledok, ktorý spoľahlivým spôsobom neodzrkadľuje výsledok zvyčajného uplatňovania všeobecného daňového systému, takéto daňové rozhodnutie môže poskytovať selektívnu výhodu subjektom, na ktoré sa vzťahuje, pokiaľ takéto selektívne zaobchádzanie vedie k zníženiu daňových záväzkov príslušného subjektu v členskom štáte v porovnaní so spoločnosťami, ktoré sú v podobnej skutkovej a právnej situácii.
171. Súdny dvor rozhodol, že zníženie základu dane podniku, ktoré je výsledkom uplatňovania daňového opatrenia umožňujúceho daňovníkovi využívanie prevodných cien pri vnútroskupinových transakciách, ktoré nie sú podobné cenám, aké by boli účtované v podmienkach voľnej hospodárskej súťaže medzi nezávislými podnikmi rokujúcimi za porovnateľných okolností na základe zásady trhového odstupu, poskytuje danému daňovníkovi selektívnu výhodu na základe skutočnosti, že jeho daňová povinnosť podľa všeobecného daňového systému je znížená oproti daňovej povinnosti nezávislých spoločností, ktorých základ dane je vypočítaný na základe ich skutočne zaznamenaných ziskov ⁽²⁵⁴⁾. Ak sa teda daňovým rozhodnutím podporí metodika transferového oceňovania na určenie zdaniteľného zisku subjektu v rámci korporátnej skupiny, ktorá vedie k výsledku neporovnateľnému s výsledkom, ktorý by sa dosiahol pri uplatnení bežných trhových postupov v súlade so zásadou trhového odstupu, takéto daňové rozhodnutie poskytuje selektívnu výhodu svojmu príjemcovi. Snaha o dosiahnutie výsledku porovnateľného s výsledkom, ktorý by sa dosiahol pri uplatnení bežných trhových postupov, znamená, že akákoľvek odchýlka od najlepšieho odhadu výsledku, ktorý by sa dosiahol pri uplatnení bežných trhových postupov, je nevyhnutne obmedzená a úmerná neistote prirodzene sporej so zvolenou metódou transferového oceňovania alebo so štatistickými nástrojmi použitými pri danom výpočte výsledku porovnateľného s výsledkom, ktorý by sa dosiahol pri uplatnení bežných trhových postupov.
172. Táto zásada trhového odstupu nevyhnutne tvorí súčasť posúdenia Komisie týkajúceho sa daňových opatrení v prospech korporátnych skupín podľa článku 107 ods. 1 zmluvy bez ohľadu na to, či členský štát začlenil túto zásadu do svojho vnútroštátneho právneho systému, ako aj na to, akým spôsobom tak urobil. Používa sa na stanovenie toho, či zdaniteľný zisk korporátnej skupiny na účely dane z príjmov právnických osôb bol určený na základe metodiky, prostredníctvom ktorej sa spoľahlivo dosahujú výsledky porovnateľné s výsledkami, ktoré by sa dosiahli pri uplatnení bežných trhových postupov. Daňovým rozhodnutím podporujúcim takúto metodiku sa zabezpečí, že danej spoločnosti nie je poskytnuté zvýhodnené zaobchádzanie podľa bežných pravidiel zdaňovania ziskov právnických osôb v dotknutom členskom štáte v porovnaní so samostatnými podnikmi, ktoré sú zdaňované na základe ich účtovného zisku, ktorý odráža ceny stanovené na trhu, dohodnuté na základe zásady trhového odstupu. Zásada trhového odstupu, ktorú uplatňuje Komisia pri posudzovaní rozhodnutí transferového oceňovania podľa pravidiel štátnej pomoci je teda uplatnením článku 107 ods. 1 zmluvy, ktorým sa zakazuje nerovnaké zaobchádzanie pri zdaňovaní podnikov v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii. Táto zásada je pre členské štáty záväzná a musia sa ňou riadiť aj vnútroštátne daňové predpisy ⁽²⁵⁵⁾.

⁽²⁵³⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 21. októbra 2015 vo veci SA.38374, Starbucks, zatiaľ neuvěřené, rozhodnutie Komisie z 21. októbra 2015 vo veci SA.38375, Fiat, zatiaľ neuvěřené, rozhodnutie Komisie z 11. januára 2016 vo veci SA.37667, schéma štátnej pomoci umožňujúca výnimku v súvislosti s nadmerným ziskom, zatiaľ neuvěřené, všetky prípady sú predmetom odvolania.

⁽²⁵⁴⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2006, *Belgicko a Forum 187/Komisia*, spojené veci C-182/03 a C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416. V uvedenom rozsudku týkajúcom sa belgického daňového režimu pre koordinačné centrá Súdny dvor posudzoval napadnutie rozhodnutia Komisie (rozhodnutie Komisie 2003/757/ES zo 17. februára 2003 o schéme pomoci vykonávanej Belgickom pre koordinačné centrá zriadené v Belgicku (Ú. v. EÚ L 282, 30.10.2003, s. 25), v rámci ktorého dospela Komisia okrem iného k záveru, že spôsob určenia zdaniteľných príjmov v rámci daného režimu poskytovala selektívnu výhodu daným centrá. Zdaniteľný zisk bol v rámci uvedeného režimu stanovený v paušálnej výške zodpovedajúcej percentuálnej sadzbe z plnej výšky prevádzkových nákladov a výdavkov, z ktorých boli vylúčené náklady na zamestnancov a finančné náklady. Podľa Súdneho dvora: „Na preskúmanie otázky, či určenie zdaniteľných príjmov, ako je stanovené v režime koordinačných centier, poskytuje týmto centrá výhodu, je potrebné [...] porovnať tento režim so všeobecným daňovým režimom na základe rozdielov medzi príjmami a nákladmi podniku prevádzkujúceho svoju činnosť v podmienkach voľnej hospodárskej súťaže.“ Súdny dvor ďalej rozhodol, že „vyňatie [nákladov na zamestnancov a finančných nákladov] z výdavkov slúžiacich na určenie zdaniteľných príjmov týchto centier neumožňuje dospieť k prevodným cenám blízkym cenám používaným v podmienkach voľnej hospodárskej súťaže“, a ďalej rozhodol, že „táto skutočnosť poskytuje dotknutým koordinačným centrá výhodu“ (body 96 a 97).

⁽²⁵⁵⁾ Pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2006, *Belgicko a Forum 187/Komisia*, spojené veci C-182/03 a C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, bod 81. Pozri aj rozsudok Všeobecného súdu z 25. marca 2015, *Belgicko/Komisia*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, body 65 a 66 a citovanú judikatúru.

173. Pri overovaní toho, či je rozhodnutie transferového oceňovania v súlade so zásadou trhového odstupu obsiahnutou v článku 107 ods. 1 zmluvy, Komisia môže zohľadniť usmernenie poskytnuté Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“), najmä „Smernicu OECD o transferovom oceňovaní pre nadnárodné spoločnosti a správu daní“. Uvedená smernica sa nezaobera štátnou pomocou ako takou, ale zachytáva medzinárodný úzus týkajúci sa transferového oceňovania a poskytuje užitočné usmernenie pre daňové správy a nadnárodné spoločnosti, pokiaľ ide o zabezpečenie súladu výsledkov metodiky transferového oceňovania s trhovými podmienkami. Z toho vyplýva, že ak je dohoda o transferovom oceňovaní v súlade s usmernením poskytnutým OECD v smernici o transferovom oceňovaní vrátane usmernenia o výbere najvhodnejšej metódy a spoľahlivo vedie k výsledku, ktorý by sa dosiahol za bežných trhových podmienok, daňové rozhodnutie podporujúce uvedenú dohodu pravdepodobne nebude predstavovať štátnu pomoc.
174. Daňové rozhodnutia poskytujú teda selektívnu výhodu subjektom, na ktoré sa vzťahujú, ak:
- sa príslušným rozhodnutím nesprávne uplatní vnútroštátny daňový predpis, čo vedie k nižšej výške dane ⁽²⁵⁶⁾;
 - sa príslušné rozhodnutie nevzťahuje na podniky v podobnej právnej a skutkovej situácii ⁽²⁵⁷⁾ alebo
 - daňová správa uplatňuje „výhodnejšie“ daňové zaobchádzanie v porovnaní s inými daňovníkmi v podobnej skutkovej a právnej situácii. Príkladom by mohol byť prípad, keď daňový orgán prijme dohodu o transferovom oceňovaní, ktorá nie je v súlade so zásadou trhového odstupu, pretože prostredníctvom metodiky podporenej daným rozhodnutím sa spoľahlivo nedosahujú výsledky porovnateľné s výsledkami, aké by sa dosiahli pri uplatnení bežných trhových postupov ⁽²⁵⁸⁾. To isté platí v prípade, že rozhodnutie umožňuje subjektu, na ktorý sa vzťahuje, použitie alternatívnych, menej priamych metód výpočtu zdaniteľných ziskov, napr. použitie pevného rozpätia v rámci metódy „nákladov zvýšených o prirážku“ alebo metódy „následného predaja so znížením o rozpätie“ na stanovenie primeranej prevodnej ceny, hoci existujú aj priamejšie metódy. ⁽²⁵⁹⁾

5.4.4.2. Urovnania v daňovej oblasti

175. Urovnania v daňovej oblasti sa vo všeobecnosti objavujú v súvislosti so spormi medzi daňovníkom a daňovými orgánmi o sumu dlžnej dane. Sú bežným postupom vo viacerých členských štátoch. Daňovým orgánom umožňujú vyhnúť sa dlhým právnym sporom pred celoštátnymi súdmi a zaistiť rýchle vymoženie dlžnej dane. Hoci právomoc členských štátov v tejto oblasti nie je spochybňovaná, o štátnu pomoc môže ísť v rámci uzatvárania urovnaní v daňovej oblasti najmä vtedy, keď sa zdá, že suma dlžnej dane sa znížila bez jasného odôvodnenia (napríklad optimalizáciou vymáhania dlhu) alebo neúmerným spôsobom v prospech daňovníka ⁽²⁶⁰⁾.

⁽²⁵⁶⁾ Pozri rozhodnutie Komisie 2003/601/ES zo 17. februára 2003 o schéme pomoci v oblasti zahraničných príjmov vykonávanej Írskom (Commission Decision 2003/601/ES of 17 February 2003 on the Foreign Income aid scheme implemented by Ireland) (Ú. v. EÚ L 204, 13.8.2003, s. 51), odôvodnenia 33 až 35.

⁽²⁵⁷⁾ Takým prípadom by bola napríklad situácia, ak by niektoré podniky, ktoré uskutočňujú transakcie s kontrolovanými subjektmi, nemohli na rozdiel od vopred vymedzenej kategórie podnikov požiadať o také rozhodnutia. V tejto súvislosti pozri rozhodnutie Komisie 2004/77/ES z 24. júna 2003 o režime zdaňovania zahraničných vývozných spoločností zo Spojených štátov (Ú. v. EÚ L 23, 28.1.2004, s. 14), odôvodnenia 56 až 62.

⁽²⁵⁸⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 21. októbra 2015 vo veci SA.38374, Starbucks, zatiaľ neuverejnené, rozhodnutie Komisie z 21. októbra 2015 vo veci SA.38375, Fiat, zatiaľ neuverejnené, rozhodnutie Komisie z 11. januára 2016 vo veci SA.37667, schéma štátnej pomoci umožňujúca výnimku v súvislosti s nadmerným ziskom, zatiaľ neuverejnené, všetky prípady sú predmetom odvolania.

⁽²⁵⁹⁾ Pozri rozhodnutie Komisie 2003/438/ES zo 16. októbra 2002 o štátnej pomoci C 50/2001, Luxemburské finančné spoločnosti (Ú. v. EÚ L 153, 20.6.2003, s. 40), odôvodnenia 43 a 44; rozhodnutie Komisie 2003/501/ES zo 16. októbra 2002 o štátnej pomoci C 49/2001, Luxemburské koordinačné centrá (Ú. v. EÚ L 170, 9.7.2003, s. 20), odôvodnenia 46, 47 a 50; rozhodnutie Komisie 2003/757/ES zo 17. februára 2003, Belgické koordinačné centrá (Ú. v. EÚ L 282, 30.10.2003, s. 25), odôvodnenia 89 až 95, a súvisiaci rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2006, Belgicko a Forum 187/Komisia, spojené veci C-182/03 a C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, body 96 a 97; rozhodnutie Komisie 2004/76/ES z 13. mája 2003, Francúzske ústredia a logistické centrá (Ú. v. EÚ L 23, 28.1.2004, s. 1), odôvodnenia 50 a 53; rozhodnutie Komisie z 21. októbra 2015 vo veci SA.38374, Starbucks, zatiaľ neuverejnené, predmet odvolania, odôvodnenie 282 až 285; rozhodnutie Komisie z 21. októbra 2015 vo veci SA.38375, Fiat, zatiaľ neuverejnené, predmet odvolania, odôvodnenie 245.

⁽²⁶⁰⁾ Pozri rozhodnutie Komisie 2011/276/EÚ z 26. mája 2010 o štátnej pomoci C-76/03, Umicore SA (Ú. v. EÚ L 122, 11.5.2011, s. 76).

176. V tejto súvislosti transakcia medzi daňovou správou a daňovníkom môže predstavovať selektívnu výhodu, najmä ak ⁽²⁶¹⁾:
- a) daňová správa ako neúmerený ústupok daňovníkovi uplatňuje na základe voľného uváženia „výhodnejšie“ daňové zaobchádzanie v porovnaní s inými daňovníkmi v podobnej skutkovej a právnej situácii;
 - b) je urovnanie v rozpore s platnými daňovými právnymi predpismi a viedlo k neúmerne nižšej výške dane. Môže to byť napríklad v prípade, že preukázané skutočnosti mali na základe platných právnych predpisov viesť k inému posúdeniu dane (ale výška dlžnej dane sa protiprávne znížila).

5.4.5. Pravidlá odpisovania a amortizácie

177. Daňové opatrenia čisto technickej povahy, ako sú pravidlá odpisovania a amortizácie, vo všeobecnosti nepredstavujú štátnu pomoc. Metódy výpočtu odpisovania aktív sa medzi členskými štátmi líšia, ale môžu byť inherentnou súčasťou daňových systémov, do ktorých patria.
178. Problémy pri posudzovaní možnej selektívnosti v súvislosti s odpisovou sadzbou niektorých druhov aktív spočívajú v nutnosti stanoviť referenčnú hodnotu (od ktorej by sa konkrétna sadzba alebo metóda odpisovania prípadne odchyľovala). Kým z účtovného hľadiska je účelom tohto opatrenia vo všeobecnosti zohľadniť pokles hospodárskej hodnoty aktív s cieľom poskytnúť pravdivý obraz finančnej situácie spoločnosti, v daňovom procese sa sledujú iné účely, napríklad umožnenie spoločnostiam rozložiť odpočítateľné náklady v čase.
179. Stimuly týkajúce sa odpisovania (napríklad kratšie odpisové obdobie, výhodnejšia metóda odpisovania ⁽²⁶²⁾, včasné odpisovanie atď.) pre niektoré typy aktív alebo podnikov, ktoré nevychádzajú zo základných zásad príslušných pravidiel odpisovania, môžu znamenať existenciu štátnej pomoci. Pravidlá zrýchleného a včasného odpisovania prenajatých aktív možno, naopak, považovať za všeobecné opatrenia, ak sú predmetné nájomné zmluvy skutočne dostupné pre spoločnosti všetkých veľkostí a zo všetkých odvetví ⁽²⁶³⁾.
180. Ak daňový orgán môže na základe voľného uváženia stanoviť rôzne odpisové obdobia alebo rôzne metódy oceňovania pre jednotlivé podniky alebo odvetvia, existuje tu zjavne prezumpcia selektívnosti. Podobne uplatňovanie určitého systému odpisovania, ktoré je podmienené schválením daňovou správou vopred, zahŕňa selektívnosť, ak schválenie nie je obmedzené na vopred vykonané overenie splnenia právnych požiadaviek ⁽²⁶⁴⁾.

5.4.6. Režim fixnej dane pre konkrétne činnosti

181. Osobitné právne predpisy, ktoré neobsahujú prvky voľného uváženia a ktoré napríklad umožňujú stanoviť daň z príjmu na pevnom základe, môžu byť odôvodnené povahou a všeobecnou štruktúrou systému, ak napríklad zohľadňujú osobitné účtovné požiadavky alebo význam pozemkov v rámci aktív, ktoré sú špecifické pre určité odvetvia.

⁽²⁶¹⁾ Pozri rozhodnutie Komisie 2011/276/EÚ z 26. mája 2010 o štátnej pomoci C-76/03, Umicore SA (Ú. v. EÚ L 122, 11.5.2011, s. 76), odôvodnenie 155.

⁽²⁶²⁾ Metóda regresívneho odpisovania („declining-balance method“) alebo metóda odpisovania SYD („sum-of-the-years'-digits method“) na rozdiel od najčastejšie použíwanej metódy lineárneho odpisovania.

⁽²⁶³⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 20. novembra 2012 vo veci SA.34736 týkajúce sa včasného odpisovania určitých aktív získaných prostredníctvom finančného lízingu (Ú. v. EÚ C 384, 13.12.2012, s. 1).

⁽²⁶⁴⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 20. decembra 2006 o schéme pomoci, ktorú Francúzsko zaviedlo podľa článku 39 CA všeobecného zákonníka o daniach, (Ú. v. EÚ L 112, 30.4.2007, s. 41), odôvodnenie 122.

182. Takéto predpisy preto nie sú selektívne, ak sú splnené tieto podmienky:
- a) režim fixnej dane je odôvodnený snahou zabrániť neúmernej administratívnej záťaži niektorých typov podnikov z dôvodu ich malej veľkosti alebo odvetvia, v ktorom pôsobia (napr. v odvetviach poľnohospodárstva alebo rybárstva);
 - b) režim fixnej dane nemá v priemere účinok nižšieho daňového zaťaženia uvedených podnikov v porovnaní s inými podnikmi, na ktoré sa nevzťahuje, a neposkytuje výhody podkategórii príjemcov režimu.

5.4.7. Pravidlá proti zneužívaniu

183. Uplatňovanie pravidiel proti zneužívaniu môže byť odôvodnené ako opatrenia zabrániť daňovníkom vo vyhýbaní sa daňovým povinnostiam ⁽²⁶⁵⁾. Tieto pravidlá však môžu byť selektívne, ak sa nimi poskytuje výnimka (neuplatňovanie pravidiel proti zneužívaniu) konkrétnym podnikom alebo transakciám, ktorá nie je v súlade so základnou logikou predmetných pravidiel proti zneužívaniu ⁽²⁶⁶⁾.

5.4.8. Spotrebné dane

184. Hoci spotrebné dane sú na úrovni Únie do veľkej miery harmonizované (čo môže mať vplyv na kritérium pripísateľnosti ⁽²⁶⁷⁾), automaticky to neznamená, že akékoľvek oslobodenie od dane v týchto oblastiach by bolo mimo pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci. Znížením spotrebnej dane sa môže v skutočnosti poskytnúť selektívna výhoda podnikom, ktoré používajú predmetný výrobok ako vstupný zdroj alebo ho predávajú na trhu ⁽²⁶⁸⁾.

6. VPLYV NA OBCHOD A HOSPODÁRSKU SÚŤAŽ

6.1. Všeobecné zásady

185. Podpora podnikov z verejných zdrojov predstavuje podľa článku 107 ods. 1 zmluvy štátnu pomoc len vtedy, keď „narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru“, a pokiaľ „ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“.
186. Toto sú dva odlišné a nevyhnutné prvky pojmu pomoc. V praxi sa však pri posudzovaní štátnej pomoci tieto kritériá často posudzujú spolu, pretože spravidla sa považujú za neoddeliteľne spojené ⁽²⁶⁹⁾.

⁽²⁶⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2004, *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, body 65 a nasl.

⁽²⁶⁶⁾ Pozri rozhodnutie Komisie 2007/256/ES z 20. decembra 2006 o schéme pomoci, ktorú Francúzsko zaviedlo podľa článku 39 CA všeobecného zákonníka o daniach (Ú. v. EÚ L 112, 30.4.2007, s. 41), odôvodnenie 81 a nasl.

⁽²⁶⁷⁾ Pozri oddiel 3.1.

⁽²⁶⁸⁾ Pozri napríklad rozhodnutie Komisie 1999/779/ES z 3. februára 1999 o rakúskej pomoci poskytnutej formou výnimky z dane z nápojov pre víno a iné fermentované nápoje, ktoré sa spotrebiteľovi predávajú priamo v mieste výroby (Ú. v. ES L 305, 30.11.1999, s. 27).

⁽²⁶⁹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 15. júna 2000, *Alzetta*, spojené veci T-298/97, T-312/97 atď., ECLI:EU:T:2000:151, bod 81.

6.2. Narušenie hospodárskej súťaže

187. Opatrenie poskytnuté štátom sa pokladá za opatrenie narušajúce hospodársku súťaž alebo hroziace narušením hospodárskej súťaže, ak sa ním môže zlepšiť konkurenčné postavenie príjemcu v porovnaní s inými podnikmi, s ktorými súťaží⁽²⁷⁰⁾. Z praktického hľadiska sa teda narušenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy vo všeobecnosti pokladá za existujúce vtedy, keď štát poskytne finančnú výhodu podniku v liberalizovanom odvetví, v ktorom existuje alebo môže existovať hospodárska súťaž⁽²⁷¹⁾.
188. Samotná skutočnosť, že orgány poveria vykonaním služby vo verejnom záujme interného poskytovateľa (hoci mohli poveriť vykonaním tejto služby tretiu stranu), nevylučuje možné narušenie hospodárskej súťaže. Možné narušenie hospodárskej súťaže je však vylúčené, ak sú splnené tieto kumulatívne podmienky:
- a) služba podlieha zákonnému monopolu (zavedenému v súlade s právom EÚ)⁽²⁷²⁾;
 - b) zákonný monopol nielenže vylučuje hospodársku súťaž na trhu, ale aj o trh, a to tým, že vylučuje akúkoľvek možnú hospodársku súťaž o výhradné poskytovanie predmetnej služby⁽²⁷³⁾;
 - c) služba nekonkuruje iným službám a
 - d) ak je poskytovateľ služby činný na inom (geografickom alebo produktovom) trhu, ktorý je otvorený hospodárskej súťaži, krížové subvencovanie musí byť vylúčené. Vyžaduje si to, aby sa používali oddelené účty, aby boli náklady a príjmy pridelované vhodným spôsobom a aby verejné finančné prostriedky poskytnuté na službu, ktorá je predmetom zákonného monopolu, neposkytovali výhodu pre iné činnosti.
189. Podpora z verejných zdrojov môže narúšať hospodársku súťaž aj vtedy, keď nepomáha podniku, ktorý je jej príjemcom, rozširovať sa a získať podiel na trhu. Stačí, aby mu pomoc umožňovala udržať si silnejšie konkurenčné postavenie, než aké by mal, ak by pomoc nedostal. Na to, aby sa v tejto súvislosti pomoc považovala za narušajúcu hospodársku súťaž spravidla stačí, ak pomoc poskytuje príjemcovi výhodu tým, že ho oslobodzuje od výdavkov, ktoré by inak musel vynaložiť v rámci svojho každodenného podnikania⁽²⁷⁴⁾. V rámci vymedzenia pojmu štátna pomoc sa nevyžaduje, aby narušenie hospodárskej súťaže alebo vplyv na obchod boli významné alebo značné. Samotná skutočnosť, že výška pomoci je nízka alebo že podnik, ktorý je jej príjemcom, je malý, nevylučuje narušenie hospodárskej súťaže alebo hrozbu narušenia hospodárskej súťaže⁽²⁷⁵⁾, pokiaľ však pravdepodobnosť tohto narušenia nie je len hypotetická⁽²⁷⁶⁾.

6.3. Vplyv na obchod

190. Podpora podnikov z verejných zdrojov predstavuje podľa článku 107 ods. 1 zmluvy štátnu pomoc len vtedy, keď „ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“. V tejto súvislosti nie je potrebné určiť, že pomoc má

⁽²⁷⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. septembra 1980, *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, bod 11. Rozsudok Všeobecného súdu z 15. júna 2000, *Alzetta*, spojené veci T-298/97, T-312/97 atď., ECLI:EU:T:2000:151, bod 80.

⁽²⁷¹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 15. júna 2000, *Alzetta*, spojené veci T-298/97, T-312/97 atď., ECLI:EU:T:2000:151, body 141 až 147; rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽²⁷²⁾ Zákonný monopol existuje vtedy, keď je daná služba vyhradená zákonom alebo regulačnými opatreniami výhradnému poskytovateľovi, pričom akýkoľvek iný subjekt má jednoznačne zakázané poskytovať túto službu (dokonca ju nesmie poskytovať ani na uspokojenie možného zvyškového dopytu niektorých skupín zákazníkov). Samotná skutočnosť, že poskytovaním služby vo verejnom záujme je poverený konkrétny podnik, však neznamená, že tento podnik má zákonný monopol.

⁽²⁷³⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 16. júla 2014, *Nemecko/Komisia*, T-295/12, ECLI:EU:T:2014:675, bod 158; rozhodnutie Komisie zo 7. júla 2002 o štátnej pomoci č. N 356/2002 – Spojené kráľovstvo – Network Rail (Ú. v. ES C 232, 28.9.2002, s. 2), odôvodnenia 75, 76 a 77. Napríklad ak je koncesia udelená na základe súťažného postupu, hospodárska súťaž na trhu existuje.

⁽²⁷⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 3. marca 2005, *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, bod 55.

⁽²⁷⁵⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 29. septembra 2000, *Confederación Española de Transporte de Mercancías/Komisia*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, bod 89; rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, bod 81.

⁽²⁷⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, bod 79.

skutočný vplyv na obchod medzi členskými štátmi, ale len to, či môže mať vplyv na tento obchod⁽²⁷⁷⁾. Súdny Únie v prvom rade rozhodli, že „ak finančná pomoc priznaná štátom posilňuje postavenie podniku v porovnaní s inými podnikmi, ktoré si konkurujú v obchode v rámci [Únie], tento obchod sa musí považovať za ovplyvnený pomocou“⁽²⁷⁸⁾.

191. Podpora z verejných zdrojov môže byť pokladaná za podporu, ktorá môže mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi aj vtedy, keď sa príjemca priamo nepodieľa na cezhraničnom obchode. Dotácia môže napríklad subjektom v inom členskom štáte sťažiť vstup na trh tým, že zachová alebo zvýši miestnu ponuku⁽²⁷⁹⁾.
192. Relatívne nízka úroveň pomoci alebo relatívne malá veľkosť podniku, ktorý je príjemcom pomoci, totiž *a priori* nevylučujú možnosť, že obchod medzi členskými štátmi bude ovplyvnený⁽²⁸⁰⁾. Dokonca i dotácia z verejných zdrojov poskytnutá podniku, ktorý poskytuje len miestne alebo regionálne služby a neposkytuje žiadne služby mimo svojho štátu pôvodu, môže mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi, ak by tieto služby mohli poskytovať aj podniky z iných členských štátov (i vzhľadom na právo usadiť sa) a daná možnosť nie je len hypotetická. Ak napríklad členský štát poskytne podniku dotáciu z verejných zdrojov na poskytovanie dopravných služieb, poskytovanie uvedených služieb sa v dôsledku dotácie môže zachovať alebo zvýšiť, pričom výsledkom bude to, že podniky sídlia v iných členských štátoch budú mať menšiu šancu poskytovať svoje dopravné služby na trhu v danom členskom štáte⁽²⁸¹⁾. Pravdepodobnosť tohto vplyvu však môže byť nižšia, ak je rozsah hospodárskej činnosti veľmi malý, pričom svedčiť o tom môže napríklad veľmi malý obrat.
193. K ovplyvneniu obchodu môže v zásade dôjsť dokonca aj vtedy, keď príjemca vyváža celú svoju výrobu alebo jej väčšiu časť mimo Úniu, avšak v takých situáciách nie je vplyv taký bezprostredný a nemožno ho predpokladať len na základe toho, že trh je otvorený hospodárskej súťaži⁽²⁸²⁾.
194. Pri určovaní vplyvu na obchod nie je nevyhnutné definovať trh ani podrobne skúmať vplyv opatrenia na konkurenčné postavenie príjemcu a jeho konkurentov⁽²⁸³⁾.
195. Vplyv na obchod medzi členskými štátmi však nemôže byť čisto hypotetický alebo predpokladaný. Je potrebné určiť, prečo opatrenie narušia hospodársku súťaž prípadne hrozí jej narušením a prečo na základe jeho predvídateľných účinkov môže mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi⁽²⁸⁴⁾.
196. Komisia už vo viacerých rozhodnutiach dospela k záveru, že vzhľadom na osobitné okolnosti prípadov malo opatrenie iba miestny vplyv, takže neovplyvnilo obchod medzi členskými štátmi. V uvedených prípadoch sa Komisia predovšetkým ubezpečila, že príjemca dodával tovar alebo služby v obmedzenej oblasti v rámci členského štátu a neexistovala pravdepodobnosť, že by prilákal zákazníkov z iných členských štátov, ako aj o tom, že sa nedalo predpokladať, že by opatrenie malo viac než len okrajový vplyv na podmienky cezhraničných investícií alebo usadenie sa.

⁽²⁷⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2015, *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 65; rozsudok Súdneho dvora z 8. mája 2013, *Libert a i.*, spojené veci C-197/11 a C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, bod 76;

⁽²⁷⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2015, *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 66; rozsudok Súdneho dvora z 8. mája 2013, *Libert a i.*, spojené veci C-197/11 a C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, bod 77; rozsudok Všeobecného súdu zo 4. apríla 2001, *Friulia Venezia Giulia*, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, bod 41.

⁽²⁷⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2015, *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 67; rozsudok Súdneho dvora z 8. mája 2013, *Libert a i.*, spojené veci C-197/11 a C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, bod 78; rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, bod 78.

⁽²⁸⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2015, *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 68.

⁽²⁸¹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 24. júla 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, body 77 a 78.

⁽²⁸²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 1990, *Belgicko/Komisia („Tubemeuse“)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, bod 35; rozsudok Súdneho dvora z 30. apríla 2009, *Komisia/Talianska republika a Wam SpA*, C-494/06 P, ECLI:EU:C:2009:272, bod 62.

⁽²⁸³⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 17. septembra 1980, *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209; rozsudok Všeobecného súdu zo 4. septembra 2009, *Taliansko/Komisia*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, body 157 až 160; rozsudok Všeobecného súdu z 15. júna 2000, *Alzetta*, spojené veci T-298/97, T-312/97 atď., ECLI:EU:T:2000:151, bod 95.

⁽²⁸⁴⁾ Rozsudok Všeobecného súdu zo 6. júla 1995, *AITEC a i./Komisia*, spojené veci T-447/93, T-448/93 a T-449/93, ECLI:EU:T:1995:130, bod 141.

197. Hoci nie je možné vymedziť všeobecné kategórie opatrení, ktoré obvykle spĺňajú tieto kritériá, minulé rozhodnutia poskytujú príklady situácií, v ktorých Komisia zistila, že vzhľadom na osobitné okolnosti prípadu podpora z verejných zdrojov nemohla ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Príklady takýchto prípadov sú:
- a) športové a rekreačné zariadenia slúžiace prevažne miestnemu obyvateľstvu, v prípade ktorých je nepravdepodobné, že by prilákali zákazníkov alebo investície z iných členských štátov ⁽²⁸⁵⁾;
 - b) kultúrne podujatia a subjekty vykonávajúce hospodárske činnosti ⁽²⁸⁶⁾, v prípade ktorých však neexistuje pravdepodobnosť, že by odlákali účastníkov alebo návštevníkov od podobných ponúk v iných členských štátoch ⁽²⁸⁷⁾; Komisia sa domnieva, že jedine financovanie poskytnuté veľkým a renomovaným kultúrnym inštitúciám a podujatiam v členskom štáte, ktoré sú propagované ďaleko za hranicami svojho domovského regiónu, môže mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi;
 - c) nemocnice a iné zdravotnícke zariadenia poskytujúce bežné spektrum lekárskeho služieb zameraných na miestne obyvateľstvo, v prípade ktorých je nepravdepodobné, že by prilákali zákazníkov alebo investície z iných členských štátov ⁽²⁸⁸⁾;
 - d) spravodajské médiá a/alebo kultúrne produkty, ktoré majú z jazykových alebo geografických dôvodov lokálne obmedzené publikum ⁽²⁸⁹⁾;
 - e) konferenčné centrum, v prípade ktorého umiestnenie a potenciálny vplyv pomoci na ceny pravdepodobne naozaj nespôsobí odliv používateľov z iných centier v iných členských štátoch ⁽²⁹⁰⁾;
 - f) informačné fórum a platforma pre vytváranie sietí na priame riešenie problémov nezamestnanosti a sociálnych konfliktov vo vopred vymedzenej a veľmi malej geografickej oblasti ⁽²⁹¹⁾;
 - g) malé letiská ⁽²⁹²⁾ alebo prístavy ⁽²⁹³⁾, prevažne na obsluhu miestnych používateľov, čím sa obmedzuje hospodárska súťaž na oblasť služieb poskytovaných na miestnej úrovni, pričom vplyv na cezhraničné investície skutočne nie je väčší než okrajový;

⁽²⁸⁵⁾ Pozri napríklad rozhodnutia Komisie o štátnej pomoci N 258/2000, *Leisure Pool Dorsten* (Ú. v. ES C 172, 16.6.2001, s. 16); C 10/2003 – Holandsko – Neziskové prístavy pre rekreačné plavidlá (Ú. v. EÚ L 34, 6.2.2004, s. 63); SA.37963 – Spojené kráľovstvo – Údajná štátna pomoc pre Glenmore Lodge (Ú. v. EÚ C 277, 21.8.2015, s. 3); SA.38208 – Spojené kráľovstvo – Údajná štátna pomoc pre golfové kluby vo vlastníctve ich členov v Spojenom kráľovstve (Ú. v. EÚ C 277, 21.8.2015, s. 4).

⁽²⁸⁶⁾ Pozri oddiel 2.6, pokiaľ ide o podmienky, za akých sú kultúrne činnosti alebo činnosti ochrany kultúrneho dedičstva činnosťami hospodárskej povahy v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy. V prípade kultúrnych činností alebo činností ochrany kultúrneho dedičstva, ktoré nie sú hospodárskej povahy, posúdenie toho, či verejné financovanie môže mať vplyv na obchod, nie je nevyhnutné.

⁽²⁸⁷⁾ Pozri napríklad rozhodnutia Komisie vo veciach štátnej pomoci N 630/2003, *Miestne múzeum v regióne Sardínia* (Ú. v. EÚ C 275, 8.11.2005, s. 3); SA.34466, *Cyprus – Centrum vizuálnych umení a výskumu* (Ú. v. EÚ C 1, 4.1.2013, s. 10); SA.36581, *Grécko – Výstavba archeologického múzea, Messara, Kréta*; Ú. v. EÚ C 353, 3.12.2013, s. 4); SA.35909 (2012/N) – *Česká republika – Infraštruktúra pre cestovný ruch (región na úrovni NUTS II, Juhovýchod)* (Ú. v. EÚ C 306, 22.10.2013, s. 4); SA.34891 (2012/N) – *Poľsko – Štátna pomoc pre Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł* (Ú. v. EÚ C 293, 9.10.2013, s. 1).

⁽²⁸⁸⁾ Pozri napríklad rozhodnutia Komisie vo veciach štátnej pomoci N 543/2001, *Írsko – Daňové úľavy pre nemocnice* (Ú. v. ES C 154, 28.6.2002, s. 4); SA.34576, *Portugalsko – Zariadenie dlhodobej starostlivosti, Ústav Jeana Piageta – severovýchod* (Ú. v. EÚ C 73, 13.3.2013, s. 1); SA.37432 – *Česká republika – Financovanie verejných nemocníc v okrese Hradec Králové* (Ú. v. EÚ C 203, 19.6.2015, s. 2); SA.37904 – *Nemecko – Údajná štátna pomoc pre zdravotné centrum v Durmersheime* (Ú. v. EÚ C 188, 5.6.2015, s. 2); SA.38035 – *Nemecko – Údajná štátna pomoc pre špecializovanú rehabilitačnú kliniku pre ortopedickú medicínu a úrazovú chirurgiu* (Ú. v. EÚ C 188, 5.6.2015, s. 3).

⁽²⁸⁹⁾ Pozri napríklad rozhodnutia Komisie vo veciach štátnej pomoci N 257/2007, *Dotácie pre divadelné produkcie v Baskicku* (Ú. v. EÚ C 173, 26.7.2007, s. 1); N 458/2004, *Editorial Andaluza Holding* (Ú. v. EÚ C 131, 28.5.2005, s. 1); SA.33243, *Jornal da Madeira* (Ú. v. EÚ C 16, 19.1.2013, s. 1).

⁽²⁹⁰⁾ Pozri napríklad rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci vo veci N 486/2002, *Švédsko – Kongresová hala vo Visby* (Ú. v. EÚ C 75, 27.3.2003, s. 2).

⁽²⁹¹⁾ Pozri rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci vo veci SA.33149 – *Nemecko – Údajná neoprávnená štátna pomoc pre mestský projekt „Wirtschaftsbür Gaarden“ – Kiel* (Ú. v. EÚ C 188, 5.6.2015, s. 1).

⁽²⁹²⁾ Pozri napríklad rozhodnutia Komisie o štátnej pomoci vo veci SA.38441 – *Spojené kráľovstvo – letecké prepojenia s Isles of Scilly* (Ú. v. EÚ C 5, 9.1.2015, s. 4).

⁽²⁹³⁾ Pozri napríklad rozhodnutia Komisie vo veciach štátnej pomoci SA.39403 – *Holandsko – Investície do prístavu Lauwersoog* (Ú. v. EÚ C 259, 7.8.2015, s. 4); SA.42219 – *Nemecko – Sanierung der Schuhmacherbrücke Sportboothafen Maasholm (Sanácia prístaviska Schuhmacher v prístave Maasholm)* (Ú. v. EÚ C 426, 18.12.2015, s. 5).

h) financovanie určitých lanových dráh (a najmä lyžiarskych vlekov) v oblastiach s malým počtom zariadení a s obmedzeným vybavením v oblasti cestovného ruchu. Komisia spresnila, že pri rozlišovaní medzi zariadeniami na podporu činností s potenciálom prilákať iných ako miestnych používateľov, ktoré sa vo všeobecnosti považujú za majúce vplyv na obchod, a športovými zariadeniami v oblastiach s malým počtom zariadení a s obmedzeným vybavením v oblasti cestovného ruchu, v prípade ktorých podpora z verejných zdrojov nemusí mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi, sa zvyčajne zohľadňujú tieto faktory⁽²⁹⁴⁾: a) umiestnenie zariadenia (napr. v meste alebo ako spojenie obcí); b) prevádzkový čas; c) prevažne miestni používatelia (pomer jednodňových a týždňových permanentiek); d) celkový počet a kapacita zariadení v pomere k počtu používateľov s bydliskom v danej oblasti; e) iné zariadenia súvisiace s cestovným ruchom v oblasti. Podobné faktory by sa po nevyhnutnej úprave mohli uplatňovať aj v prípade iných typov zariadení.

198. Hoci sú okolnosti, za ktorých sa pomoc poskytuje, vo väčšine prípadov dostatočné na preukázanie toho, že pomoc môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a narušiť hospodársku súťaž alebo hroziť jej narušením, tieto okolnosti by sa mali riadne určiť. V prípade schém pomoci bežne stačí preskúmať vlastnosti konkrétnej schémy⁽²⁹⁵⁾.

7. INFRAŠTRUKTÚRA: URČITÉ OSOBNÉ VYSVETLENIA

7.1. Úvod

199. Usmernenia týkajúce sa pojmu štátna pomoc, ako sa uvádzajú v tomto oznámení, sa uplatňujú na verejné financovanie infraštruktúry majúcej hospodárske využitie, tak, ako sa uplatňujú na akékoľvek iné verejné financovanie, ktoré podporuje hospodársku činnosť⁽²⁹⁶⁾. Avšak vzhľadom na strategický význam verejného financovania infraštruktúry, a to nielen z hľadiska podpory rastu, a otázky, ktoré často v tejto súvislosti vznikajú, je vhodné stanoviť konkrétne usmernenia o tom, kedy verejné financovanie infraštruktúry zvýhodňuje nejaký podnik, poskytuje výhodu a má vplyv na hospodársku súťaž a na obchod medzi členskými štátmi.

200. Projekty v oblasti infraštruktúry často zahŕňajú niekoľko kategórií zainteresovaných strán a každá súvisiaca štátna pomoc môže potenciálne predstavovať výhodu z hľadiska budovania (vrátane rozširovania alebo zlepšovania), prevádzky alebo využívania infraštruktúry⁽²⁹⁷⁾. Na účely tohto oddielu je preto užitočné rozlišovať medzi staviteľmi a/alebo prvými vlastníkmi („staviteľ/vlastník“⁽²⁹⁸⁾) infraštruktúry, prevádzkovateľmi (t. j. podnikmi, ktoré priamo infraštruktúru využívajú na účely poskytovania služieb konečným používateľom vrátane podnikov, ktoré nadobudnú infraštruktúru od staviteľa/vlastníka na účely jej hospodárskeho využívania, alebo ktoré získajú koncesiu alebo licenciu na využívanie a prevádzkovanie infraštruktúry) a konečnými používateľmi infraštruktúry, hoci tieto funkcie sa môžu v niektorých prípadoch prelnať.

7.2. Pomoc pre staviteľov/vlastníkov

7.2.1. Hospodárska činnosť verus nehospodárska činnosť

201. Verejné financovanie veľkej časti infraštruktúry bolo tradične považované za patriace mimo rozsah pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, keďže budovanie a prevádzkovanie infraštruktúry sa považovalo za súčasť všeobecných opatrení verejnej politiky, a nie za hospodársku činnosť⁽²⁹⁹⁾. V poslednom období však viaceré faktory, ako napríklad liberalizácia, privatizácia, integrácia trhov a technický pokrok, rozšírili rozsah komerčného využívania infraštruktúry.

⁽²⁹⁴⁾ Oznámenie Komisie členskými štátom a iným zainteresovaným stranám o štátnej pomoci N 376/01 – Schéma pomoci lanovým dráham (Ú. v. ES C 172, 18.7.2002, s. 2).

⁽²⁹⁵⁾ Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 14. októbra 1987, *Nemecko/Komisia*, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, bod 18.

⁽²⁹⁶⁾ „Verejné financovanie infraštruktúry“ má zahŕňať všetky formy poskytovania štátnych zdrojov na výstavbu, nadobudnutie alebo prevádzku infraštruktúry.

⁽²⁹⁷⁾ Tento oddiel sa nevzťahuje na možnú pomoc pre dodávateľov zapojených do budovania infraštruktúry.

⁽²⁹⁸⁾ Pojem „vlastník“ zahŕňa akýkoľvek subjekt, ktorý si účinne uplatňuje svoje vlastnícke práva vo vzťahu k infraštruktúre a využíva s tým súvisiace hospodárske výhody. Napríklad v prípade, že vlastník prenesie svoje vlastnícke práva na oddelený subjekt (napríklad na prístavný orgán), ktorý riadi infraštruktúru v mene vlastníka, možno to vnímať ako nahradenie vlastníka na účely kontroly štátnej pomoci.

⁽²⁹⁹⁾ Dvadsaťa piata správa o politike v oblasti hospodárskej súťaže (*Twenty-Fifth Report on Competition Policy*), 1995, bod 175.

202. V rozsudku vo veci *Aéroports de Paris* ⁽³⁰⁰⁾ Všeobecný súd potvrdil tento vývoj, keď objasnil, že prevádzku letiska je nutné vnímať ako hospodársku činnosť. Rozsudkom vo veci *Leipzig/Halle* ⁽³⁰¹⁾ sa nedávno potvrdilo, že výstavba vzletovej a pristávacej dráhy komerčného letiska je sama o sebe hospodárskou činnosťou. Hoci sa tieto prípady konkrétne týkajú letísk, zásady vyplývajúce z judikatúry súdov Únie majú zjavne širšiu interpretáciu, takže platia aj v prípade výstavby iných typov infraštruktúry, ktoré sú neoddeliteľne spojené s hospodárskou činnosťou ⁽³⁰²⁾.
203. Na druhej strane, financovanie infraštruktúry, ktorá sa nemá komerčne využívať, je v zásade vylúčené z uplatňovania pravidiel štátnej pomoci. Týka sa to napríklad infraštruktúry, ktorá sa využíva na činnosti, ktoré štát spravádza vykonáva v rámci výkonu svojich verejných právomocí (napríklad vojenské zariadenia, riadenia letovej prevádzky na letiskách, majáky a iné zariadenia na potreby všeobecnej navigácie vrátane vnútrozemskej vodnej dopravy, protipovodňovej ochrany a riadenia vodných zdrojov vo verejnom záujme v prípade nízkeho vodného stavu, polícia a colné orgány), alebo infraštruktúry, ktorá sa nepoužíva na účely ponúkania tovaru alebo služieb na trhu (napríklad cesty, ktoré sa dávajú bezplatne na verejné využitie). Takéto činnosti nemajú hospodársku povahu, a preto patria mimo rozsah pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, rovnako ako verejné financovanie súvisiacej infraštruktúry ⁽³⁰³⁾.
204. V prípade, že sa infraštruktúra pôvodne využívaná na neehospodárske činnosti neskôr prideli na hospodárske využitie (napríklad ak sa vojenské letisko zmení na civilné), pri posudzovaní súladu s pravidlami štátnej pomoci sa do úvahy budú brať len náklady na transformáciu infraštruktúry na hospodárske využitie ⁽³⁰⁴⁾.
205. Ak sa určitá infraštruktúra používa na hospodárske aj neehospodárske činnosti, pravidlá štátnej pomoci sa budú vzťahovať na verejné financovanie jej vybudovania iba v tom rozsahu, v akom pokrýva náklady spojené s hospodárskymi činnosťami.
206. Ak subjekt vykonáva hospodárske aj neehospodárske činnosti, členské štáty musia zabezpečiť, aby verejné financovanie poskytnuté na neehospodárske činnosti nebolo možné použiť na krížové subvencovanie hospodárskych činností. Dá sa to zabezpečiť najmä obmedzením verejného financovania na čisté náklady (vrátane kapitálových nákladov) neehospodárskych činností, ktoré sa určujú na základe jasného oddelenia účtov.
207. Ak sa v prípade zmiešaného použitia infraštruktúra využíva takmer výlučne na neehospodársku činnosť, Komisia sa domnieva, že jej financovanie ako celok môže patriť mimo rozsah pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, a to za predpokladu, že hospodárske využitie je čisto sprievodnou činnosťou, teda činnosťou, ktorá je priamo spojená s prevádzkou infraštruktúry a je pre ňu nevyhnutná alebo je neoddeliteľne spojená s jej hlavným neehospodárskym využitím. Za takýto by sa mal považovať prípad, keď hospodárske činnosti spotrebúvajú tie isté vstupy ako základné neehospodárske činnosti, napríklad materiál, vybavenie, prácu alebo fixný kapitál. Sprievodné hospodárske činnosti musia mať vzhľadom na kapacitu infraštruktúry obmedzený rozsah ⁽³⁰⁵⁾. Ako príklad takýchto sprievodných hospodárskych činností možno uviesť výskumnú organizáciu, ktorá príležitostne prenajíma svoje zariadenia a laboratóriá priemyselným partnerom ⁽³⁰⁶⁾. Komisia sa takisto domnieva, že verejné financovanie poskytnuté na obvyklé vybavenie (napr. reštaurácie, obchody alebo platené

⁽³⁰⁰⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. decembra 2000, *Aéroports de Paris/Komisia*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, bod 125, potvrdené v odvolacom konaní rozsudkom Súdneho dvora z 24. októbra 2002, *Aéroports de Paris/Komisia*, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617. Pozri aj rozsudok Všeobecného súdu zo 17. decembra 2008, *Ryanair/Komisia*, T-196/04, ECLI:EU:T:2008:585, bod 88.

⁽³⁰¹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 24. marca 2011, *Freistaat Sachsen a Land Sachsen-Anhalt a i./Komisia*, spojené veci T-443/08 a T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, predovšetkým body 93 a 94, potvrdené v odvolacom konaní rozsudkom Súdneho dvora z 19. decembra 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG a Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Komisia*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, predovšetkým body 40 až 43 a bod 47.

⁽³⁰²⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG a Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Komisia*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, body 43 a 44. Rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2015, *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 40.

⁽³⁰³⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 16. júna 1987, *Komisia/Taliansko*, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, body 7 a 8. Rozsudok Súdneho dvora zo 4. mája 1988, *Bodson/Pompes funèbres des régions libérées*, C-30/87, ECLI:EU:C:1988:225, bod 18; rozsudok Všeobecného súdu z 24. marca 2011, *Freistaat Sachsen a Land Sachsen-Anhalt a i./Komisia*, spojené veci T-443/08 a T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, bod 98.

⁽³⁰⁴⁾ Pozri rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci vo veci SA.23324 – Letisko Tampere-Pirkkala (Ú. v. EÚ L 309, 13.11.2013, s. 27), a o štátnej pomoci vo veci SA.35388 – Poľsko – Zriadenie letiska Gdynia-Kosakowo.

⁽³⁰⁵⁾ Hospodárske využitie infraštruktúry možno v tejto súvislosti považovať za vedľajšie, ak kapacita vyčlenená každý rok na túto činnosť neprekračuje 20 percent celkovej ročnej kapacity infraštruktúry.

⁽³⁰⁶⁾ Ak činnosti prestanú mať len sprievodný charakter, tak aj sekundárne hospodárske činnosti môžu podliehať pravidlám štátnej pomoci (pozri rozsudok Všeobecného súdu z 12. septembra 2013, *Nemecko/Komisia*, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, predaj dreva a činnosti v oblasti cestovného ruchu organizácií na ochranu prírody).

parkovanie) infraštruktúr, ktoré sa používajú takmer výlučne na nehospodársku činnosť, spravidla nemá žiaden vplyv na obchod medzi členskými štátmi, keďže nie je pravdepodobné, že by toto obvyklé vybavenie prilákalo zákazníkov z iných členských štátov, pričom nie je pravdepodobné, že ich financovanie má viac než len okrajový vplyv na cezhraničné investície alebo usádzanie sa.

208. Ako Súdny dvor potvrdil vo svojom rozsudku vo veci *Leipzig/Halle*, budovanie infraštruktúry alebo jej časti môže byť súčasťou výkonu verejných právomocí štátu⁽³⁰⁷⁾. V takomto prípade verejné financovanie infraštruktúry (alebo príslušnej časti infraštruktúry) nepodlieha pravidlám štátnej pomoci.
209. Vzhľadom na neistotu, ktorá existovala pred rozsudkom vo veci *Aéroports de Paris*, orgány verejnej moci mohli legitímne usúdiť, že verejné financovanie infraštruktúry poskytnuté pred vyhlásením uvedeného rozsudku nepredstavovalo štátnu pomoc a že takéto opatrenia sa teda nemuseli Komisii notifikovať. Z toho vyplýva, že Komisia nemôže na základe pravidiel štátnej pomoci spochybniť opatrenia financovania, ktoré boli s konečnou platnosťou prijaté pred vyhlásením rozsudku vo veci *Aéroports de Paris*⁽³⁰⁸⁾. Pokiaľ ide o opatrenia financovania, ktoré neboli s konečnou platnosťou prijaté pred vyhlásením rozsudku vo veci *Aéroports de Paris*, neznamená to žiadnu prezumpciu existencie alebo neexistencie štátnej pomoci alebo legitímnych očakávaní; tieto bude nutné overiť v každom prípade zvlášť⁽³⁰⁹⁾.

7.2.2. Narušenie hospodárskej súťaže a vplyv na obchod

210. Dôvod, prečo Komisia v určitých prípadoch usúdila, že určité opatrenia nemôžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, ako sa uvádza v bodoch 196 a 197, môže byť relevantný aj pre určité verejné financovanie infraštruktúry, najmä miestnej alebo mestskej infraštruktúry, aj keď je komerčne využívaná. Pre takéto prípady je charakteristická predovšetkým miestna spádová oblasť, ako aj skutočnosť, že je nepravdepodobné, že by cezhraničné investície mali väčší než len okrajový vplyv. Napríklad je nepravdepodobné, že by výstavba miestnych rekreačných zariadení, zdravotníckych zariadení, malých letísk alebo prístavov, ktoré slúžia predovšetkým miestnym používateľom a pri ktorých je vplyv na cezhraničné investície len okrajový, ovplyvnila obchod. Dôkazy na preukázanie toho, že obchod nie je ovplyvnený, by mohli zahŕňať údaje preukazujúce, že dochádza len k obmedzenému využívaniu príslušnej infraštruktúry používateľmi z iného ako daného členského štátu a že cezhraničné investície na posudzovanom trhu sú len minimálne, resp. že neexistuje pravdepodobnosť, že by mohli byť nepriaznivo ovplyvnené.
211. Existujú okolnosti, za ktorých určité infraštruktúry nie sú vystavené priamej hospodárskej súťaži zo strany iných infraštruktúr rovnakého typu alebo infraštruktúr iného typu ponúkajúcich služby s výrazným stupňom nahraditeľnosti, alebo priamo tieto služby⁽³¹⁰⁾. Neexistencia priamej hospodárskej súťaže medzi infraštruktúrami je typická pre komplexné sieťové infraštruktúry⁽³¹¹⁾, ktoré sú prirodzenými monopolmi, to znamená, že v ich prípade by duplicita nebola hospodársky výhodná. Podobne môžu existovať odvetvia, v ktorých má súkromné financovanie budovania infraštruktúr len zanedbateľný rozsah⁽³¹²⁾. Komisia sa domnieva, že vplyv na obchod medzi členskými štátmi a narušenie hospodárskej súťaže je spravidla vylúčené, pokiaľ ide o výstavbu infraštruktúry v prípadoch, keď súčasne i) infraštruktúra zvyčajne nie je vystavená žiadnej priamej hospodárskej súťaži, ii) súkromné financovanie je v predmetnom odvetví a členskom štáte bezvýznamné a iii) infraštruktúra nie je navrhnutá tak, aby selektívne zvýhodňovala konkrétny podnik alebo odvetvie, ale predstavuje prínos pre celú spoločnosť.

⁽³⁰⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG a Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Komisia*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, bod 47.

⁽³⁰⁸⁾ Rozhodnutie Komisie z 3. októbra 2012 o štátnej pomoci SA.23600, Mníchovské letisko, terminál 2 (Ú. v. EÚ L 319, 29.11.2013, s. 8), odôvodnenia 74 až 81. V usmerneniach Komisie o odvetví letectva z roku 1994 sa uvádza, že „projekty na výstavbu alebo rozšírenie infraštruktúry (ako sú letiská, diaľnice, mosty atď.) sú opatrením všeobecnej hospodárskej politiky, ktoré Komisia nemôže kontrolovať podľa pravidiel zmluvy týkajúcich sa štátnej pomoci“; (Ú. v. ES C 350, 10.12.1994, s. 5), odsek 12.

⁽³⁰⁹⁾ Tieto objasnenia platia bez toho, aby bolo v týchto situáciách dotknuté uplatňovanie pravidiel politiky súdržnosti. Príslušné usmernenia sa nachádzajú na iných miestach. Pozri napríklad usmernenie Komisie pre výbor pre koordináciu fondov: *Verification of compliance with State AIDS in infrastructure cases* (Overovanie súladu prípadov v oblasti infraštruktúry s pravidlami štátnej pomoci), k dispozícii na webovej adrese http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/cocof/2012/cocof_12_0059_01_en.pdf.

⁽³¹⁰⁾ Napríklad služby ponúkané komerčnými prevádzkovateľmi trajektovej dopravy môžu konkurovať mýtnemu mostu alebo tunelu.

⁽³¹¹⁾ V sieťovej infraštruktúre sa rôzne prvky siete navzájom dopĺňajú namiesto toho, aby si vzájomne konkurovali.

⁽³¹²⁾ Otázka, či existuje len bezvýznamná miera trhového financovania v konkrétnom odvetví, sa musí posúdiť skôr na úrovni príslušného členského štátu, ako na regionálnej alebo miestnej úrovni, podobne ako pri posúdení existencie trhu v členskom štáte (pozri napríklad rozsudok Všeobecného súdu z 26. novembra 2015, *Španielsko/Komisia*, T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, bod 44).

212. Aby celé verejné financovanie konkrétneho projektu nespadlo do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, členské štáty musia zabezpečiť, aby sa financovanie poskytnuté na budovanie infraštruktúry v situáciách uvedených v bode 211 nemohlo použiť na krížové alebo nepriame subvencovanie iných hospodárskych činností vrátane prevádzkovania infraštruktúry. Krížové subvencovanie je možné vylúčiť tak, že sa zabezpečí, aby vlastník infraštruktúry nevykonával žiadnu inú hospodársku činnosť, prípadne – ak vlastník infraštruktúry vykonáva nejakú hospodársku činnosť – tak, že sa bude viesť oddelené účtovníctvo, náklady a výnosy budú pridelované vhodným spôsobom a zabezpečí sa, aby verejné financovanie neposkytovalo výhodu pre iné činnosti. Neexistenciu nepriamej pomoci, najmä pre prevádzkovateľa infraštruktúry, možno zabezpečiť napríklad prostredníctvom vypísania verejnej súťaže na túto prevádzku.

7.2.3. Pomoc pre staviteľa/vlastníka infraštruktúry – prehľad podľa odvetví

213. Tento oddiel poskytuje prehľad o tom, ako Komisia plánuje posudzovať povahu štátnej pomoci na financovanie infraštruktúry v rôznych odvetviach, so zreteľom na hlavné znaky, aké verejné financovanie infraštruktúry zvyčajne a v súčasnosti vykazuje vzhľadom na podmienky uvedené vyššie. Nie je ním dotknutý výsledok konkrétneho individuálneho posudzovania projektov vzhľadom na ich špecifické charakteristiky, spôsob, akým konkrétny členský štát organizoval poskytovanie služieb súvisiacich s využívaním infraštruktúry, a rozvoj obchodných služieb a vnútorného trhu. Nemá za cieľ nahradiť individuálne posúdenie toho, či sú všetky prvky pojmu štátna pomoc splnené, pokiaľ ide o konkrétne opatrenie financovania v prípade konkrétnej infraštruktúry. Komisia poskytla podrobnejšie usmernenia týkajúce sa konkrétnych odvetví tiež v niekoľkých zo svojich usmernení a rámcov.
214. **Letisková infraštruktúra** pozostáva z rôznych typov infraštruktúry. Z ustálenej judikatúry súdov Únie vyplýva, že väčšina letiskovej infraštruktúry ⁽³¹³⁾ je určená na poskytovanie letiskových služieb leteckým spoločnostiam za poplatok ⁽³¹⁴⁾, čo predstavuje hospodársku činnosť, a preto sa na jej financovanie vzťahujú pravidlá štátnej pomoci. Podobne, ak je infraštruktúra určená na neletecké obchodné služby pre iných používateľov, na jej verejné financovanie sa vzťahujú pravidlá štátnej pomoci ⁽³¹⁵⁾. Keďže letiská často súťažiaci, financovanie letiskovej infraštruktúry má takisto potenciál ovplyvňovať obchod medzi členskými štátmi. Naopak, verejné financovanie infraštruktúr určených na činnosti, ktoré patria do zodpovednosti štátu v rámci výkonu jeho verejných právomocí, nepatrí do rozsahu pravidiel štátnej pomoci. K týmto činnostiam, ktoré sa vo všeobecnosti považujú za činnosti nehospodárskej povahy, patrí riadenie letovej prevádzky, záchrana a protipožiarna ochrana lietadiel, polícia, colné orgány a činnosti potrebné na zabezpečenie civilného letectva na letisku pred protiprávnymi činmi.
215. Podobne, ako to vyplýva z rozhodovacej praxe Komisie ⁽³¹⁶⁾, verejné financovanie **prístavnej infraštruktúry** podporuje hospodársku činnosť, a preto v zásade podlieha pravidlám štátnej pomoci. Rovnako ako v prípade letísk, prístavy môžu medzi sebou súťažiť, preto financovanie prístavnej infraštruktúry má takisto potenciál ovplyvňovať obchod medzi členskými štátmi. Investície do infraštruktúry, ktorá je nevyhnutná pre činnosti, ktoré patria do zodpovednosti štátu v rámci výkonu jeho verejných právomocí, však nepatria do rozsahu pravidiel štátnej pomoci. K takýmto činnostiam, ktoré majú vo všeobecnosti nehospodársku povahu, patrí kontrola námornej dopravy, protipožiarna ochrana, polícia a colné orgány.
216. **Širokopásmová infraštruktúra** sa používa na umožnenie poskytovania telekomunikačného pripojenia koncovým používateľom. Poskytovanie pripojenia koncovým používateľom za odplatu predstavuje hospodársku činnosť. Širokopásmová infraštruktúra je v mnohých prípadoch budovaná prevádzkovateľmi bez akéhokoľvek štátneho financovania, čo je dôkazom výrazného trhového financovania, pričom v mnohých zemepisných oblastiach súťaží viacero sietí rôznych prevádzkovateľov ⁽³¹⁷⁾. Širokopásmové infraštruktúry sú

⁽³¹³⁾ Napríklad vzletové a pristávacie dráhy a systémy osvetlenia vzletových a pristávacích dráh, terminály, odbavovacie plochy, rolovacie dráhy alebo centralizovaná infraštruktúra pozemnej obsluhy, ako sú napríklad batožinové pásy.

⁽³¹⁴⁾ Usmernenia o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti (Ú. v. EÚ C 99, 4.4.2014, s. 3), odôvodnenie 31.

⁽³¹⁵⁾ Usmernenia o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti (Ú. v. EÚ C 99, 4.4.2014, s. 3), odôvodnenie 33.

⁽³¹⁶⁾ Rozhodnutie Komisie z 27. marca 2014 o štátnej pomoci SA.38302 – Taliansko – Prístav Salerno; rozhodnutie Komisie z 22. februára 2012 vo veci štátnej pomoci SA.30742 (N/2010) – Litva – Vybudovanie infraštruktúry pre osobný a nákladný trajektový terminál v prístave Klaipėda (Ú. v. EÚ C 121, 26.4.2012, s. 1); rozhodnutie Komisie z 2. júla 2013 o štátnej pomoci SA.35418 (2012/N) – Grécko – Rozšírenie prístavu Piraeus (Ú. v. EÚ C 256, 5.9.2013, s. 2).

⁽³¹⁷⁾ Ako sa uvádza v bode 211 a v poznámke pod čiarou č. 312, otázka, či v konkrétnom odvetví existuje len bezvýznamná miera trhového financovania, sa musí posúdiť skôr na úrovni príslušného členského štátu, ako na regionálnej alebo miestnej úrovni.

súčasťou veľkých, prepojených a obchodne využívaných sietí. Z týchto dôvodov verejné financovanie širokopásmovej infraštruktúry na poskytovanie pripojenia koncovým používateľom podlieha pravidlám štátnej pomoci, ako sa uvádza v usmerneniach pre uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci v súvislosti s rýchlym zavádzaním širokopásmových sietí⁽³¹⁸⁾. Naopak, pripojenie pre výlučne verejné orgány predstavuje nehospodársku činnosť a verejné financovanie tzv. uzavretej siete preto nepredstavuje štátnu pomoc⁽³¹⁹⁾.

217. **Energetická infraštruktúra**⁽³²⁰⁾ sa používa na poskytovanie energetických služieb za odplatu, čo predstavuje hospodársku činnosť. Energetická infraštruktúra je do veľkej miery budovaná účastníkmi trhu, čo je dôkazom výrazného trhového financovania, a financovaná prostredníctvom používateľských taríf. Verejné financovanie energetickej infraštruktúry preto podporuje hospodársku činnosť a je pravdepodobné, že bude mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi, a preto v zásade podlieha pravidlám štátnej pomoci⁽³²¹⁾.
218. Verejné financovanie **výskumných infraštruktúr** môže podporovať hospodársku činnosť, a preto sa naň vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, pokiaľ je príslušná infraštruktúra naozaj určená na vykonávanie hospodárskych činností (ako je prenajímanie zariadení alebo laboratórií podnikom, poskytovanie služieb podnikom alebo vykonávanie zmluvného výskumu). Verejné financovanie výskumných infraštruktúr používaných na nehospodárske činnosti, ako napríklad nezávislého výskumu na zvýšenie poznatkov a lepšie pochopenie naproti tomu nepatrí do rozsahu pravidiel štátnej pomoci. Pre podrobnejšie usmernenia na rozlišovanie medzi hospodárskymi a nehospodárskymi činnosťami v oblasti výskumu pozri vysvetlenia poskytnuté v Rámci pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie⁽³²²⁾.
219. Hoci prevádzka **železničnej infraštruktúry**⁽³²³⁾ môže predstavovať hospodársku činnosť⁽³²⁴⁾, budovanie železničnej infraštruktúry, ktorá sa sprístupní potenciálnym používateľom za rovnakých a nediskriminačných podmienok, na rozdiel od prevádzky infraštruktúry, zvyčajne spĺňa podmienky stanovené v bode 211 a jej financovanie preto obvykle neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi, ani nenarušuje hospodársku súťaž. Aby celé financovanie konkrétneho projektu nespadlo do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, členské štáty musia takisto zabezpečiť splnenie podmienok stanovených v bode 212. To isté platí aj v prípade investícií do **železničných mostov, železničných tunelov a mestskej dopravnej infraštruktúry**⁽³²⁵⁾.
220. Zatiaľ čo v prípade **ciest** sprístupnených na bezplatné verejné používanie ide o všeobecné infraštruktúry, verejné financovanie ktorých nepodlieha pravidlám štátnej pomoci, prevádzka mýtnych ciest v mnohých prípadoch predstavuje hospodársku činnosť. Budovanie napríklad cestnej infraštruktúry⁽³²⁶⁾ vrátane mýtnych ciest však na rozdiel od prevádzky mýtnych ciest a pod podmienkou, že nejde o vyhradenú infraštruktúru, zvyčajne spĺňa podmienky stanovené v bode 211 a jej financovanie preto spravidla neovplyvňuje obchod medzi

⁽³¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 25, 26.1.2013, s. 1. V usmerneniach sa objasňuje, že sektor širokopásmových sietí sa vyznačuje osobitnými vlastnosťami, a to najmä tým, že širokopásmová sieť môže poskytovať priestor viacerým prevádzkovateľom telekomunikačných služieb, a teda môže vytvárať podmienky pre prítomnosť vzájomne si konkurujúcich subjektov.

⁽³¹⁹⁾ Usmernenia EÚ pre uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci v súvislosti s rýchlym zavádzaním širokopásmových sietí (Ú. v. EÚ C 25, 26.1.2013, s. 1), odôvodnenie 11 a poznámka pod čiarou č. 14.

⁽³²⁰⁾ Energetická infraštruktúra zahŕňa najmä infraštruktúru na prenos, distribúciu a skladovanie elektrickej energie, plynu a ropy. Pre podrobné informácie pozri vymedzenie v Usmernení o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1), odôvodnenie 31.

⁽³²¹⁾ Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1), oddiel 3.8; rozhodnutie Komisie z 10. júla 2014 o štátnej pomoci č. SA.36290 – Spojené kráľovstvo – Severoírsky plynovod; rozšírenie smerom na západ a severozápad.

⁽³²²⁾ Ú. v. EÚ C 198, 27.6.2014, s. 1, odôvodnenie 17 a nasl.

⁽³²³⁾ Napr. železničné trate a železničné stanice.

⁽³²⁴⁾ Týmto konštatovaním nie je dotknuté riešenie otázky, či výhody poskytnuté prevádzkovateľovi infraštruktúry zo strany štátu predstavujú štátnu pomoc. Ak napríklad prevádzka infraštruktúry podlieha zákonnému monopolu a ak hospodárska súťaž o trh na prevádzkovanie infraštruktúry je vylúčená, výhoda poskytnutá prevádzkovateľovi infraštruktúry zo strany štátu nemôže narušiť hospodársku súťaž, a preto nepredstavuje štátnu pomoc. Pozri bod 188 tohto oznámenia a rozhodnutie Komisie zo 17. júla 2002 o štátnej pomoci N 356/2002 – Spojené kráľovstvo, *Network Rail*, a rozhodnutie Komisie z 2. mája 2013 vo veci SA.35948 – Česká republika – Predĺženie schémy Interoperabilita v železničnej doprave. Ako je vysvetlené v bode 188, ak vlastníak alebo prevádzkovateľ pôsobí na inom liberalizovanom trhu, mal by s cieľom zabrániť krížovému subvencovaniu viesť oddelené účty, pridelovať náklady a výnosy vhodným spôsobom a zabezpečiť, aby verejný financovanie neposkytovalo výhodu pre iné činnosti.

⁽³²⁵⁾ Napr. električkové trate alebo podzemná verejná doprava.

⁽³²⁶⁾ Vráťane ciest pre spojenie obchodne využiteľných plôch, pozri rozhodnutie Komisie z 1. októbra 2014 vo veci SA.36147 – Údajná pomoc na infraštruktúru pre spoločnosť Propapier a rozhodnutie Komisie z 8. januára 2016 vo veci SA.36019 – Opatrenia cestnej infraštruktúry v blízkosti reálného projektu – Uplace.

členskými štátmi, ani nenarušuje hospodársku súťaž⁽³²⁷⁾. Aby celé verejné financovanie konkrétneho projektu nespadlo do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, členské štáty musia takisto zabezpečiť splnenie podmienok stanovených v bode 212. To isté platí aj v prípade investícií do **mostov, tunelov a vnútrozemských vodných ciest (napr. rieky a kanály)**.

221. Hoci prevádzka **vodovodných a kanalizačných sietí**⁽³²⁸⁾ predstavuje hospodársku činnosť, vybudovanie komplexnej vodovodnej a kanalizačnej siete ako také bežne spĺňa podmienky stanovené v bode 211 a jeho financovanie preto zvyčajne nenaruša hospodársku súťaž, ani nemá vplyv na obchod medzi členskými štátmi. Aby celé financovanie konkrétneho projektu nespadlo do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, členské štáty musia takisto zabezpečiť splnenie podmienok stanovených v bode 212.

7.3. Pomoc pre hospodárske subjekty

222. Ak sú všetky prvky článku 107 ods. 1 zmluvy v prípade staviteľa/vlastníka infraštruktúry splnené, štátna pomoc pre staviteľa/vlastníka infraštruktúry je prítomná bez ohľadu na to, či stavitel' alebo vlastník túto infraštruktúru sám priamo využíva na poskytovanie tovarov alebo služieb alebo či ju sprístupňuje tretiemu subjektu, ktorý poskytuje služby koncovým používateľom infraštruktúry (napríklad ak vlastník letiska udelí koncesiu na poskytovanie služieb na letisku).

223. Hospodárske subjekty využívajúce infraštruktúru, na ktorú bola poskytnutá pomoc, na poskytovanie služieb koncovým používateľom, získavajú výhodu, ak im využívanie infraštruktúry dáva hospodársku výhodu, ktorú by za bežných trhových podmienok nezískali. Táto situácia bežne nastáva vtedy, ak za právo využívať infraštruktúru platia menšiu sumu, než akú by museli platiť za využívanie porovnateľnej infraštruktúry za bežných trhových podmienok. V oddiele 4.2 je uvedené usmernenie ako zistiť, či sú podmienky prevádzky v súlade s trhovými podmienkami. V súlade s uvedeným oddielom sa Komisia domnieva, že hospodárska výhoda pre prevádzkovateľa môže byť vylúčená najmä v prípade, keď je koncesia na prevádzku infraštruktúry (alebo jej časti) udelená za kladnú cenu prostredníctvom verejného obstarávania, ktoré spĺňa všetky príslušné podmienky stanovené v bodoch 90 až 96⁽³²⁹⁾.

224. Komisia však pripomína, že ak členský štát nesplní svoju notifikačnú povinnosť a existujú pochybnosti o zlučiteľnosti pomoci pre staviteľa/vlastníka s vnútorným trhom, Komisia môže vydať príkaz, ktorým bude vyžadovať od členského štátu pozastavenie vykonávania opatrenia a predbežne vymáhať všetky vyplatené finančné prostriedky až do prijatia rozhodnutia o zlučiteľnosti príslušnej pomoci. Okrem toho, vnútroštátne súdy sú povinné tak urobiť aj na žiadosť konkurentov. Okrem toho, ak po posúdení opatrenia Komisia prijme rozhodnutie, v ktorom pomoc vyhlási za nezlučiteľnú s vnútorným trhom a nariadi jej vymáhanie, vplyv na prevádzkovateľa infraštruktúry nemožno vylúčiť.

7.4. Pomoc pre koncových používateľov

225. Ak prevádzkovateľ infraštruktúry získal štátnu pomoc alebo jeho zdroje predstavujú štátne zdroje, je schopný poskytovať výhodu používateľom infraštruktúry (ak sú podnikmi). Táto situácia však nenastáva v prípade, že podmienky používania sú v súlade s kritériom súkromného subjektu v trhovom hospodárstve, t. j. infraštruktúra sa používateľom sprístupňuje za trhových podmienok.

⁽³²⁷⁾ Netypickou situáciou, keď by nebolo možné vylúčiť štátnu pomoc, by bol napríklad most alebo tunel medzi dvoma členskými štátmi, ktorý by ponúkal službu, ktorá by vo veľkej miere nahrádzala službu poskytovanú komerčnými prevádzkovateľmi trajektovej dopravy, alebo výstavba mýtnej cesty, ktorá by bola v priamom súťažnom postavení voči inej mýtnej ceste (napríklad dve mýtné cesty vedúce paralelne, a teda ponúkajúce vo veľkej miere vzájomne nahraditeľné služby).

⁽³²⁸⁾ Vodovodné a kanalizačné siete zahŕňajú infraštruktúru na distribúciu vody a odvod odpadovej vody vrátane príslušných potrubí.

⁽³²⁹⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 1. októbra 2014 vo veci SA.38478 – Maďarsko – *Development of the Győr-Gönyű National Public Port* (Rozvoj štátneho prístavu Győr-Gönyű). Naproti tomu výhodu pre staviteľa/vlastníka infraštruktúry nie je možné vylúčiť prostredníctvom verejného obstarávania a verejné obstarávanie len minimalizuje poskytnutú pomoc.

226. V súlade so všeobecnými zásadami vysvetlenými v oddiele 4.2 výhodu pre používateľov v takýchto prípadoch možno vylúčiť, ak poplatky za používanie infraštruktúry boli stanovené prostredníctvom verejného obstarávania, ktoré spĺňa všetky príslušné podmienky stanovené v bodoch 90 až 96.
227. Ako je vysvetlené v oddiele 4.2, ak nie je k dispozícii takýto špecifický dôkaz, možno otázku, či je transakcia v súlade s trhovými podmienkami, posúdiť vzhľadom na podmienky, za ktorých využívanie porovnateľnej infraštruktúry umožňujú porovnateľní súkromní prevádzkovatelia v porovnateľnej situácii (referenčné porovnanie), ak je takéto porovnanie možné.
228. Ak nie je možné použiť žiadne z uvedených kritérií posúdenia, súlad transakcie s trhovými podmienkami možno zistiť pomocou všeobecne uznávanej štandardnej metódy oceňovania. Komisia sa domnieva, že kritérium súkromného subjektu v trhovom hospodárstve možno splniť v prípade verejného financovania verejnej infraštruktúry, ktorá nie je vyhradená pre žiadneho konkrétneho používateľa/žiadnych konkrétnych používateľov, ak z hľadiska *ex ante* používatelia infraštruktúry prispievajú ku kumulatívnej ziskovosti projektu/prevádzkovateľa. Toto je prípad, keď prevádzkovateľ infraštruktúry stanovuje obchodné dohody s jednotlivými používateľmi, ktoré umožnia pokryť všetky náklady vyplývajúce z takýchto dohôd vrátane primeraného ziskového rozpätia na základe spoľahlivých strednodobých vyhládok. Pri tomto posúdení by sa mali vziať do úvahy všetky prírastkové výnosy a všetky očakávané prírastkové náklady, ktoré prevádzkovateľovi v súvislosti s činnosťou príslušného používateľa vzniknú ⁽³³⁰⁾.

8. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

229. Týmto oznámením sa nahrádzajú tieto oznámenia Komisie:
- oznámenie Komisie členským štátom 93/C-307/03 o uplatňovaní článkov 92 a 93 Zmluvy o EHS a článku 5 smernice Komisie 80/723/EHS na verejné podniky vo výrobnom sektore ⁽³³¹⁾;
 - oznámenie Komisie o prvkoch štátnej pomoci pri predaji pozemkov a budov verejnoprávnymi orgánmi ⁽³³²⁾;
 - oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci pri opatreniach týkajúcich sa priameho zdaňovania podnikov ⁽³³³⁾.
230. Toto oznámenie nahrádza všetky protichodné vyhlásenia týkajúce sa pojmu štátna pomoc, ktoré sú prípadne obsiahnuté v existujúcich oznámeniach a rámcoch Komisie, s výnimkou tvrdení, ktoré sa týkajú špecifických sektorov a sú odôvodnené ich osobitosťami.

⁽³³⁰⁾ Pozri napríklad rozhodnutie Komisie z 1. októbra 2014 vo veci SA.36147 – Údajná pomoc na infraštruktúru pre spoločnosť Propapier. Pozri tiež Usmernenia o štátnej pomoci pre letiská a letecké spoločnosti (Ú. v. EÚ C 99, 4.4.2014, s. 3), odôvodnenia 61 až 64.

⁽³³¹⁾ Ú. v. ES C 307, 13.11.1993, s. 3.

⁽³³²⁾ Ú. v. ES C 209, 10.7.1997, s. 3.

⁽³³³⁾ Ú. v. ES C 384, 10.12.1998, s. 3.